

T.C.
AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
SINIF EĞİTİMİ BİLİM DALI

Aylin ASLAN

**EVDE EĞİTİM HİZMETLERİNDE YER ALAN ÖĞRETMEN,
VELİ VE YETKİLİLERİN EVDE EĞİTİM HİZMETLERİNE
YÖNELİK GÖRÜŞLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ YÖNETİCİSİ
Doç. Dr. Zübeyir SALTUKLU

AĞRI- 2017

T.C.
AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ KABUL VE ONAY TUTANAĞI

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Doç. Dr. Zübeyir SALTUKLU danışmanlığında, Aylin ALLAN tarafından
hazırlanan bu çalışma 09/10/17 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından.
Temel Eğitim Anabilim Dalı'nda yüksek lisans tezi olarak
kabul edilmiştir.

Başkan : Prof. Dr. Samih BAYRAKÇEKEN
Jüri Üyesi : Doç. Dr. Zübeyir SALTUKLU
Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Murat ÇALIŞOĞLU

İmza: [Signature]
İmza: [Signature]
İmza: [Signature]

Yukarıdaki imzalar adı geçen öğretim üyelerine ait olup;

Enstitü Yönetim Kurulunun 09/10/2017 tarih ve 2017. 62-10 nolu kararı ile
onaylanmıştır.

09/10/2017

[Signature]

Doç. Dr. Faruk KAYA
Enstitü Müdürü

TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine göre hazırlamış olduğum “*Evde Eğitim Hizmetlerinde Yer Alan Öğretmen, Veli ve Yetkililerin Evde Eğitim Hizmetlerine Yönelik Görüşleri*” adlı tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kağıt ve elektronik kopyalarının Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

Δ Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

Δ Tezim sadece Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.

X Tezimin 2 yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

Aylin ASLAN

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
TEZ KABUL VE ONAY TUTANAĞI.....	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI	iii
ÖZET.....	vi
ABSTRACT	vii
ÖNSÖZ.....	viii
TABLolar DİZİNİ	ix
ŞEKİLLER DİZİNİ	xiii
KISALTMALAR DİZİNİ	xiv
1.GİRİŞ	1
1.1.Problem	15
1.2.Amaç	16
1.3.Önem	16
1.4.Varsayımlar	17
1.5.Sınırlılıklar	17
1.6.Tanımlar	17
2.KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	19
2.1.Kavramsal Çerçeve	19
2.2.İlgili Araştırmalar.....	36
2.2.1. Yurt içinde evde eğitim hizmeti ile ilgili yapılan araştırmalar	36
2.2.2. Yurt dışında evde eğitim hizmeti ile ilgili yapılan araştırmalar.....	38
3. YÖNTEM	43
3.1. Araştırmanın Modeli	43
3.2. Evren ve Örneklem	43
3.2.1. Evren	43
3.2.2.Örneklem.....	49
3.3.Verilerin Toplanması	52
3.4.Verilerin Analizi.....	52
4. BULGULAR VE YORUM	54
5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	103
5.1. Sonuç ve Tartışma.....	103
5.2. Öneriler	115

KAYNAKÇA	119
EKLER	125
ÖZGEÇMİŞ	131

ÖZET

YÜKSEKLİSANS TEZİ

EVDE EĞİTİM HİZMETLERİNDE YER ALAN ÖĞRETMEN, VELİ VE YETKİLİLERİN EVDE EĞİTİM HİZMETLERİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

Aylin ASLAN

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Zübeyir SALTUKLU

2017, 131+ xiv sayfa

Jüri: Prof. Dr. Samih BAYRAKÇEKEN

Doç. Dr. Zübeyir SALTUKLU

Yrd. Doç. Dr. Murat ÇALIŞOĞLU

Bu araştırmanın temel amacı; evde eğitim hizmetlerinde rol alan öğretmenler, veliler ve yetkililerin uygulamaya ve sürece yönelik görüşlerini belirlemektir. Nitel araştırma türünde betimsel bir durum çalışması olan araştırmanın örneklemini 2016-2017 eğitim- öğretim yılında Ağrı ilinde evde eğitim hizmetlerinde rol alan amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme ile belirlenen 31 öğretmen, evde eğitim alan 7 öğrencinin velisi ve rehberlik araştırma merkezinde evde eğitim hizmetlerinde görev alan 2 yetkili oluşturmaktadır. Veriler, araştırmanın amacı doğrultusunda alanyazından hareketle ve alanında uzman kişilerin görüşleri alınarak hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Elde edilen verilerin analizinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın bulgularına göre; evde eğitim hizmetlerinde rol alan öğretmenler, veliler ve yetkililer evde eğitim hizmetinin öğrencinin gelişimine katkı sağlayan güzel ve faydalı bir uygulama olduğunu ve bu hizmetin okula gitme imkanı olmayan öğrencilerin akademik gelişimlerini sürdürebilmeleri açısından gerekli olduğunu belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra paydaşlar evde eğitim hizmetinin eğitimde fırsat eşitliğini sağlayarak bireylerin hayattan kopmalarını engellediğini, birebir eğitim ve anında dönüt ile gelişimlerinin daha rahat takip edildiğini ve bu şekilde okula gidemeyen bireylerin de eğitim hayatlarının devam ettiğini belirtmişlerdir. Yetkililer ve veliler evde eğitim sürecinde yönetmeliğe uygun olarak hareket etmektedir. Öğretmenler ek gelir, tecrübe edinme gibi birbirinden farklı amaçlarla evde eğitim hizmetlerinde görev almak için başvuruda bulunmuştur. Öğretmenler ve yetkililer çeşitli sorunlarla karşılaştıklarını, veliler ise hiçbir sorunla karşılaşmadıklarını belirtmişlerdir. Paydaşlar sürecin daha etkili hale gelebilmesi için materyal eksikliğinin giderilmesi, öğretmenlerin bilinçlendirilmesi, sosyalleşmenin sağlanması, ek ders ücretlerinin arttırılması gibi farklı önerilerde bulunmuşlardır.

Anahtar Kelimeler: Evde eğitim, öğretmen, veli, yetkili.

ABSTRACT

MASTER' S THESIS

THE VIEWS OF THE EXPERIENCED TEACHER, PARENT AND AUTHORITIES AT HOME EDUCATION SERVICES TOWARD HOME EDUCATION SERVICES

Aylin ASLAN

Thesis Advisor: Assoc. Prof. Dr. Zübeyir SALTUKLU

2017, Page: 131 + xiv

Jury: Prof. Dr. Samih BAYRAKÇEKEN

Assoc. Prof. Dr. Zübeyir SALTUKLU

Assist. Prof. Murat ÇALIŞOĞLU

The aim of the study is to determine views of the experienced teacher, parent and authorities at home education services toward the process and application of home education services. Based on the aim, the research is a descriptive qualitative study. The participants were determined by maximum variation sampling method which is one of the purpose sampling types. The participants consist of 31 teachers, 7 parents, and 2 authorities experiencing home education services in Ağrı, Turkey during 2016- 2017 academic year. Data were collected via a semistructured interview form prepared through the existing literature and revised to experts' suggestions. Data were analyzed using deductive thematic technique. According to the findings of the research, teachers, parents and officials involved in home education services stated that home education is a nice and useful application that contributes to the development of the learners and that this service is necessary for the students who can not go to school to continue their academic development. In addition to this, stakeholders stated that the education service at home provides equal opportunity in education and that individuals prevent them detaching from life, individual education and instant feedback and development are followed more easily and the education life of the individuals who can not go to such education is continued. The authorities and the parents are acting in accordance with the regulations in the home education process. Teachers have been applying to take part in educational services at home for different purposes, such as additional income and experience. Although both teachers and authorities encounter several obstacles, parents state that they do not experience problems at all. Stakeholders made different proposals such as eliminating the lack of material, raising awareness of the teachers, providing socialization and increasing the tuition fees in order to make the process more effective.

Key Words: Home education, teacher, parent, authority.

ÖNSÖZ

Eğitim tüm hayatımız boyunca devam eden ve bireyin ve devamında toplumun gelişimine neden olan önemli bir süreçtir. İnsanlar doğumdan itibaren öğrenmeye başlar ve ilk eğitim toplumun en küçük birimi olan ailede başlar. Aile bir parçası olduğu toplumun kültürel birikimini çocuklarına aktarmakla yükümlüdür. Ailenin başladığı eğitimin devamı okullarda sürdürülmektedir. Ancak her birey okula gidebilecek kadar şanslı olmayabilir. Ülkemizde sağlık durumu veya engeli dolayısıyla okula gidemeyen bireylere ise düzenli eğitim hayatının başlaması veya eğitim hayatının devamı için evde eğitim sunulmaktadır. Evde eğitim diğer ülkelerde ailenin isteği üzerine dini, ideolojik ve daha birçok farklı nedenle sunulan bir uygulama olsa da ülkemizde sadece engeli ve sağlık durumu nedeniyle okula gidemeyen öğrencilere sunulmaktadır.

Araştırmam süresince yardımlarını esirgemeyen bilgi ve tecrübesiyle yön gösteren danışman hocam Sayın Doç. Dr. Zübeyir SALTUKLU ve tüm çalışmalarım süresince bilgi ve tecrübesiyle yardımcı olan ve zaman ayıran, desteğini hiç esirgemeyen, eleştiri ve önerileriyle yön gösteren değerli hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Murat ÇALIŞOĞLU' na, çalışmamın düzenlenmesinde zaman ayıran, destek olan ve bilgi ve tecrübesiyle yönlendiren değerli hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Duygu Türkoğlu' na teşekkürü borç bilirim.

Manevi desteklerini hiç esirgemeyen tüm aile fertlerime sonsuz teşekkür ederim.

Aylin ASLAN

TABLÖLAR DİZİNİ

Sayfa No

Tablo 1: 2010-2011 Yılı Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü Kurum ve Öğrenci Sayıları	24
Tablo 2. Evde Eğitim Hizmetleri Uygulamasında Görev Alan Öğretmenlerin Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımının Frekans ve Yüzde Değerleri	44
Tablo 3. Evde Eğitim Hizmetleri Uygulamasında Rol Alan Velilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımının Frekans ve Yüzde Değerleri	44
Tablo 4. Evde Eğitim Hizmetleri Uygulamasında Görev Alan Yetkililerin Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımının Frekans ve Yüzde Değerleri	45
Tablo 5. Evde Eğitim Hizmetleri Uygulamasında Görev Alan Öğretmenlerin Eğitim Verdikleri Sınıf Seviyesi Değişkenine Göre Dağılımının Frekans ve Yüzde Değerleri.....	45
Tablo 6. Evde Eğitim Hizmetleri Uygulamasında Rol Alan Velilerin Eğitim Alan Çocuklarının Sınıf Seviyesi Değişkenine Göre Dağılımının Frekans ve Yüzde Değerleri.....	47
Tablo 7. Evde Eğitim Hizmetleri Uygulamasında Eğitim Alan Öğrencilerin Sınıf Seviyesi Değişkenine Göre Dağılımının Frekans ve Yüzde Değerleri.....	47
Tablo 8. Evde Eğitim Hizmetleri Uygulamasında Görev Alan Öğretmenlerin Branş Dağılımı	48
Tablo 9. Araştırmanın Örnekleminde Yer Alan Evde Eğitim Hizmeti Öğretmenlerine İlişkin Veriler	49
Tablo 10. Araştırmanın Örnekleminde Yer Alan Yetkililere İlişkin Veriler	51
Tablo 11. Araştırmanın Örnekleminde Yer Alan Velilere İlişkin Veriler.....	51
Tablo 12. Öğretmenlerin “Evde eğitim hizmetlerinde eğitim verdiğiniz öğrencinin engel durumu nedir?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar	54

Tablo 13. Öğretmenlerin “Evde eğitim hizmetleri için haftada kaç saat eğitim veriyorsunuz? Bu saatleri ayarlamadaki kriterleriniz nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar	56
Tablo 13.1. Öğretmenlerin Öğrencilere Haftada Kaç Saat Eğitim Verdikleri	56
Tablo 13.2. Öğretmenlerin Ders Saatlerini Ayarlamadaki Kriterleri	56
Tablo 14. Öğretmenlerin “Öğrencinize hangi alanda eğitim veriyorsunuz? Eğitsel materyal kullanıyor musunuz veya yardımcı bir kaynaktan yararlanıyor musunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar	58
Tablo 14.1. Öğretmenlerin Öğrenciye Hangi Alanda Eğitim Verdikleri	58
Tablo 14.2. Öğretmenlerin Materyal ve Yardımcı Kaynak Kullanımı	60
Tablo 15. Öğretmenlerin “Evde eğitim hizmetlerinde görev almanızdaki etkin faktörler nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar.....	62
Tablo 16. Öğretmenlerin “Evde eğitim hizmetleri uygulamasını nasıl buluyorsunuz? Sizce bu uygulamanın öğrenci gelişimine katkısı nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar	64
Tablo 16.1. Evde Eğitim Hizmetlerinin Nasıl Bir Uygulama Olduğu Yönündeki Öğretmen Görüşleri.....	64
Tablo 16.2. Evde Eğitim Hizmetlerinin Öğrencinin Gelişimine Katkısı Hakkındaki Öğretmen Görüşleri.....	66
Tablo 17. Öğretmenlerin “Ailelerin evde eğitim hizmetlerine bakış açısıyla ilgili görüşleriniz nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar	68
Tablo 18. Öğretmenlerin “Rehberlik araştırma merkezindeki yetkililer evde eğitim hizmetleriyle ilgili süreçte nasıl bir rol oynamaktadır?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar.	70
Tablo 19. Öğretmenlerin “Öğrencinin kayıtlı olduğu okul evde eğitim hizmetleriyle ilgili süreçte nasıl bir rol oynamaktadır?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar	72
Tablo 20. Öğretmenlerin “Evde eğitim hizmetleri uygulamasının olumlu\ yararlı yönleri nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar.....	74

Tablo 21. Öğretmenlerin “Evde eğitim hizmetleri uygulamasının olumsuz yönleri nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar	76
Tablo 22. Öğretmenlerin “Evde eğitim hizmetleri uygulamasında hangi sorunlarla karşılaşılıyorsunuz? Karşılaştığınız problemlere çözüm önerileriniz nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar	78
Tablo 23. Öğretmenlerin “Evde eğitim hizmetleri uygulamasının daha etkili olabilmesi için önerileriniz nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar	81
Tablo 24. Yetkililerin “Evde eğitim hizmetlerinden kimler yararlanabilir?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar	84
Tablo 25. Yetkililerin “Evde eğitim hizmetinden yararlanmak isteyen velilerin nasıl bir yol izlemesi gerekmektedir?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar	85
Tablo 26. Yetkililerin “Evde eğitim hizmetlerinde kimler görevlendirilir? Görevlendirme sürecinde nelere dikkat edilir?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar	86
Tablo 27. Yetkililerin “Görevlendirilen öğretmenlerde özel eğitim sertifikası şartı aranıyor mu? Özel eğitim sertifikası olan öğretmenlerin süreçteki başarısı sertifikası olmayan öğretmenlere göre farklı mıdır? Değerlendirir misiniz?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar	87
Tablo 28. Yetkililerin “Evde eğitim hizmetleri uygulamasını nasıl buluyorsunuz? Sizce bu uygulamanın öğrencilerin gelişimine katkısı nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar	88
Tablo 28.1. Evde Eğitim Hizmetlerinin Nasıl Bir Uygulama Olduğu Yönündeki Yetkililerin Görüşleri	88
Tablo 28.2. Evde Eğitim Hizmetlerinin Öğrencinin Gelişimine Katkısı Hakkındaki Yetkililerin Görüşleri	89
Tablo 29. Yetkililerin “Ailelerin evde eğitim hizmetlerine bakış açısıyla ilgili görüşleriniz nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar	90
Tablo 30. Yetkililerin “Evde eğitim hizmetleri uygulamasının olumlu\ yararlı yönleri nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar	91

Tablo 31. Yetkililerin “Evde eğitim hizmetleri uygulamasının olumsuz yönleri nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar	92
Tablo 32. Yetkililerin “Evde eğitim hizmetleri uygulamasında hangi sorunlarla karşılaşıyorsunuz? Karşılaştığınız problemlere çözüm önerileriniz nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar	93
Tablo 33. Yetkililerin “Evde eğitim hizmetleri uygulamasının daha etkili olabilmesi için önerileriniz nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar.....	94
Tablo 34. Velilerin “Evde eğitim hizmetlerinden yararlanmak için nasıl bir yol izlediniz?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar.....	96
Tablo 35. Velilerin “Evde eğitim hizmetlerinde talebeniz doğrultusunda sizin tanıdığınız bir öğretmen mi görevlendirildi?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar.....	97
Tablo 36. Velilerin “Evde eğitim hizmetleri uygulamasını nasıl buluyorsunuz? Sizce bu uygulamanın öğrencilerin gelişimine katkısı nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar	97
Tablo 36.1. Evde Eğitim Hizmetlerinin Nasıl Bir Uygulama Olduğu Yönündeki Velilerin Görüşleri	97
Tablo 36.2. Evde Eğitim Hizmetlerinin Öğrencinin Gelişimine Katkısı Hakkındaki Velilerin Görüşleri	98
Tablo 37. Velilerin “Evde eğitim hizmetlerine aile olarak hangi yönden nasıl destek olmaktadır?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar	99
Tablo 38. Velilerin “Evde eğitim hizmetleri uygulamasının olumlu\ yararlı yönleri nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar	100
Tablo 39. Velilerin “Evde eğitim hizmetleri uygulamasının olumsuz yönleri nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar	101
Tablo 40. Velilerin “Evde eğitim hizmetleri uygulamasında hangi sorunlarla karşılaşıyorsunuz? Karşılaştığınız problemlere çözüm önerileriniz nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar	101
Tablo 41. Velilerin “Evde eğitim hizmetleri uygulamasının daha etkili olabilmesi için önerileriniz nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar.....	102

ŞEKİLLER DİZİNİ

Sayfa No

Şekil 1: Özel Eğitim Ortamları.....	12
--	----

KISALTMALAR DİZİNİ

ABD : Amerika Birleşik Devletleri

BEP : Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı

Din K.A.B. : Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi

f : Frekans

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

n : Toplam Yüzde Değeri

GÖ : Görüşme Formunu Yazılı Olarak Cevaplayan Öğretmenler

RAM : Rehberlik ve Araştırma Merkezi

s. : Sayfa

SGK : Sosyal Güvenlik Kurumu

V : Veli

vb. : Ve benzeri

vd. : Ve diğerleri

Y : Yetkili

YÖ : Yüz Yüze Görüşme Yapılan Öğretmenler

1. GİRİŞ

Yeryüzündeki en önemli unsur ve en önemli güç insandır. Toplumun dünya üzerindeki gelişmişlik seviyesini belirleyen, bu güç unsurdur. Gelişmiş ülkeler, ulaştıkları seviyeyi tüm vatandaşlarını eğitim yoluyla çalışan ve üretken bir toplum haline getirerek yakalayabilmiştir (Çıkkılı, 1996, s. 1). Ülkenin hayat standartlarının ve toplumun refah düzeyinin yükselmesi, gelişmiş ülkeler seviyesine ulaşılması, birey ve toplumun her açıdan güçlü olması, bireylerin mutluluğu, toplumun huzuru ve daha birçok amaç ancak eğitimle sağlanabilmektedir. Toplumun hedeflediği amaçlara ulaşması, kültürün kuşaktan kuşağa aktarılmasının ve sürekliliğinin sağlanmasının tek yolu insanı eğitmekten geçmektedir (Uğur, 2015, s. 1). Tarih boyunca tüm toplumlar bu amaçlara ulaşmak için eğitimi bir araç olarak kullanmıştır. Halkın mutluluğu, imkânların iyileştirilmesi ve en genel amaç olarak yaşam kalitesinin artırılması eğitim hizmetlerinin genel amacı olarak görülmektedir. Bu genel amaca ulaşmak ise bireylerin yeteneklerine eğitimle yön vererek ve çağa ayak uydurarak gerçekleşmektedir (Mermertaş, 2014, s. 1).

Geçmişte, günümüzde ve gelecekte de çağdaş medeniyetler seviyesine ulaşacak yeni nesillerin yetiştirilmesinde eğitimin önemi büyüktür (Mermertaş, 2014, s. 5). Eğitimin günümüz ve gelecekte bireylerin bilgi alt yapılarını güçlendirerek özgür, eşitlikçi, duyarlı gelişmiş toplumların oluşumunda önemli katkısı olacağı yadsınmaz bir gerçektir (Elgin, 2012, s. 1). Toplumsal medeniyet seviyesi eğitimle belirlenmekte ve eğitimin önemi ortaya koyulmaktadır (Mermertaş, 2014, s. 1). Albert Einstein' ın “*Bir ülkenin geleceği o ülkenin göreceği eğitime bağlıdır.*” sözü bir ülke ve toplum için eğitimin önemini özetlemektedir.

Tüm dünyaya yön verecek bir araç olan eğitimin en yaygın tanımlarından bir kısmı aşağıda sunulmuştur:

- Senemoğlu “Eğitim, yaygın biçimde insanın kişiliğini besleme süreci ve insan sermayesine yapılan yatırım olarak kabul edilmektedir. En genel anlamda istendik davranış oluşturma ya da istendik davranış değiştirme süreci olarak tanımlanan eğitim, toplumun süzgeçten geçirilmiş

değerlerinin, ahlak standartlarının bilgi ve beceri birikimlerinin yeni nesillere aktarılması ile ilgilidir.” (Senemoğlu, 2013, s. xxix).

- Sönmez “En genel anlamıyla eğitim, kültürel değerleri bireye kazandırma süreci olarak tanımlanabilir. Her felsefeye göre değişse de eğitim kültürle ilişkilidir.” (Sönmez, 2012, s. 2).
- Ertürk “Kişiye kendi yaşantıları yoluyla istendik davranışlar kazandırma süreci” (Özçelik, 1988, s. 31).
- Ziya Gökalp “Bir toplumda yetişmiş neslin, henüz yeni yetişmeye başlayan nesle fikirlerini ve hislerini vermesidir” şeklinde eğitimi tanımlamaktadır (Eğitim Nedir, 2014).

Eğitim ile ilgili daha birçok tanım yapılmıştır. Tanımlardaki ortak nokta ise insan ve kültür unsurudur. Kültür bir toplumun yaşantılar toplamı, geçmişi ve geleceğine yön vermede önemli bir etkidir. Bu nedenle kültür, eğitim tanımları içerisinde önemli bir yer tutmaktadır. Aile ise bu noktada çevreyle ilişkide bulunan en önemli kurum olarak toplumun kültürünü ve eğitimdeki amacını kuşaktan kuşağa aktarmakla yükümlüdür (Yörükoğlu, 1983, s. 132).

Aileden sonra eğitim sürecinde en önemli unsur ise okullardır. Ülkenin geleceği için verilecek eğitimin gerçekleştirileceği okullara bireylerin normal süreçler içerisinde sağlıklı olarak devam etmesi istenilse de bu durum her zaman mümkün olamamaktadır. Engelli doğan veya doğumdan sonra farklı nedenlerle engelli olan bireyler eğitim sürecine yapabildikleri ölçüde farklı ortamlarda katılabilmekte veya eğitim sürecine hiç dâhil olamamaktadır. Engel ve engellilik kapsamında bazı tanımlar şu şekildedir:

- Türk Dil Kurumu “Engel; bir şeyin gerçekleşmesini önleyen sebep, mani, mahzur, müşkül, pürüz, mania, handikap. Engelli ise engeli olan, vücudunda eksik ve kusur olan.” (Türk Dil Kurumu, t.y.) şeklinde tanımlamaktadır.
- 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanuna göre; “Engelli kavramı diğer bireylerle eşit koşullar altında topluma tam ve etkin bir şekilde katılımlarının önünde engel teşkil eden uzun süreli fiziksel, zihinsel,

düşünsel ya da algısal bozukluğu bulunan kişileri içermektedir.” (RG. Sayı:25868, 07.07. 2005).

- Dünya Sağlık Örgütü (WHO) yapılan engelli tanımı; “Noksanlık; sağlık bakımından psikolojik, anatomik veya fiziksel yapı ve fonksiyonlardaki bir noksanlığı veya dengesizliği ifade eder. Özürlülük; Sağlık alanında bir noksanlık sonucu meydana gelen ve normal sayılabilecek bir insana oranla bir işi yapabilme yeteneğinin kaybedilmesi ve kısıtlanması durumunu ifade eder. Maluliyet; sağlık alanında bir noksanlık veya sakatlık sonucunda, belirli bir kişide meydana gelen ve o kişinin yaş, cinsiyet, sosyal ve kültürel durumuna göre normal sayılabilecek faaliyette bulunma yeteneğini önleyen ve sınırlayan dezavantajlı bir durumu ifade eder.” (Dünya Sağlık Örgütü Yapılan Engelli Tanımı, 2010) şeklinde iç içe geçmiş birçok kavramla tanımlanmaktadır.
- Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan özel eğitim hizmetleri tanıtım el kitabında; “Engel; bireyin yetersizliği nedeniyle, yaşadığı sürece, yaş, cins, sosyal ve kültürel farklılıklara bağlı olarak oynaması gereken rolleri gereği gibi oynayamama durumu.” şeklinde tanımlanmaktadır (Milli Eğitim Bakanlığı, [MEB], 2006).
- Birleşmiş Milletler Engelliler Hakları Sözleşmesi’ ne (2009) göre “Engelli kavramı diğer bireylerle eşit koşullar altında topluma tam ve etkin bir şekilde katılımlarının önünde engel teşkil eden uzun süreli fiziksel, zihinsel, düşünsel ya da algısal bozukluğu bulunan kişileri içermektedir.”

Yukarıdaki tanımlanan kavramlar doğrultusunda sağlıklı birey bedensel, ruhsal, zihinsel, duyuşsal ve sosyal olmak üzere her açıdan yetersizlik yaşamayan bireydir. Engelli birey ise bedensel, zihinsel, ruhsal, sosyal ve duyuşsal açılardan sağlıklı bireylerin fonksiyonlarını yerine getiremeyen çeşitli yetersizliklere sahip olan bireylerdir.

Demokrasi ve insan haklarının giderek önem kazandığı günümüzde yaşam hakkı gibi eğitim hakkı da vazgeçilmesi mümkün olmayan bir haktır (Acar, 2000, s.

1). Her bireyin istediği eğitim ortamına ulaşması ve hak ettiği şekilde eğitim alması önemlidir (Sart, 2015, s. 105). Demokratik bir toplum, eğitimde fırsat eşitliği sağlanarak oluşturulur. Ülkemizde de toplumun her kesimine eğitim hizmeti götürme ve eğitim- öğretimi daha nitelikli hale getirme çabaları sürdürülmektedir (Vural ve Yücesoy, 2003, s. 145). Bedensel, zihinsel, ruhsal açıdan engel bireyin hayatının normal gidişatını engellediği sürece engele dönüşmekte ve engellediği ölçüde birey engelli olmaktadır (Şanlı, 2012, s. 1). Eğitim bireyin diğer insan haklarından da yararlanmasını ve bireylerin hakkını arayabilmesine de fırsat sunmaktadır (Eğitim Reformu Girişimi, 2011, s. 17).

2002 yılı Türkiye Özürlüler Araştırması verilerine göre; “Ülkemizde % 12,29 olan toplam özürlü nüfusun yaklaşık % 10’u 0-14 yaş grubundadır. 6 ve daha yukarı yaştaki özürlü nüfusun % 36’sı okuma yazma bilmemekte olup % 14,8’i bir okul bitirmemiştir; bir başka ifadeyle 6 ve daha yukarı yaştaki özürlü nüfusun yarısı eğitim almamıştır. 6 ve daha yukarı yaştaki özürlü nüfusun % 33’ü ilkokulu, 1,5’i ilköğretimi, % 5,4’ü ortaokul veya dengi meslek okulu, % 6,9’u lise veya dengi meslek okulu, % 1,9’u yükseköğretimi bitirmiştir.” Yapılan araştırma engelli nüfusun en azından temel eğitim almasının önemini ortaya koymaktadır. Engelli bireylerin mümkün olabilecek en üst düzeyde, eğitimin tüm kademelerinde yer almasına yönelik önlemlerin alınması, engellilere yönelik eğitim kalitesinin artırılması açısından önemlidir (Kalkınma Bakanlığı, 2015, s. 34).

Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı tarafından yapılan Türkiye Özürlüler Araştırması’ na (2002) göre; “Özürlü olan nüfusun toplam nüfus içindeki oranı % 12.29’dur. Ortopedik, görme, işitme, dil ve konuşma ile zihinsel özürlülerin oranı %2.58 iken süregen hastalığı olanların oranı ise % 9.70’dir.” Araştırmaya göre ülkemizde toplumun önemli bir bölümünü oluşturan engelli bireylerin diğer tüm bireyler ile eşit haklara sahip olmaları gerekmektedir. Bağımsız yaşama, toplumun bir parçası haline gelme, eşit muamele gibi haklardan söz edilmektedir (Öztürk, 2011, s. 9-16). Çünkü “eğitim olanaklarından yeterince yararlanamama, fiziksel ayrımcılığa maruz kalma, toplum içindeki düşük roller, işsizlik, yoksulluk” ve daha birçok konu engellilerin yaşadıkları sorunlar arasındadır (Besiri, 2009, s. 353).

2079 sayılı T.C. Anayasası'nın 2. Maddesinde "Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devletidir." hükmü yer almaktadır. Bu hüküm kapsamında devletimiz sosyal bir hukuk devleti olduğunu ortaya koymaktadır. Sosyal bir hukuk devleti olarak Anayasası'nın 5. Maddesinde ise "Devletin temel amaç ve görevleri, Türk milletinin bağımsızlığını ve bütünlüğünü, ülkenin bölünmezliğini, Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddî ve manevî varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır." hükmü yer almaktadır. Bu doğrultuda eğitimin her bireyin hakkı olduğu, eşitlik ilkesi ve sosyal devlet ilkesi ile yurdun her köşesine, her kesimine eşit şekilde eğitim hizmetinin gitmesi önemlidir. Eğitim masraflarının devlet tarafından karşılanması gerektiği de bilinmekte ve bu devlet tarafından planlanmıştır (Mermertaş, 2014, s. 1; Yıldırım vd., 2015, s. 34). Hayat standartları yüksek ülkelerin temelini eğitilmiş bireyler oluşturur. Bu nedenle ülkemizde engelli ve engelsiz her birey için temel eğitim bir haktır ve bu hakkı bireylerin özgürce kullanmasını sağlamak devletimizin en önemli görevlerindendir (Yılmaz, 2005, s. 74).

Sosyal devletin önemli amaçlarından biri de engelli bireylerin hayattan soyutlanmalarını engellemek ve toplumun bir parçası haline gelmelerini sağlamaktır. Anayasa ile güvence altına alınmış olan kişi hak ve hürriyetleri ile devletimiz bireylerin ve paralelinde toplumun mutluluğunu, düzenini ve adaletini sağlayarak her türlü engeli ortadan kaldırmayı amaçlamıştır. Engelli bireylerin toplumda mümkün olabilecek düzeyde kaliteli, sağlıklı, bağımsız yaşayabilmelerini sağlamak sosyal devletin önemli bir görevidir (Kalkınma Bakanlığı, 2015, s. 1). Bu doğrultuda 2079 sayılı T.C. Anayasası'nın 42. Maddesinde "Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz. Öğrenim hakkının kapsamı kanunla tespit edilir ve düzenlenir." hükmü yer almaktadır. Bu maddede görüldüğü gibi engelli ve engelsiz diye bir ayrım yapılmamıştır. Eğitim hakkı tüm bireylere sunulmaktadır. "Sosyal bir devlet olan ülkemizde eğitim hakkı hem anayasal hem de uluslararası pek çok sözleşmeyle

güvence altına alınmıştır.” (Orhan ve Genç, 2015, s. 141). 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununda da yer alan Türk Milli Eğitiminin Temel İlkeleri doğrultusunda;

- 7. Maddede yer alan eğitim hakkı başlığı kapsamında “İlköğretim görmek her Türk vatandaşının hakkıdır. İlköğretim kurumlarından sonraki eğitim kurumlarından vatandaşlar ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde yararlanırlar.”
- 8. Madde de yer alan fırsat ve imkân eşitliği başlığı kapsamında “Eğitimde kadın, erkek herkese fırsat ve imkân eşitliği sağlanır. Özel eğitime ve korunmaya muhtaç çocukları yetiştirmek için özel tedbirler alınır.”
- 9. Madde de yer alan süreklilik başlığı kapsamında “Fertlerin genel ve mesleki eğitimlerinin hayat boyunca devam etmesi esastır.”
- 17. Madde de yer alan her yerde eğitim başlığı kapsamında “Milli eğitimin amaçları yalnız resmi ve özel eğitim kurumlarında değil, aynı zamanda evde, çevrede, işyerlerinde, her yerde ve her fırsatta gerçekleştirilmeye çalışılır.” hükümleri yer almaktadır (RG. Sayı: 14574, 1973).

Kanun kapsamında eğitimin sadece sağlıklı bireylerin değil engelli bireylerin de hakkı olduğu, engellilere yönelik olarak bireyin ihtiyaçlarına uygun imkan ve fırsat eşitliği doğrultusunda her yerde hatta evde bile eğitimin gerçekleştirileceği ve aynı zamanda eğitimde sürekliliğin amaçlandığı görülmektedir.

Özel gereksinimli bireylerin toplumda bağımsız yaşayarak, kendi ihtiyaçlarını karşılayabilecek üretken bireyler olabilmeleri de eğitimle mümkün olmaktadır. Ancak engelli bireyler çeşitli açılardan yetersizlikleri nedeniyle akranlarından farklılık gösterdikleri için özel eğitime gereksinim duymaktadırlar. Genel ve özel eğitim genel amaç ve ilkeleri açısından farklı olsa da iç içe geçmiş birbirlerini tamamlayan ayrılmaz bir bütündür. Genel eğitimdeki her ilerleme özel eğitimi de etkilemektedir (Orhan ve Genç, 2015, s. 117). Dünyada ülkelerin gelişmişlik düzeyleri genel eğitim ve özel eğitime yönelik hizmetleri ile ölçülmektedir (Çıkılı, 1996, s. 1). Özel eğitime gereksinim duyan bireylerin eğitimindeki temel amaç ise engelli bireyin üretken, topluma uyumlu, sosyal, kendi kendine yetebilen, toplumsal

görev ve yaşam becerilerini yerine getirebilmesidir (Acar, 2000, s. 2). Bu kapsamda özel gereksinimli bireylerin ihtiyaç duydukları özel eğitim tanımlarına bakacak olursak;

- Ataman' a göre; “Özel eğitim çoğunluktan farklı ve özel gereksinimi olan çocuklara sunulan, üstün özellikleri olanları yetenekleri doğrultusunda kapasitelerinin en üst düzeye çıkmasını sağlayan, yetersizliği engele dönüştürmeyi önleyen, engelli bireyi kendine yeterli hale getirerek toplumla bütünleşmesini ve bağımsız, üretici bireyler olmasını destekleyecek becerilerle donatan eğitimidir.” (Ataman, 2017, s. 14).
- Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğine göre özel eğitim “Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitim ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak için özel olarak yetiştirilmiş personel, geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleri, bu bireylerin tüm gelişim alanlarındaki özellikleri ile akademik disiplin alanlarındaki yeterliliklerine dayalı olarak uygun ortamlarda sürdürülen eğitimidir.” (MEB, 2006) şeklinde ifade edilmektedir.

Bu tanımlar kapsamında özel eğitim, Türk Millî Eğitiminin genel amaç ve temel ilkeleri doğrultusunda Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğine göre özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin;

- “Toplum içindeki rollerini gerçekleştiren, başkaları ile iyi ilişkiler kuran, iş birliği içinde çalışabilen, çevresine uyum sağlayabilen, üretici ve mutlu bir vatandaş olarak yetişmelerini,
- Toplum içinde bağımsız yaşamaları ve kendi kendilerine yeterli bir duruma gelmelerine yönelik temel yaşam becerilerini geliştirmelerini,
- Uygun eğitim programları ile özel yöntem, personel ve araç-gereç kullanarak; eğitim ihtiyaçları, yeterlilikleri, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda üst öğrenime, iş ve meslek alanlarına ve hayata hazırlanmaları” (MEB, 2006) amaçlanmaktadır.

Tüm çocukların eğitiminde olduğu gibi engellilerin eğitiminde de bağımsız, kendi kendine yetebilen, toplumun bir parçası haline gelen bireyler yetiştirilmesi amaçlanmıştır (Arabacı, 2009, s. 7). Özel eğitim hizmetleri ile özel eğitime ihtiyacı

olan bireylerin hayattan kopmamaları ve üretken bireyler olabilmeleri için ilgi ve yeteneklerine uygun olan eğitimi almalarının ve eğitimde sürekliliğin sağlanmasının amaçlandığı görülmektedir. Engellerin eğitimle aşılaraq; özerk, mutlu ve topluma faydalı bireyler yetiştirmek amaçlanmıştır.

Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğine göre özel eğitimin Türk Millî Eğitiminin genel amaç ve temel ilkeleri doğrultusunda;

- “Özel eğitime ihtiyacı olan tüm bireyler; eğitim ihtiyaçları, ilgi, yetenek ve yeterlilikleri doğrultusunda ve ölçüsünde özel eğitim hizmetlerinden yararlandırılır.
- Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitimine erken yaşta başlanır.
- Özel eğitim hizmetleri, özel eğitime ihtiyacı olan bireyleri sosyal ve fiziksel çevrelerinden mümkün olduğu kadar ayırmadan planlanır ve yürütülür.
- Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin, eğitim performansları dikkate alınarak, amaç, içerik ve öğretim süreçlerinde ve değerlendirmede uyarlamalar yapılarak, akranları ile birlikte eğitilmelerine öncelik verilir.
- Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin her tür ve kademedeki eğitimlerinin kesintisiz sürdürülebilmesi için, rehabilitasyon hizmetlerini sağlayacak kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapılır.
- Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin bireysel yeterlilikleri ve tüm gelişim alanlarındaki özellikleri ve akademik disiplin alanlarındaki yeterlilikleri dikkate alınarak, bireyselleştirilmiş eğitim planı geliştirilir ve eğitim programları bireyselleştirilerek uygulanır.
- Ailelerin, özel eğitim sürecinin her boyutuna aktif olarak katılımları ve eğitimleri sağlanır.
- Özel eğitim politikalarının geliştirilmesinde, üniversitelerin ilgili bölümleri ve özel eğitime ihtiyacı olan bireylere yönelik etkinlik gösteren sivil toplum kuruluşları ile iş birliği içinde çalışılır.
- Özel eğitim hizmetleri, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin, toplumla etkileşim ve karşılıklı uyum sağlama sürecini kapsayacak şekilde planlanır.” (MEB, 2006).

“Özel gereksinimleri olan bireyleri eğiterek topluma kazandırmak, onlara istihdam olanakları yaratmak ve gerek eğitim gerekse istihdamlarının sağlanmasına çeşitli biçimlerde destek olmak genel ve özel eğitim sisteminin öncelikli amaç ve görevlerindendir. Bu amaca ulaşabilmede yapılması gereken ilk iş ise özel eğitime gereksinimi olan bireylerin belirlenip uygun hizmetler alabilir duruma getirilmeleridir.” (Diken, 2015, s. 20). Yönetmeliğe göre de özel eğitime gereksinim duyan bireyler belirlendikten sonra eğitsel değerlendirme ve tanılamamanın ardından özel eğitime gereksinim duyan bireylerin ihtiyaç ve engel durumlarına göre en uygun eğitim ortamında eğitim alması amaçlanmaktadır. Özel gereksinimli bireylerin akranlarından farklı “bedensel, zihinsel, sosyal ve duygusal” gereksinimleri vardır. Bu gereksinimler eğitim almaları gereken ortamı da etkilemektedir. Engellilere verilen eğitim ve sağlanan fırsatlar gereksinimlerin engele dönüşmesini engellemektedir. Eğitim, engellilerin sosyalleşmesi, toplumda bağımsız ve rahat hareket edebilmesi ve istihdamı için çok önemlidir. Aynı zamanda engellilerin sosyal ve ekonomik hayata uyumunu da kolaylaştırmaktadır. Temel eğitim alamayan engelli bireyler başkalarına hem sosyal hem ekonomik açıdan bağımlı olarak yaşamak zorunda kalmaktadır. Bu da engelli bireylere bakış açısını etkilemektedir (Orhan ve Genç, 2015, s. 117-120). Bilimsel, teknolojik ve kültürel gelişmeler her alanda olduğu gibi engellilere bakışta da olumlu yönde farklılaşmaya neden olacaktır (Öztürk,2001, s. 16).

Dünyada ve Türkiye’de de eğitimin önemli ve gerekli bir parçasını özel eğitim oluşturmaktadır. Özel gereksinimli bireylerin de “eğitim, sosyal, siyasal, kültürel, ekonomik” açıdan belli haklara sahip olması ve bunun yasal düzenlemelerle sağlanması önemli bir ihtiyaçtır ve ülkemizde de kanun ve yönetmeliklerle özel eğitime muhtaç engellilerin kabul görmeleri, istihdam alanının sağlanması, eğitim vb. hakları yasa, kanun hükmünde kararname, yönetmelik, tüzük, sözleşmeler ve genelge ile güvence altına alınmış ve düzenlenmiştir (Çitil, 2009, s. 1; Uğur, 2015, s. 4).

1940 yılından itibaren özel eğitime muhtaç çocuklarla ilgili kanun ve yönetmelikler çıkarılmaya başlanmıştır. 1961 Anayasasına ilk defa özel eğitime muhtaç çocuklar ve eğitimleri ile ilgili bir hüküm konulmuştur. 1961 Anayasasının 50. maddesinde (aynı zamanda 1982 Anayasası 42. maddesi)

“...Devlet, maddî imkânlardan yoksun başarılı öğrencilerin, öğrenimlerini sürdürebilmeleri amacı ile burslar ve başka yollarla gerekli yardımları yapar. Devlet, durumları sebebiyle özel eğitime ihtiyacı olanları topluma yararlı kılacak tedbirleri alır.” hükmü yer almaktadır (Çıkılı, 1996, s. 7; Çitil, 2009, s. 168).

1961 Anayasası’ndan 6 ay önce, 12.01.1961 tarihli 10705 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe giren 222 numaralı İlköğretim ve Eğitim Kanunu’nda 12. Maddede özel eğitimle ilgili “mecburi ilköğrenim çağında bulundukları halde zihnen, bedenen, ruhen ve sosyal bakımdan özürlü olan çocukların özel eğitim ve öğretim görmeleri sağlanır” ifadesine yer vererek Türk Milli Eğitim sistemi içinde resmen özel eğitim devlet tarafından kabul edilmiş ve özel eğitimin devlet tarafından yürütüldüğü vurgulanmıştır ve sonraki düzenlemelere ışık tutmaktadır (Çitil, 2013, s. 84).

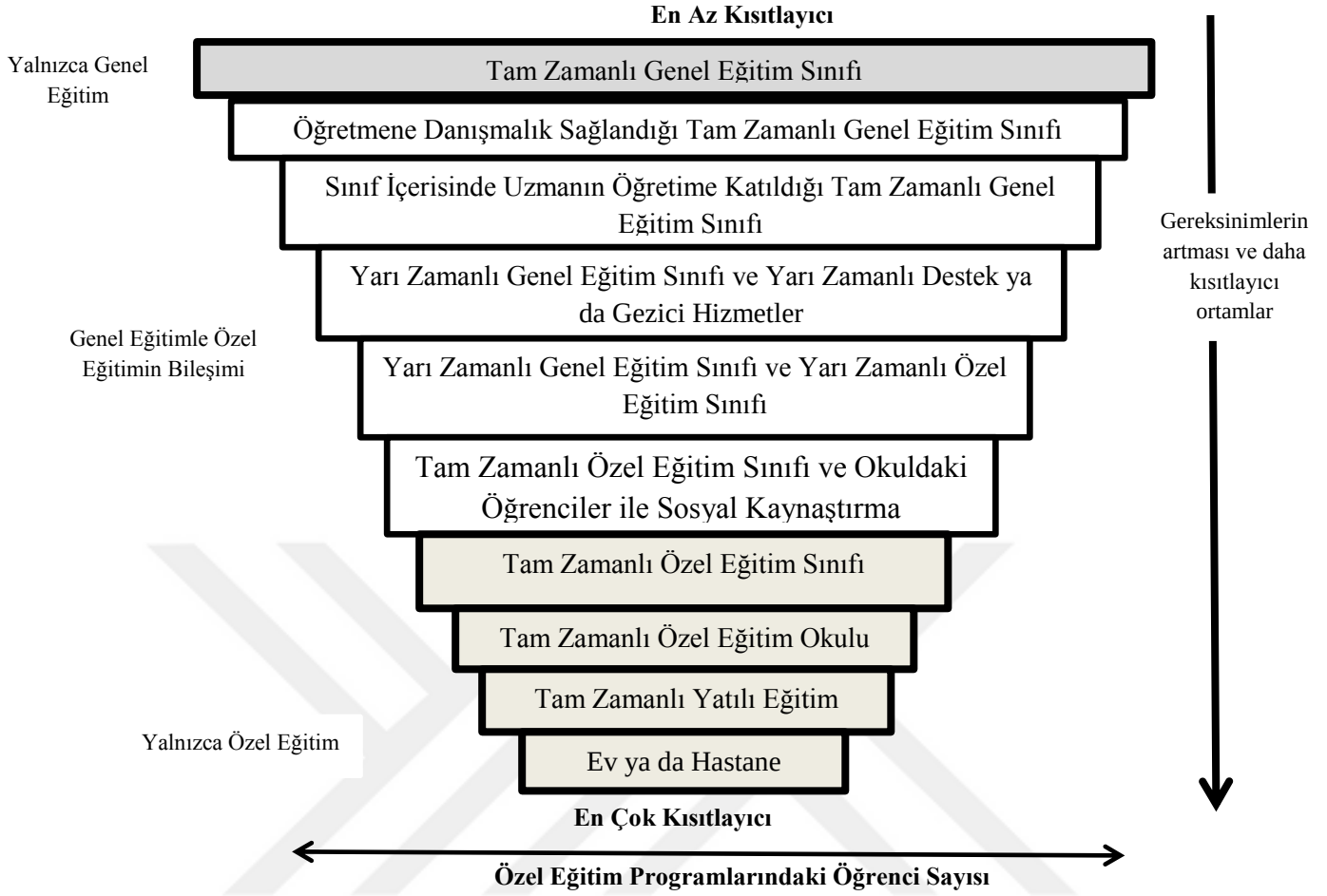
2079 sayılı T.C. Anayasası’nın 10. Maddesinde “Çocuklar, yaşlılar, özürllüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz.” hükmü yer almaktadır. Görüldüğü gibi engellilere eşitlik ilkesi göz önünde bulundurularak hizmet sunulması amaçlanmıştır. Aynı zamanda Türk Ceza Kanun 122. Maddesinde yer alan “dil, ırk, renk, cinsiyet” ayrımcılık nedenlerine “engellilik” ibaresi de eklenerek bireyin engeli nedeniyle ayrımcılık yapılırsa 6 aydan 1 yıla kadar hapis ve adli para cezası uygulanacaktır (Türk Ceza Kanunu 2004). Bu şekilde her türlü ayrımcılığa engelli bireylere yapılan ayrımcılık da eklenerek güvence altına alınmıştır.

Birleşmiş Milletler Engelliler Hakları Sözleşmesi (2009) 24. Maddesinde “Taraflar Devletler engellilerin eğitim hakkını tanır. Taraflar Devletler, bu hakkın fırsat eşitliği temelinde ve ayrımcılık yapılmaksızın sağlanması için eğitim sisteminin bütünleştirici bir şekilde her seviyede engellileri içine almasını ve ömür boyu öğrenim imkânı sağlar.” engellilerin eğitim hakkı ilgili ifadeler yer almaktadır.

“Eğitim engelli bireyler için temel bir hak ve gerekliliktir. Eğitimin niteliği iyileştirilip yaygınlaştırıldıkça özel gereksinimli bireylerin yaşam kalitelerinin de artacağı ortak bir kabuldür.” (Çitil, 2013, s. 43). Bu doğrultuda Engelliler Hakkında 5378 Sayılı Kanun’ a göre; “Hiçbir gerekçeyle engellilerin eğitim alması

engellenemez. Engelliler, özel durumları ve farklılıkları dikkate alınarak, yaşadıkları çevrede bütünleştirilmiş ortamlarda, eşitlik temelinde, hayat boyu eğitim imkânından ayrımcılık yapılmaksızın yararlandırılır. Genel eğitim sistemi içinde engellilerin her seviyede eğitim almasını sağlayacak bütünleştirici planlamalara yer verilir. Öncelikle engellilerin bulundukları ortamda bağımsız yaşayabilmeleri için durumlarına uygun olarak gerekli psikososyal destek ve bakım hizmetleri sunulur. Destek ve bakım hizmetlerinin sunumunda kişinin biyolojik, fiziksel, psikolojik, sosyal, kültürel ve manevi ihtiyaçları ailesi de gözetilerek dikkate alınır. Destek ve bakım hizmetlerinin standardizasyonu, geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması için gerekli olan çalışmalar Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığınca yürütülür (RG. Sayı:25868, 2005).” hükmü yer almaktadır. Kanun kapsamında engelli bireylerin eğitim hakkı güvence altına alınmış ve sunulacak hizmetlerin her aşaması düşünülmüştür.

Tüm engelli bireylerin toplumdaki beklentilere uygun başarılar elde edebilmesi eğitimin planlanması ile sağlanabilir. Bu nedenle engellilerin becerileri ve ihtiyaçlarına uygun eğitim için plan, uygulama ve gerekli eğitim hizmeti belirlenmelidir. Bu aşamalardan sonra bireyin ihtiyaç ve engeline uygun olarak belirlenmiş amaçları yüksek düzeyde sergileyebileceği eğitim ortamına yerleştirilmesi önemli bir adım olmaktadır. Daha sonra engelli bireyin yapabildikleri göz önüne alınarak yeni davranış kazanmalı ve kazanılan davranışlarda süreklilik sağlanmalıdır. Eğitim ve öğretimin bu şekilde planlanması ve yürütülmesi eğitim veren öğretmenlere de mesleki açıdan doyum sağlamaktadır (Konukman, 2010, s. 3-12). Engellilerin ihtiyaçlarına uygun olarak düzenlenen eğitim ortamları ise şu şekilde belirtilmektedir.

Şekil 1: Özel Eğitim Ortamları (Kaynak: Leuis ve Doorlag, 2003, Aktaran: Özel Eğitimde En Az Kısıtlayıcı Ortamlar, 2011)

Özel eğitim sürecinde yerleştirme sonucunda özel eğitime gereksinim duyan bireylerin engel durumlarına göre faydalandıkları eğitim ortamları şekilde de görüldüğü gibi en az kısıtlayıcı ortamdan en çok kısıtlayıcı ortama göre şu şekilde sıralanabilir;

1. “Normal Sınıf (Kaynaştırma)
2. Normal Sınıf+ Kaynak Oda
3. Normal Okul Bünyesinde Özel Eğitim Sınıfı
4. Gündüzlü Özel Eğitim Okulu/ Kurumu (Ayrı)
5. Yatılı Özel Eğitim Okulu/ Kurumu (Ayrı)
6. Hastane Okulu
7. Evde Eğitim” (Ataman, 2017, s. 79).

Tanımlama ile başlayan özel eğitim süreci en az kısıtlayıcı ortamda, bireyin yapabildiklerinden hareketle, BEP hazırlanarak ve ailenin aktif katılımı ile süreklilik sağlanarak planlanmalıdır. Bireyin performansına uygun değerlendirme yapılmalı ve uygun eğitim ortamında gerçekleştirilmelidir. Her öğretim kademesinde programlar arası geçiş sağlanmalıdır (Ulutaşdemir, 2007, s. 129). Özel eğitimde öncelikli olarak engelli bireyin en az kısıtlayıcı ortam olan kaynaştırma yoluyla eğitimi amaçlanmaktadır. Ancak özel eğitime muhtaç çocukların bir kısmı kaynaştırma yoluyla eğitim alsa da bir kısmı ayrı eğitim kurumu ve ayrı eğitim programına ihtiyaç duymaktadır (Çıkılı, 1996, s. 1). Bu nedenle eğitim ortamları çeşitlilik göstermektedir.

Engelli bireyler engelli ve ihtiyaçları ölçüsünde sorunlarla karşılaşmakta ve destek hizmete ihtiyaç duymaktadır (Kalkınma Bakanlığı, 2015, s. 1). Bireyin engel türü ve derecesine göre ihtiyaç duyduğu destek değişmektedir. Bireyin tüm zorlukları tek başına aşması ise mümkün değildir. Bu durumda ise en büyük yardımcısı ailesi olmaktadır (Şanlı, 2012, s. 1). Anne ve baba olan bireylere düşen görev ve sorumluluklar özel gereksinimli çocuklara sahip anne ve babalarda daha da artmaktadır. Özel gereksinimli çocuğu olan ailelerin en önemli görevi çocuğunun engelli ve ihtiyaçlarına en uygun eğitim olanağı sağlamaktır. Ailelerin sürece aktif katılımı ise önemlidir. Aileler ise bu konuda bilgilenme ve desteklenme ihtiyacındadırlar (Sağıroğlu, 2006, s. 2). Erken özel eğitim hizmetleri “ailenin kültürel yapısı, yeterlilik düzeyi, etkileşimde bulunma şekli planlama ve öğretim yapma düzeyini” belirlemektedir (Birkan, 2002, s. 103).

Engelli çocukların eğitiminin her aşaması birey, aile, öğretmen ve toplum için çok önemlidir. Engelli bireyle birlikte ailelerin eğitimi de sağlanmaktadır. Engelli bireyin eğitimi amaç, program, işbirliği ve ailenin katılımı ile yapılabilir. Aile çocuğun gelişiminde önemli bir rol oynamaktadır. Aynı zamanda ailenin ve öğretmenin iş birlikli hareket etmesi bireyin eğitimi ve gelişimini olumlu yönde etkilemektedir (Ulutaşdemir, 2007, s. 120-128). Çocuklar toplumdan soyutlanmadan yapabildikleri desteklenirse yetersiz olduğu alan üzerine çalışacak ve başarı sağlayacaktır (Yörükoğlu, 1983, s. 193). Sosyal destek ve bilinçli aileler özel gereksinimli bireylerin sorunlarını da azaltmaktadır (Çitil, 2013, s. 41). Hasta çocukların aileleri ile yapılan işbirliği ve ekip çalışması hastalık dolayısıyla oluşan

“psikolojik, sosyal, eğitsel” dezavantajların oluşumunun engellenmesinde de önemlidir (Er, 2006, s. 156). Çünkü bir çalışmada engelli çocukların annelerinin sosyal, psikolojik (suçluluk, hayal kırıklığı, umutsuzluk vb.), ekonomik açıdan sorunlar yaşadığı saptanmıştır. Bu nedenle engelli çocukların ebeveynlerinin psikolojilerine yönelik hizmet verilmeli, aile desteğini arttıracak programlar düzenlenmeli ve ailelerin eğitimi ve sosyal hizmet kurumlarından yararlanma imkânları arttırılmalıdır (Karadağ, 2009, s. 320-321). Araştırmalar süregelen hastalığı olan çocuklarla birlikte ebeveynler, kardeşler ve yakın çevrenin de önemli ölçüde etkilendiğini göstermektedir. Olumsuz etkileri en aza indirmek için ebeveynler, kardeşler ve çocuk psikolojik, sosyal ve eğitsel açıdan desteklenmeli ve yönlendirilmelidir (Er, 2006, s. 166).

Hastalık doğuştan veya sonradan kazanılabilir. Bu iki farklı durum için çocuğun psikolojik ve sosyal açıdan yaşadığı değişiklikler ve tedavi süreci farklılık gösterecektir. Her iki durumda da bireyin hastalığına odaklanmak yerine gereksinimlerine odaklanıp desteklemek çok önemlidir (Er, 2006, s. 156). Engelli çocukların, engelleri ve toplumun olumsuz bakış açısı nedeniyle oyun oynarken bile ailelerinden yardım almaları aileye bağımlılıklarını arttırmaktadır (Aktaş, 2010, s. 65). Engelli ve süregelen hastalığı olan bireylerin yapabildikleri ve yapamadıkları dikkate alınarak ebeveynlerin aşırı korumacılıktan vazgeçerek bireyin bağımsızlık kazanmasını sağlamaları önemlidir (Er, 2006, s. 157).

“Ailelerin fiziksel, sosyal, ekonomik, duygusal yüklerinin, zaman gereksinimlerinin ve yetersizlik algılarının artması psikolojik dayanıklılıklarını azaltmaktadır.” (Bildirici, 2014, s. 121). Gün boyu devam eden kurumlarda eğitim gören engelli bireylerin ailelerinin yükü azalmakta ve kendilerine zaman ayırabilmektedirler (Sağıroğlu, 2006, s. 45). Engelli bir çocuğa sahip olan aileler “çocuğun bakımı, tedavisi, eğitimi, çeşitli sosyal beceri kazanma gereksinimi ve özel eğitim gereksinimi” nedeniyle aile dışı destek ve uzmanlara gereksinim duymaktadırlar (Aktaş, 2010, s. 74).

Bireylerin eğitiminde aile ile işbirliği içinde olan ve kilit noktayı oluşturan öğretmenler için 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununda da yer alan 43. maddede “Öğretmenlik, Devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine

alan özel bir ihtisas mesleğidir. Öğretmenler bu görevlerini Türk Milli Eğitiminin amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak ifa etmekle yükümlüdürler.” hükmü ile bir tanımlama yapılmıştır. Aynı zamanda öğretmenlik mesleği akademik bilginin yanı sıra “sevgi, sabır, ilgi, merhamet” gibi duygularında yoğun olarak yaşanması gereken bir meslektir. Eğitim ise bireyin kişiliğinin ve karakterinin şekillenmesinde önemli bir yer tutmaktadır (Uğur, 2015, s. 2). Engelli bireylerin eğitiminde görev alan öğretmenlerin görev ve sorumlulukları daha fazladır. Bu nedenle özel eğitimde görev alan öğretmenler çocuğun yaşı ve gelişimi yanında hastalığını da göz önüne alarak öğretim yöntem ve tekniklerini belirlemelidir (Işıktekiner ve Altun, 2011, s. 330). Bireye en uygun eğitim ortamı aile ve tüm paydaşlar ile işbirliği içinde düzenlenmeli ve uygun araç-gereç seçimi yapılmalıdır. Öğretmenlik mesleğinde sadece lisans eğitiminde alınan bilgiler tüm meslek hayatı boyunca yeterli olmamaktadır. Çağa ayak uydurarak, teknolojik ve iletişimsel bilgileri takip edebilmek gerekmektedir. Günümüzde değişim ve gelişim hız kazanmıştır. Mesleki gelişim için gerekli zamanı bulamayan öğretmenler hizmet içi eğitimde bunu karşılayabilmektedir. “Hizmet içi eğitim ise Bakanlığın personeline yönelik iş verimini arttırmak, bilgi ve becerilerini yenilemek, görev, yetki ve sorumluluklarını belirlemek, hizmet kalitesini yükseltmek amacı ile konferans, seminer ve her türlü eğitim faaliyeti düzenlemektir.” (Ergin ve diğerleri, 2012, s. 57). Bu nedenle özellikle engelli bireylerin eğitiminde yani özel eğitim alanında görev alan öğretmenlerin bilgilerinin sürekli yenilenmesi, çağa ayak uydurmaları ve yenilikleri takip etmeleri önemlidir. Engelli bireylerin eğitimi toplumda saygın bir yer edinmeleri ve toplumun önyargılarının ortadan kalkarak kabullenilmelerinde etkili olacaktır (Öztürk, 2011, s. 38).

1.1. Problem

Bu araştırmada problem durumu ve bu problem etrafında alt problemler oluşturularak problemlere cevap aranmaya çalışılmıştır.

Problem: Evde eğitim hizmetlerinde rol alan öğretmen, veli ve yetkililerin evde eğitim hizmetlerine yönelik görüşleri nelerdir?

- **Alt problem:** Evde eğitim hizmetlerinde rol alan öğretmenler, veliler ve yetkililer evde eğitim hizmetlerini nasıl değerlendirmektedir?

- **Alt problem:** Evde eğitim hizmetlerinde rol alan öğretmenler ve yetkililere göre ailenin eğitim sürecine desteği nasıl olmaktadır?
- **Alt problem:** Evde eğitim hizmetlerinde rol alan öğretmenler, veliler ve yetkililere göre evde eğitim hizmetlerinin olumlu ve olumsuz yönleri nelerdir?
- **Alt problem:** Evde eğitim hizmetlerinde rol alan öğretmenler, veliler ve yetkililere göre evde eğitim hizmetlerinde sürecin ve uygulamanın eksikleri nelerdir?
- **Alt problem:** Evde eğitim hizmetlerinde rol alan öğretmenler, veliler ve yetkililer evde eğitim hizmetlerinde ne gibi sorunlarla karşılaşmaktadır ve bu sorunlara çözüm önerileri nelerdir?
- **Alt problem:** Evde eğitim hizmetlerinde rol alan öğretmenler, veliler ve yetkililer, sürecin ve uygulamanın daha iyi ve etkili olabilmesi için neler önermektedir?

1.2. Amaç

Bu araştırmanın temel amacı; sağlık durumu veya engeli nedeniyle evde eğitim hizmeti alan öğrencilerin eğitim hizmetlerinde görev alan öğretmenlerin, evde eğitim hizmeti alan öğrencilerin velilerinin ve rehberlik araştırma merkezinde evde eğitim hizmetlerinde görev alan yetkililerin uygulamaya ve sürece yönelik görüşlerini belirlemektir.

1.3. Önem

Dünyada özellikle Avrupa ülkelerinde uygulanan alternatif bir eğitim olan ev okuluna yönelik birçok çalışma olmasına rağmen ülkemizde özel eğitim kapsamında uygulanan evde eğitim hizmetlerine yönelik literatür incelendiğinde az sayıda çalışmaya rastlanmaktadır. Bu nedenle bu çalışmanın Türk Milli Eğitim sisteminin ayrılmaz ve önemli bir parçası olan evde eğitim hizmetlerinde uygulamaya ve sürece yönelik düzenlenen çalışmalara geribildirim sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmadan elde edilen verilere göre evde eğitim hizmetleri sürecinde rol alan paydaşların görüşleri doğrultusunda uygulamanın ve sürecin değerlendirilmesi

ve önerileri doğrultusunda eksiklerin giderilebilmesinde ve uygulamanın daha etkili olabilmesi yönünde önemli bir adım olabileceğine inanılmaktadır.

Çalışmanın evde eğitim hizmetleri konusunda alanyazına katkı sağlayarak bu alanda yapılacak çalışmalara temel oluşturabileceğine inanılmaktadır.

1.4. Varsayımlar

Bu araştırmanın temel varsayımları şu şekildedir:

- Veri toplama aracının uygulandığı öğretmenler, veliler ve yetkililerin verdikleri cevaplarda samimi ve içten oldukları varsayılmıştır.

1.5.Sınırlılıklar

Bu araştırma incelenirken aşağıdaki sınırlılıkların dikkate alınması gerekmektedir:

- Araştırma 2016-2017 eğitim- öğretim yılında Ağrı ilinde evde eğitim hizmetlerinde görev alan öğretmenler, evde eğitim hizmetlerinde rol alan veliler ve rehberlik araştırma merkezinde evde eğitim hizmetlerinde görev alan yetkililer ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Evde eğitim hizmetleri: “Zorunlu öğrenim çağındaki özel eğitime ihtiyacı olan bireylerden sağlık problemi nedeniyle okul öncesi, ilköğretim veya özel eğitim programlarından herhangi birini uygulayan örgün eğitim kurumlarından doğrudan yararlanamayanlara eğitim hizmetlerinin evde sunulması esasına dayanan eğitimidir.” (Milli Eğitim Bakanlığı, [MEB],2010).

Bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP): “Aile ve öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda bireyin ihtiyaçlarına yönelik hazırlanan ve destek eğitim hizmetlerini içeren eğitim programıdır.” (MEB,2010).

Rehberlik ve Araştırma Merkezi (RAM): “Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerini sunan ve koordinesini sağlayan, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitsel değerlendirme ve tanılama işlemlerini yaparak uygun eğitim ortamı ile programlara yönlendiren merkezidir.” (MEB,2010).

Süreğen hastalığı olan birey: “Sürekli ya da uzun süreli bakım ve tedavi gerektiren hastalığı nedeniyle özel eğitim ve destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan birey.” (MEB,2010).

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1.Kavramsal Çerçeve

Çocuklar geleceğe yön verecek, tüm olanakların kullanılarak eğitilen bireylerdir (Er, 2006, s. 155). Toplumun devamının temeli çocuklardır. Bu nedenle çocuklara ve eğitimlerine verilen önem her geçen gün artmaktadır (Yıldırım vd., 2015, s. 34). Tarih boyunca da bu hep böyle olmuş ve insanlar bilgi, birikim ve kültürlerini aktarma gayesiyle çocuklarını eğitmişlerdir. Ancak ailede başlayan eğitim gelişen imkânlar, toplumsal olaylar ve farklı bireysel ihtiyaçlar sistemli ve düzenli eğitim faaliyetlerinin gerçekleştiği okulların kurulmasına neden olmuştur (Memduhoğlu ve diğerleri, 2015, s. 60). Aile de başlayan eğitim okullarda devam etmiştir. Ancak okullarda edinilen kötü alışkanlıklar ve çeşitli nedenler aileleri alternatif eğitim yolları aramaya itmiştir (Aydın, 2015, s. 44). Alternatif eğitim; “Eğitimde bireyselleşmeyi, destekleyici ilişkileri ve demokratik yapıyı esas almaktadır.”. Bireysel programlara dayalı olan alternatif eğitimde öğrenciye göre belirlenen hedefler ve verilen hizmetler değişmektedir. Alternatif eğitim kapsamında aileler çocuklarının eğitiminde kendi inanç, değer ve kültürlerine göre daha çok söz sahibi olmak istemektedir (Memduhoğlu ve diğerleri, 2015, s. 71-83). Ailelerin alternatif eğitim arayışlarındaki nedenler ve etkili olan faktörler, oluşturulan alternatif eğitime yön vermektedir.

Okul dışı eğitim, ailelerin çocukların eğitiminde en çok söz sahibi olduğu alternatif eğitim anlayışıdır. Okul dışı eğitim anlayışının geçmişi 19. yy. başlarına dayanmaktadır. J. J. Rousseau’ nun “Emile” adlı kitabı ilk örneği olmakla birlikte 70’ li yıllarda Ilıç’ in “Okulsuz Toplum” adlı kitabı okul dışı eğitim tartışmalarına yön vermiştir (Gündüz, 2006, s. 232). Alternatif eğitimde okul dışı bir model olan ev okulu uygulaması, zorunlu eğitime karşı bir başkaldırıdır (Akdağ, 2006, s. 8). Evde eğitim hizmetleri geleneksel halk eğitiminin köklerine meydan okuyan, demokratik eğitimin halk tarafından kontrolüdür (Cooper ve Sureau, 2007, s. 111). Evde eğitim hizmetleri 1990’ lı yıllarda Amerika’da giderek yaygınlaşmaya ve kabul görmeye başlamıştır. Ev okulu (homeschooling); ailelerin çocuğun tüm eğitimiyle ilgili sorumlulukları üstlenerek evde eğitim hizmeti almasını öngören alternatif bir eğitim uygulamasıdır (Aydın, 2015, s. 44-54). Amerika’da mevcut sisteme alternatif bir

tepki olarak ortaya çıktığı düşünölen ev okullarının temelini, yaygınlaşan şiddet olayları, yeni arayışlar vb. nedenler oluşturmaktadır (Tösten ve Elçiçek, 2013, s. 47). ABD’ de ev okulunu tercih eden aileler çeşitli ağır tepkilerle karşılaşsalar da uygulamadan vazgeçmeyerek uygulamaya devam etmişlerdir. Daha sonra bu direnişe karşı ABD’ nin tüm eyaletlerinde ev okulu farklı uygulamalarla kabul edilmiştir (Aydın, 2015; Akgündüz, 2008). Evde eğitim hizmeti ABD’de kabul gören eski bir alternatif eğitim uygulamasıdır (Ray, 2015). Ancak alternatif bir seçim olarak son zamanlarda önem ve meşruiyet kazanmıştır (Belfield, 2004). Evde eğitim hizmeti, pek çok başka ölkede (ör. Avustralya, Kanada, Fransa, Macaristan, Japonya, Kenya, Rusya, Meksika, Güney Kore, Tayland ve Birleşik Krallık) ve aynı zamanda dünyada da yoğun ilgi görmektedir. Azınlıklar arasında evde eğitim hizmetinin popülerliği hızla artmaktadır. Evde eğitim hizmeti gören çok çeşitli insanlar vardır: Ateist, Hristiyan, mormon, muhafazakar, liberter, liberal, düşük-orta-yüksek gelirli aileler, siyah, İspanyol, beyaz, farklı diplomalara sahip ebeveynler (Ray, 2015). Amerika’da bir buçuk milyondan fazla aile evde eğitim hizmetini seçmiştir ve yasaldır. Aileler bireyselleştirilmiş planlarla kendi kararları doğrultusunda dinlerine uygun olarak, özgürce çocuklarına evde eğitim hizmeti vermektedir (Terry, 2011).

“Ev okulları ABD’ de 1960’ lı yıllardan itibaren öncelikle ölkede dışında görev yapan devlet görevlileri, askerler, misyonerler tarafından kendi çocuklarına uygulanan bir sistem olarak ortaya çıkar.” Sağlık sorunları nedeniyle okula gidemeyecek çocukların aileleri ve çocuklarını kendi dini inancı ve yaşayışlarına göre uygun yetiştirmek isteyen aileler ev okulunu tercih etmektedirler (Akgündüz, 2008, s. 3). Ayrıca ebeveynler özellikle okula giden çocuklarının güvenliğinden, uyuşturucu ve alkole maruz kalmalarında korktukları için de evde eğitimi hizmetini tercih etmektedir (Cooper ve Sureau, 2007, s. 113). Genel olarak akran baskısı, devlet okullarının güvensizliği kaliteli öğretmen eksikliği, alkol tüketimi, uyuşturucu kullanımı, cinsel karışıklık, şiddet, dini baskı aileleri devlet okullarına karşı alternatif eğitim arayışlarına itmaktadır. Laik kültür ve özel okulların yüksek maliyeti evde eğitim hizmetini mantıklı bir alternatif seçenek haline getirmiştir (Terry, 2011). Ev okulu uygulaması kültür ve gelir düzeyi yüksek; daha çok, az çocuklu ailelerin tercih ettiğı bir modeldir (Akdağ, 2006, s. 8). Bu nedenle az gelişmiş toplumlarda ve çocuk sayısı çok olan ailelerde uygulanması güç olan bir uygulamadır (Akgündüz, 2008, s.

9). Görüldüğü gibi ev okulunun aileler tarafından en yaygın tercih edilme nedenleri arasında ideolojik, pedagojik, dini, felsefîk, daha iyi eğitim, okuldaki eğitimden tatmin olmama, her çocuk için bireysel müfredat ve öğrenme ortamı, okuldakinden daha fazla başarı, anne- baba ve çocuklar arasındaki ilişkilerin geliştirilmesi, çocuklara rehberlikli sosyal etkileşim sağlamak, fiziksel şiddet, uyuşturucu, alkol, psikolojik istismar, ırkçılık, uygunsuz ve sağlıklı cinsellik nedeniyle çocuklar için daha güvenli bir ortam oluşturmak, belirli değer, inanç ve dünya görüşünü çocuklara öğretmek (Ray, 2015), öğrencinin engeli ya da bireysel farklılıklar, maddi açıdan daha uygun olması, gelişen teknoloji (web tabanlı bireysel öğrenme) gibi çeşitli birçok faktör sayılmaktadır (Taşdan ve Demir, 2010; Tösten ve Elçiçek, 2013; Akgündüz, 2008; Şad ve Akdağ, 2010, s. 28). Ailelerin ev okulunu tercih etmelerindeki çeşitlilik nedeniyle yapılan çalışmalar ve tanımlamalarda “ev okulu, evde eğitim hizmeti, yaşam tarzı olarak öğrenim ve ev merkezli öğrenim” gibi çeşitli kavramlar kullanılmıştır (Kaya, 2015, s. 81).

“Ev okulu modeli öğrenene birey olarak değer veren onun kendini gerçekleştirme ve öğrenme kapasitesine dayalı çocukların sistemli bir şekilde evde eğitilmesini ön gören bir modeldir.” Ev okulu uygulamasında çocuklar okula ya hiç gitmezler ya da bazı dersler için gidebilirler (Taşdan ve Demir, 2010, s. 83). Ev okulunda akademik eğitim, çocuğun ihtiyaçları, ailenin ev okulunu tercih nedeni ve beklentileri nedeniyle oldukça esnek ve kişiseldir. Bu esneklik, akademik bilgilerin ediniminde zaman ve mekân boyutunda da vardır. Ancak ailenin çocuğun eğitimine evde destek olması şeklinde de tanımlanamaz. Aile eğitimin herhangi bir aşamasında bu uygulamadan vazgeçip başka bir eğitim uygulamasını veya resmi okulları tercih edebilmektedir. Bunun için yasal bir zorunluluk yoktur (Kaya, 2015, s. 81-88-92-93).

Tüm uygulanan programlar aynı zamanda çocukların öğretmenleri olan ailelerinin isteği doğrultusunda aile ve çocuğa özgüdür ve aile tarafından belirlenir. Bazı aileler uygulamayı okul ile bazı etkinliklerde birleşerek işbirliği içinde yürütebilmektedir. Çocuğun eğitimi ile ilgili her şeye ebeveynleri karar verir. Bu noktada da ebeveynlerinin evde eğitim hizmetini algılayışı ve eğitim düzeyi önemlidir. “Ev okulu bugün ulaşılabilen en farklı ve esnek eğitim seçeneğidir.” Aynı zamanda yaygınlaşan alternatif bir eğitim modelidir (Aydın, 2015, s. 44-54; Akdağ, 2006, s. 7; Akgündüz, 2008).

Evde eğitim hizmeti gören öğrencilerin ve ailelerin diğer okullardaki öğrencilerle benzer özelliklere sahip olduğu da görülmektedir. Ailenin dini inançları ev okulunda eğitim için karar vermede en önemli faktördür (Belfield, 2004). Evde eğitim hizmeti alan çocukların aileleri çocukları kamu okullarına gitmedikleri için devlete vergi mükellefiyetine de bağımlı değildir. Evde eğitim hizmeti alan öğrencilerin ebeveynlerinin sertifika alıp almamasına bakılmaksızın akademik başarıları yüksektir. Ev denetimi derecesi ve devlet denetimi akademik başarıyı etkilememektedir. Evde eğitim hizmeti almış öğrencilerin üniversitelerdeki puanları ortalamanın üzerindedir. Evde eğitim hizmeti görmüş kişiler sosyal, duygusal ve psikolojik gelişme ölçütlerinde genellikle ortalamanın üstünde iyi performans göstermektedir. Evde eğitim hizmeti alan öğrenciler, akran etkileşimi, benlik kavramı, liderlik becerileri, aile bütünlüğü, toplum hizmetine katılım ve benlik saygısı yüksek olan bireyler olarak, aileleri dışında diğer insanlarla sosyal ve eğitim faaliyetleri yürütmektedir. Evde eğitim hizmeti alan yetişkinler araştırmalar sonucunda okulda eğitim alanlardan siyasi olarak daha hoşgörülüdür (Ray, 2015).

Dünyada ev okulu uygulama alanı giderek artmaktadır. Ev okulu ABD ile birlikte Kanada, İngiltere, Almanya, Belçika, Fransa, Danimarka gibi gelişmiş batı ülkelerinde yaygın olarak uygulanmaktadır. Çocuğa bağılı olarak hem zararlı hem yararlı olabilmektedir (Akgündüz, 2008, s. 9; Şad ve Akdağ, 2010, s. 28). Ev okulunun zaman kısıtlamasının olmaması, her öğrencinin kendi seviyesi ve hızında öğrenmesi gibi yararlı yönleri vardır (Akgündüz, 2008, s. 8). İnternet ortamında ev okulu uygulamaları için ders planları, ders programları, uygulayıcılar arası iletişimi sağlayan forumlar, e-posta, web sitelerinin kurulması ev okulu uygulaması için büyük destek sağlamıştır (Akgündüz, 2008, s. 7; Kaya, 2015, s. 88). Ancak ev okulunda çocukların daha iyi eğitim alabilmesi planlanırken ebeveynler için maliyeti yüksek olan bu uygulama ortak kültür oluşumunu engelleyebilir. Bu durumda çatışmaların olması da kaçınılmaz olmaktadır (Tösten ve Elçiçek, 2013, s. 48). En önemli dezavantajı ise öğrencinin okul ortamındaki gibi sosyalleşmesi olasılığının az olması ve sosyal beceriler paralelinde iletişim becerisinin ve duygusal gelişiminin olumsuz yönde etkilenmesidir. Finansal zorluklar (maliyet), eğitim veren ebeveynlerin profesyonel olarak eğitim almamış olmaları (Akgündüz, 2008, s. 8), diploma, sertifika, yükseköğrenime geçiş, mesleki yetişmişlik ve mesleki alana

yönelme gibi sorunlar da yaşanabilmektedir (Akdağ, 2006, s. 8; Akgündüz, 2008, s. 9). Ancak çalışmalar, sorunlara rağmen evde eğitim gören öğrencilerin sosyal ve akademik açıdan daha başarılı olduğu göstermektedir (Şad ve Akdağ, 2010, s. 28).

“Henüz ülkemizde eğitim sistemine yönelik tartışmalar yaşanmadığından çocuklarımıza ve ailelerimize felsefi alternatifleri sunan okul türleri uygulamalarına rastlanmamaktadır.” (Dündar, 2007, s. 255). Alternatif okullar kapsamında ev okulu “yasal prosedürler (belli bir yaştan sonra çocukların okula gitmesi zorunluluğu), ebeveynlerin sosyo-ekonomik eksiklikleri, mali kaynak, öğretim teknikleri, materyal yetersizliği gibi” nedenlerle uygulanması zor olan bir alternatif eğitim olarak yer almaktadır (Taşdan ve Demir, 2010; Akgündüz, 2008; Taşdemir ve Bulut, 2015; Şad ve Akdağ, 2010). Ancak alternatif okullar üzerine ülkemizde öğretmen ve öğretim üyelerinin görüşlerine yönelik, Memduhoğlu, Mazlum ve Alav’ ın (2015) çalışmasında katılımcılar, alternatif okul uygulamalarının farklı din, dil ve kültür unsurlarını bir arada barındıran ülkemiz için yararlı olabileceği görüşündedirler. Ancak yurt dışındaki uygulamalar birebir değil kendi demografik, toplumsal, sosyolojik ve kültürel yapımıza uygun olacak şekilde düzenlenirse başarı sağlayabiliriz (s. 84).

Özgürlüğün çok fazla ön planda olduğu ev okulu modelinde eğitimin önemli işlevinin olduğu ulusal çıkarlar doğrultusunda hareket etme ilkesi gerçekleşemez ve ortak bir ülkü oluşturulamaz. Okullar öğrencilerin en önemli sosyalleşme kurumlarından biridir. Alternatif eğitim arayışına girilmesi çeşitli nedenlerle gerekli olsa da bu devlet eliyle ve gerekli önlemler alınarak yapılmalıdır (Tösten ve Elçiçek, 2013, s. 48). Başlangıçta daha çok dini faktörler nedeniyle ortaya çıkan bu uygulama günümüzde ise zorunluluklar nedeniyle (suçlardan korunma, ideolojik vb.) uygulanmaktadır (Aydın ve Pehlivan, 2000, s. 96).

Ülkenin geleceği için verilecek eğitimin gerçekleştirileceği okullara bireylerin normal süreçler içerisinde sağlıklı olarak gitmesi istenilse de doğum öncesinde, doğum sırasında veya doğum sonrasında çeşitli nedenlerle bireyler engelli olabilmektedir. “Ev okulunun, özellikle okula devam eden ciddi zorluklar çeken hasta ve engelli çocuklar için iyi bir seçenek olduğu açıktır. Devletin belirlediği ulusal eğitim standardı, ev okulu uygulaması ile bu tür çocuklar için de geçerli

kılınarak eğitim haklarını kullanma düzeylerini yükseltebilir.” (Aydın ve Pehlivan, 2000, s. 96). Tam bu noktada ev okulunun ülkemizde uygulanma şekline vurgu yapılmıştır. Diğer ülkelerde evde eğitim hizmeti alma konusunda herhangi bir ayırım olamamasına rağmen ülkemizde evde eğitim hizmeti sadece sağlık problemi veya engelli nedeniyle okula gidemeyecek çocukları kapsamaktadır (Kılıç ve Önen, 2012, s. 113). Ülkemizde özel eğitime gereksinim duyan bireyler içinde az bir kitleye uygulanan evde eğitim hizmetleri uygulamasında imkân ve fırsat eşitliği sağlanarak okula gidemeyen bireylerin ayağına eğitimin gitmesi, bireyin hayattan kopmaması ve bireyin akranları gibi eğitim görmesi amaçlanmaktadır.

Engel durumları nedeniyle tüm bireyler okulda eğitim hakkını kullanamamaktadır. Engel durumuna göre bireyler “örgün eğitim, özel eğitim kurumları, hastanede ve evde eğitim hizmeti” görmektedirler. Özel eğitimde bireyin eğitime “erken yaşta başlaması” esas alınarak özel eğitimin temel amaç ve ilkeleri doğrultusunda özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin akranları ile en az sınırlandırıcı ortam yani kaynaştırma yoluyla okullarda bireyselleştirilmiş eğitim programı doğrultusunda aile ile iş birliği halinde eğitimi amaçlansa da engel türüne göre farklı okul ve kurumlar açılabilir (Ulusoy ve Dilmaç, 2009, s. 124).

Milli Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı tarafından 2010-2011 yılları arasında özel eğitimden yararlanan bireylerin yararlandıkları eğitim kurumları aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 1: 2010-2011 Yılı Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü Kurum ve Öğrenci Sayıları

Eğitim kurumu	Öğrenci				
	Kurum	Öğretmen	Toplam	Erkek	Kız
Özel eğitim kurumları toplamı	1,134	10,344	173,507	81 943	91 564
Örgün eğitim kurumları toplamı	612	7 868	141,248	63,060	78 188
Özel eğitim ilköğretim okulları	421	6.183	21,676	13,461	8.215
Kamu özel eğitim ilköğretim okulları	303	4.735	17,559	10,961	6.598
Özel eğitim okulu bünyesindeki anaokulları	89	131	727	424	303
İşitme Engelliler İlköğretim Okulu	49	1,110	4,316	2,475	1,841
Görme Engelliler İlköğretim Okulu	16	431	1.357	795	562
Ortopedik Engelliler İlköğretim Okulu	3	96	516	286	230

Hafif düzeyde (eğitilebilir) zihinsel yetersizliği olanlar için İlköğretim okulları	53	1,110	3,016	1,929	1,087
Otistik çocuklar Eğitim Merkezleri	43	557	1i593	1,271	322
Vakıfbank Umut çocukları Sosyal Rehabilitasyon Merkezi yatılı İlköğretim Okulu (Uyum güçlüğü olanlar için)	1	14	52	52	0
Hafif ve Ağır düzeyde (öğretilebilir) zihinsel yetersizliği olanlar için eğitim ve uygulama okulları	138	1907	8327	5203	3124
Özel özel eğitim ilköğretim okulları	118	1.448	4.117	2,500	1.617
Mesleki ve teknik orta öğretim	96	658	5.860	4.053	1.807
Ortopedik engelliler için Özel Eğitim Meslek Liseleri	2	37	107	73	34
İşitme engelliler için Özel Eğitim Meslek Liseleri	19	321	2006	1274	732
Hafif düzeyde (eğitilebilir) zihinsel yetersizliği olanlar için iş okulları	81	507	4904	3450	1454
Yaygın eğitim kurumları	522	2,476	32.259	18,883	13,376
Orta ve Ağır düzeyde (öğretilebilir) zihinsel yetersizliği olanlar için iş eğitim merkezi	131	111	3680	2427	1253
Yetenekli ve üstün zekalılar (bilim ve sanatlar merkezi)	61	675	9215	4700	4515
Otistik çocuklar iş eğitim merkezi	7	0	339	273	66
Hastane İlköğretim Okulları	51	101	---	---	Yıl içinde değişiklik gösterir
Görme Engelliler Basımevi ve Akşam Sanat Okulu	1	10	---	---	---
Evde Eğitim	---	---	---	---	1582

Kaynak: (MEB, Strateji Geliştirme Bakanlığı, 2011)

Tabloda görüldüğü gibi özel eğitime gereksinim duyan bireylerin ihtiyaç ve engel durumuna göre birçok eğitim kurumu ve ortamı vardır. Özel eğitimde amaç, bireyin gereksinimlerine göre en uygun eğitim ortamına yerleştirilmesidir. Özel eğitim hizmetlerinde bireylerin ayrı okul, kaynaştırma uygulamalarının yanı sıra hastanede ve evde eğitim hizmeti aldıkları da görülmektedir (Çitil, 2013, s. 150). Hastanede ve evde eğitim hizmetleri ile eğitim sisteminin önemli bir boşluğu

doldurulmuş, okula gidemeyecek öğrencilere fırsat ve imkân eşitliği sağlanmaya çalışılmıştır. Hastanede ve evde eğitim hizmetlerinde devam mecburiyeti yoktur. Evde eğitim hizmeti okula gidemeyen öğrencilerin ailelerine umut olan yeni bir uygulamadır. Eğitim hayatlarının devamı için evde eğitim hizmeti alan bireyler evi okul gibi kullanmakta; sınavları, dersleri, öğretmenleri ile birlikte evde yapılmaktadır (Arslan, 2015, s. 140-150).

Zorunlu eğitim çağındaki çocuklar için alternatif eğitim modeli hastanede ve evde eğitim hizmetidir (Sülün, 2012, s. 14). “Özründen dolayı (Cam ve kas hastalığı, lösemi, uzun süreli yatalak olanlar gibi) okula gidemeyen okul öncesi ve ilköğretim çağındaki bireylere evde eğitimleri verilmektedir. Bu eğitim hizmetlerini düzenlemeye yönelik olarak 31 Mayıs 2006 tarihinde “Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Gerektiren Bireyler İçin Evde Eğitim Hizmetleri Yönergesi” çıkartılmıştır. Okul öncesi ve temel eğitim çağındaki özel eğitime ihtiyacı olan bireylerden eğitim-öğretim kurumlarında doğrudan yararlanamayacak durumda olanlara verilecek eğitim hizmetlerini planlamak ve yürütmekle ilgili usul ve esasları düzenleyen “Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Gerektiren Bireyler İçin Evde Eğitim Hizmetleri Yönergesi” hazırlanarak uygulamaya konulmuştur. 2007-2008 öğretim yılında 1.004 bireyin evde eğitim almasına yönelik çalışmalar yapılmıştır.” (Kalkınma Bakanlığı, 2015; Çitil, 2013, s. 120). Ülkemizde 2007 yılından itibaren cam, kas hastalığı, lösemi, uzun süreli yatılı hastalıkları olan ve zorunlu öğrenim çağında olup okula gidemeyen çocuklara verilmeye başlanan evde eğitimden 2007-2013 tarihleri arasında 9 bin 644 öğrenci yararlanmıştır. Ekim 2014 itibariyle evde eğitim alması uygun görülen öğrenci sayısı 4 bin 517 olmuştur (Türkiye’ de Çocukların Özgüvenli Bireyler Olarak Yetişmeleri İçin Reformlar Yapılıyor, t.y.). Belirtilen tarihlerden önce evde eğitim hizmet ile ilgili yasal düzenleme ve uygulamalar hakkında bilgi edinilememiştir.

Engelli bireylerin içinde sınırlı bir kitleye hitap eden evde eğitim hizmetlerine yönelik 2006 yılında çıkarılan “Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Gerektiren Bireyler İçin Evde Eğitim Hizmetleri Yönergesi” 2010 yılında düzenleme yapılarak “Millî Eğitim Bakanlığı Evde ve Hastanede Eğitim Hizmetleri Yönergesi” olarak düzenlenmiştir.

Evde ve Hastanede Eğitim Hizmetleri Yönergesinde bir arada bulunan evde eğitim hizmetinin amacı hastane okullarının amaçlarına uygun olarak bireyin eğitiminin kesintiye uğramasını ve okuldan uzaklaşmasını engelleyerek öğrenmeye olan ilgisini arttırıp moralini yüksek tutmak ve paylaşımda bulunmasını sağlamaktır (Işıktekiner, ve Altun, 2011, s. 320).

Milli Eğitim Bakanlığı Evde ve Hastanede Eğitim Hizmetleri Yönergesi' nde; "Evde eğitim hizmeti; zorunlu öğrenim çağındaki özel eğitime ihtiyacı olan bireylerden sağlık problemi nedeniyle okul öncesi, ilköğretim veya özel eğitim programlarından herhangi birini uygulayan örgün eğitim kurumlarından doğrudan yararlanamayanlara eğitim hizmetlerinin evde sunulması esasına dayanan eğitimi" şeklinde tanımlanmaktadır. Tanımdan hareketle evde eğitim hizmetinin; özel eğitime gereksinim duyan, sağlık problemi nedeniyle okula gidemeyen bireylere en kısıtlı ortam olan evde eğitim hizmeti sunulması olduğu anlaşılmaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı Evde ve Hastanede Eğitim Hizmetleri Yönergesi' ne göre evde eğitim uygulamaları aşağıdaki esaslar doğrultusunda düzenlenir ve yürütülür:

- "Zorunlu öğrenim çağındaki özel eğitime ihtiyacı olan bireylerden okul öncesi, ilköğretim veya özel eğitim programlarından birini uygulayan örgün eğitim kurumlarından sağlık problemi nedeniyle doğrudan yararlanamayanlara evde eğitim verilir.
- Bireyin eğitime hizmetine bir örgün eğitim kurumundan doğrudan yararlanıp yararlanamayacağı fiziksel, sosyal ve ekonomik yönden değerlendirilerek karar verilir.
- Eğitim hizmetlerinin planlanması, yürütülmesi ve izlenmesi herhangi bir süreye bağlı kalmaksızın yapılır.
- Evde eğitim hizmetine kurul tarafından karar verilir.
- Evde eğitim hizmeti, gezerek özel eğitim görevi yapan öğretmen tarafından verilmesi esastır. Ancak evde eğitim hizmetinde bireyin yaş ve gelişim özellikleri ve öncelikli ihtiyaçlarına göre diğer alan öğretmenleri de görevlendirilir.

- Birey, öğrenimini kayıtlı bulunduğu okulun eğitim programına göre sürdürür ve eğitim ihtiyaçları doğrultusunda BEP hazırlanır.
- Evde eğitim hizmetinde aile bilgilendirilir, desteklenir ve eğitimin her aşamasına katılımları sağlanır.
- Bireyin sağlık durumu, gelişimi ve yeterlikleri sürekli değerlendirilir ve buna göre eğitim sürecinde değişiklik ve düzenleme yapılır.” (MEB, 2010).

Evde eğitim hizmetlerine ihtiyaç duyan bireyler için tüm eğitim sürecinin aşamaları ve planlaması yapılmıştır. Yukarıda belirtilen maddeler doğrultusunda evde eğitim hizmetinden yararlanmak isteyen bireylere Milli Eğitim Bakanlığı Evde ve Hastanede Eğitim Hizmetleri Yönergesi’ ne göre evde eğitim hizmeti verilebilmesi için;

- “Bireyin en az dört ay süreyle örgün eğitim kurumundan doğrudan yararlanmasının mümkün olmadığı ya da yararlanması hâlinde olumsuz sonuçlar doğuracağını belirten sağlık raporu,
- Veli başvuru dilekçesi,
- Öğrenci belgesi,
- Ev Ortamı Durum Tespit ve Değerlendirme Formu,
- Veli Sözleşmesi,
- Değerlendirme kurulu raporu” gerekmektedir (MEB, 2010).

Evde eğitim hizmetlerinin sunulmasında süreç şu şekildedir: “En az dört ay süreyle örgün eğitim kurumundan doğrudan yararlanamayacak durumda olduğunu sağlık raporu ile belgelendiren özel eğitim ihtiyacı olan öğrenciler” evde eğitim hizmetinden yararlanabilir. Ancak öğrencinin evde eğitim hizmetinden yararlanılabilmesi için; “bireyin velisi tarafından öğrencinin kayıtlı olduğu okulun bulunduğu bölgeye hizmet veren rehberlik ve araştırma merkezine gerekli belgelerle müracaat edilmesi” gerekmektedir. Başvurudan sonra “RAM”ın bünyesinde oluşturulan özel eğitim değerlendirme kurulunca yapılan eğitsel değerlendirme ve tanılama sonucuna göre il/ilçe özel eğitim hizmetleri kurulunca alınan karar doğrultusunda öğrencilere evde eğitim hizmeti sunulmaktadır.” (*Evde Eğitim Hizmetleri Kılavuzu Kitapçığı*, 2015).

Milli Eğitim Bakanlığı Evde ve Hastanede Eğitim Hizmetleri Yönergesi' ne göre "Bireyin evde eğitim hizmetinden yararlanmasına ilişkin karar, değerlendirme kurul raporu doğrultusunda kurulca alınır ve RAM'a, okula ve veliye yazılı olarak bildirilir. Kurul, öğretim yılının başlamasından 30 (otuz) gün önce evde eğitimi gerekli kılan şartları yeniden değerlendirerek bireyin, o öğretim yılında evde eğitim hizmetinden yararlanıp yararlanamayacağına karar verir. Bireyin evde eğitim hizmeti almasını gerektiren şartların ortadan kalkması durumunda hizmet sona erdirilir." (MEB, 2010). Bireyin eğitiminin aksamaması ve akranlarından geride kalmaması için kurul kararının öğretim yılı başlamadan verilmesi amaçlanmıştır. Bireyin evde eğitim hizmeti almasını gerektiren durumun ortadan kalkması halinde ise bireyin akranlarından ve okul ortamından uzak kalmaması için evde eğitim hizmeti sona ermektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı Evde ve Hastanede Eğitim Hizmetleri Yönergesi' nde bireyin evde eğitim hizmetinden yararlanması için RAM bünyesinde oluşturulan özel eğitim değerlendirme kurulunun görevleri şu şekildedir:

- "Evde eğitim hizmetine ihtiyacı olduğu tespit edilen ya da bu hizmetten yararlanması gerektiği düşünülen bireyleri gerektiğinde ev ortamında eğitsel değerlendirme ve tanılama sürecine almak.
- Bireyin değerlendirme kurulu raporunu hazırlamak.
- Görevlendireceği üyelerle ev ortamının eğitim öğretime uygunluğunu değerlendirmek.
- Evde eğitim hizmeti alan bireyleri izlemek, ilgili okul ile iş birliği yapmak ve gerekli durumlarda tanılama sürecini yenilemek.
- Okula, aileye, öğretmene, bireye rehberlik ve danışmanlık yapmak.
- Ailelerin ihtiyacı doğrultusunda aile eğitim programları düzenlemek, diğer kurum ve kuruluşlarca düzenlenen aile eğitim programları hakkında aileyi bilgilendirmek ve yönlendirmek." (MEB, 2010).

Yukarıda belirtilen maddeler doğrultusunda değerlendirme kurulunun evde eğitim hizmetlerinde karar verici, yönlendirici, denetleyici, danışman ve bilgilendirici role sahip olduğu görülmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı Evde ve Hastanede Eğitim Hizmetleri Yönergesi' ne göre evde eğitim hizmetini gezerak özel eğitim görevi yapan öğretmen sunulmalıdır. 18.1.2000 tarihli ve 23937 mükerrer sayılı Resmî Gazete' de yayımlanan Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği' ne göre gezerak özel eğitim görevi verilen öğretmen “Üniversitelerin özel eğitim veya özel eğitim öğretmenliği, çocuk gelişimi ve eğitimi bölümlerinden mezun, özel eğitim alanında deneyimli öğretmenlerden seçilen; özel eğitim gerektiren bireyler için destek eğitim hizmetlerini evde, okulda ve kurumlarda sürdüren öğretmeni” (Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinde Yapılan Değişikliklerin Yorumu, t.y.) şeklinde sadece çocuk gelişimi ve özel eğitim öğretmelerini kapsamakta iken 18.12.2004 tarihli ve 25674 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan düzenleme ile “Özel eğitim gerektiren bireyler için destek eğitim hizmetlerini evde, okulda ve kurumlarda sürdüren öğretmeni,” (MEB, 2006) olarak değiştirilmiştir. Bu şekilde sınırlama kaldırılarak evde eğitim hizmeti bütün öğretmenleri kapsamaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı Evde ve Hastanede Eğitim Hizmetleri Yönergesi' ne göre evde eğitim hizmetlerini yürüten öğretmenlerin görevlendirilmesinde aşağıdaki hususlar dikkate alınmaktadır:

- “Evde eğitim hizmetinde bireyin özelliği ve öncelikli eğitim ihtiyacına göre gezerak özel eğitim görevi yapan öğretmen, rehberlik ve araştırma merkezlerinde görevli görme, işitme ve zihinsel engelliler sınıf öğretmenleri ile bireyin kayıtlı bulunduğu okul ve diğer okullardaki okul öncesi, sınıf ve diğer alan öğretmenleri eğitim hizmetlerini yürütmek üzere görevlendirilir.
- Kurulun yapacağı planlama doğrultusunda gezerak özel eğitim görevi yapan öğretmen, il ya da ilçenin ihtiyaçları doğrultusunda birden fazla bireyin eğitimi için görevlendirilebilir.
- Eğitim hizmetine ilişkin planlama yapılırken öğretmenin ikameti ve görev yeri, evde eğitim alacak bireylerin ikamet adresi dikkate alınır.” (MEB, 2010).

Evde eğitim hizmetlerinde bireyin engel ve ihtiyacının yanı sıra öğretmenin eve ulaşımı da dikkate alınmıştır. Bireyin ikamet adresine uygun olarak görevlendirilecek öğretmenler belirlenmektedir. Aynı zamanda evde eğitim hizmetinde görevlendirilen tüm kadrolu öğretmenlere 657 sayılı Devlet Memurları

Kanununun 176'ncı maddesi gereğince ek ders ücretleri %25 artırımlı olarak ödenmektedir (*Evde Eğitim Hizmetleri Kılavuzu Kitapçığı*, 2015).

Milli Eğitim Bakanlığı Evde ve Hastanede Eğitim Hizmetleri Yönergesi' ne göre gezerak özel eğitim görevi yapan öğretmennin görevleri ise şu şekildedir:

- “Kurulun planlaması dâhilinde eğitim hizmetini sürdürmek.
- Bireyselleştirilmiş eğitim programları ve ölçme değerlendirme araçlarının hazırlanmasında BEP geliştirme birimiyle iş birliği yapmak.
- BEP' i uygulamak ve değerlendirmek.
- Eğitim hizmetleriyle ilgili olarak birey, aile, diğer öğretmenler ve okula danışmanlık yapmak.
- Aile eğitimi çalışmalarını planlamak ve yürütmek.
- Bireyin kullandığı teknik cihaz ve aletler hakkında eğitim hizmetini yürüten diğer öğretmenlere bilgi vermek.
- Eğitim hizmetlerinin yürütüleceği ortamın düzenlenmesinde rehberlik etmek.
- Evde eğitim hizmeti kapsamında yürüttüğü faaliyetleri Evde Eğitim Hizmet Planı Aylık Uygulama Çizelgesi' e uygun olarak doldurmak.
- Diğer öğretmenler ilgili mevzuat hükümlerine göre görevlerini yapar.” (MEB, 2010).

Milli Eğitim Bakanlığı Evde ve Hastanede Eğitim Hizmetleri Yönergesi' ne göre evde eğitim hizmetine ilişkin planlama, “Bireyin ihtiyacı ve eğitim ortamına ilişkin şartlar dikkate alınarak ve haftalık ders saati sayısı 10 (on) saatten az olmamak üzere kurulca yapılır. Eğitim hizmetlerinin etkililiğini ve eğitimin devamlılığını sağlamak için gerektiğinde birey ve ailenin bilgilendirilmesi ve desteklenmesi amacıyla yapılacak çalışmalar da haftalık ders saati içinde planlanır.” (MEB, 2010). Evde eğitim hizmetinden yararlanacak bireyin haftalık ders programı ve ders saati engel ve ihtiyaç durumuna göre kayıtlı olduğu sınıf seviyesinde verilmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı Evde ve Hastanede Eğitim Hizmetleri Yönergesi' ne göre eğitim ortamının düzenlenmesi aşağıdaki hususlara göre yapılmaktadır:

- “Eğitim ortamı temizlik, ısınma, aydınlatma, havalandırma ve benzeri bakımlardan sağlıklı bir eğitim yapılmasına ve öğretmenin önerileri doğrultusunda bireyin özelliğine uygun olarak düzenlenmesine özen gösterilir.
- Eğitim ortamının dersin özelliğine göre düzenlenmesine, eğitimi kolaylaştıracak nitelikte materyal ve eşya bulundurulmasına özen gösterilir. Eğitim ortamında bilgisayar kullanımına olanak sağlayacak düzenlemeler yapılır. Dikkat dağıtabilecek her türlü uyarıcıdan kaçınılır.
- Evde eğitim ortamı, öğretmen ile bireyin etkileşimini kolaylaştıracak ve dersin verimliliğini artıracak biçimde düzenlenir.” (MEB, 2010).

Evde eğitim hizmetlerinde eğitim ortamını düzenlerken bireyin ihtiyaç ve engel durumu göz önünde bulundurulmalıdır. Ev, okul gibi kullanıldığı için eğitimde her türlü ayrıntı düşünülmelidir. Aile öğretmenlerle iş birliği yaparak eğitim ortamını düzenlemelidir.

Milli Eğitim Bakanlığı Evde ve Hastanede Eğitim Hizmetleri Yönergesi’ ne göre “Evde veya hastanede eğitim hizmetinden yararlanan bireylere, kayıtlı bulunduğu okulda uygulanan öğretim programlarının uygulanması esastır. Ancak BEP geliştirme birimince, bu programlara dayalı olarak bireyin eğitim performansına göre, ihtiyaç duyduğu alanlarda BEP hazırlanır.” (MEB, 2010).

Milli Eğitim Bakanlığı Evde ve Hastanede Eğitim Hizmetleri Yönergesi’ ne göre bireyin kayıtlı olduğu okul yönetiminin görevleri şu şekildedir:

- “Evde eğitim hizmeti alan bireyin her türlü idari işlemlerini yürütmek.
- Yönetmelik hükümleri doğrultusunda BEP geliştirme birimini oluşturmak.
- Kurulun planlamaları doğrultusunda evde eğitim hizmeti verecek öğretmenlerin haftalık ders programını hazırlamak.
- Evde eğitim hizmetlerinin yürütülmesiyle ilgili olarak kurulu bilgilendirmek.
- Evde eğitim hizmetlerinin kapsamı ve bu hizmetlerin yürütülmesiyle ilgili hususlarda veliyi bilgilendirmek.” (MEB, 2010).

Evde eğitim hizmetleri uygulamasında öğrencinin kayıtlı olduğu okul, veliyi bilgilendirici, süreçte ise denetleyici ve yönlendirici konumdadır.

Milli Eğitim Bakanlığı Evde ve Hastanede Eğitim Hizmetleri Yönergesi' ne göre evde eğitim hizmeti alan bireylerin değerlendirilmesinde aşağıdaki hususlara dikkat edilmektedir:

- “Bireylerin başarılarının değerlendirilmesi, kayıtlı bulunduğu okuldaki diğer öğrenciler gibi yapılır.
- Başarının değerlendirilmesinde bireyin özelliği, yetersizliği ve sağlık durumu dikkate alınarak değerlendirme şekli, yöntem ve tekniklerinde öğretmen tarafından gerekli değişiklikler yapılarak alınır.
- Bireyin BEP 'inde yer alan amaçlara ilişkin değerlendirme sonuçları, BEP geliştirme birimine öğretmen tarafından bildirilir. Yapılan değerlendirme sonuçları dikkate alınarak gerektiğinde BEP' te değişiklik ve düzenleme yapılır.
- Bireylerin başarı değerlendirme sonuçları evde eğitim hizmetinde öğretmenler tarafından kayıtlı bulundukları okul idaresine dönem sonlarında not çizelgeleri esas alınarak bildirilir. Sınıf geçme ve diploma işlemleri, kayıtlı oldukları okul idaresi tarafından yürütülür.” (MEB, 2010).

Evde eğitim hizmeti alan birey ihtiyaç ve engel durumuna göre eğitim aldıktan sonra bireye uygun yöntem ve tekniklerle akranları gibi evde eğitim hizmeti sunan öğretmenleri tarafından değerlendirme yapılır. Not girişi, sınıf geçme gibi dönem sonu işlemleri bireyin kayıtlı olduğu okul ile işbirliği içinde gerçekleştirilir.

“Anne-babalar çocuğun yaşamında en güçlü etkiye sahip ve her türlü bilgiyi sağlayan kişilerdir. Çocuğun tanılama süreci, gelişim düzeyi, güçlü ve zayıf yanları, hoşlandıkları ve hoşlanmadıkları, yaşadıkları sorunlar ve gereksinimleri konularında en sağlıklı bilgiler anne-babalardan alınabilir. Edinilen bu bilgiler öğrencinin akademik davranışlarını geliştirme ve pekiştirmede yararlı olacaktır. Bu nedenle öğretmenlerin hazırlayacakları programlarda en büyük yardımı anne babalardan alacaklardır.” (Diken, 2015, s. 111). Evde eğitim hizmeti alan bireyin ve eğitim sürecinde rol alan öğretmenin en önemli yardımcısı ailesidir. Evde eğitim hizmeti

alan bireylerin ailelerine eğitim sürecinde büyük sorumluluklar düşmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı Evde ve Hastanede Eğitim Hizmetleri Yönergesi' ne göre ailenin sorumlulukları şu şekildedir:

- “Veli sözleşmesinde taahhüt ettiği hususlar doğrultusunda etkili bir eğitimin gerçekleşmesi için ev ortamına ilişkin düzenlemeleri imkânları ölçüsünde yapmak.
- Ev ortamına ilişkin fiziksel düzenlemelerin gerçekleştirilemediği durumlarda kurulla iş birliği yaparak eğitim ortamının hazırlanmasını sağlamak.
- Bireyin eğitim ihtiyaçlarıyla ilgili BEP geliştirme birimine bilgi vermek ve BEP hazırlanması sürecine katılmak.
- BEP’ in amaçlarının gerçekleşmesi ve eğitimin devamlılığını sağlamak amacıyla evde eğitime katılan öğretmenlerle iş birliği yapmak.
- Aile eğitim programlarına katılmak.
- Evdeki eğitim hizmetleri uygulamalarında bireyin kayıtlı bulunduğu okul idaresini bilgilendirmek.” (MEB, 2010).

Yukarıdaki maddelerde görüldüğü gibi evde eğitim hizmeti alan bireylerin aileleri eğitim sürecinin her aşamasında yer almaktadır. Aile, tüm süreçlerde öğretmen ve okul ile işbirliği içinde üzerine düşen görevleri yerine getirmekle sorumludur.

Milli Eğitim Bakanlığı Evde ve Hastanede Eğitim Hizmetleri Yönergesi' ne göre evde eğitim hizmetlerinin denetiminde;

- “Öğretmenlere bireyin özelliği ve yetersizliğine uygun öğretim yöntem ve tekniklerini kullanma ve buna uygun değerlendirme yapma, BEP’ in amaçlarını gerçekleştirme ve aile ile iş birliği yapma hususlarında her ders yılında en az bir defa olmak üzere eğitim hizmetinin yürütüldüğü ortamda rehberlikte bulunulur.
- Evde eğitim hizmetinin özelliği dikkate alınarak denetleme yapılır ve veli önceden bilgilendirilir.
- Eğitim hizmetlerinin denetimi, özel eğitim ve/veya psikolojik danışma ve rehberlik alanlarında yetişmiş müfettişlerce yapılır.” (MEB, 2010).

Evde eğitim hizmeti verilen bireylere en uygun eğitimi vermek ve eğitimin belirlenen amaçlar doğrultusunda gerçekleşip gerçekleşmediğini görmek için Bakanlığın belirlediği basamaklar doğrultusunda denetim yapılmaktadır.

Yeni bir uygulama olan evde eğitim hizmeti okula gidemeyen öğrenciler için önemli bir adımdır. Görüldüğü gibi “Millî Eğitim Bakanlığı Evde ve Hastanede Eğitim Hizmetleri Yönergesi” ne göre sağlık problemi ve engelleri nedeniyle okula gidemeyen bu nedenle evde eğitim hizmeti sunulan bireylerin eğitimin her aşaması planlanmış ve düşünülmüştür. Yönerge doğrultusunda evde eğitim hizmeti alan bireyin eğitim sürecinde rol alan her bireyin görev ve sorumlulukları belirlenerek bireye en iyi hizmetin sunulması amaçlanmıştır. Belirlenen amaçlar doğrultusunda ülkemizde evde eğitim hizmeti alan bireylerin sayısı artmaktadır. Hatta evde eğitim hizmetlerinde daha fazla bireye ulaşmak ve evde eğitim hizmetine ihtiyacı olan bireyleri haberdar etmek için gazete haberlerinde de evde eğitim hizmeti yer almaktadır. Gazete haberlerinde evde eğitim hizmeti alan çocukların başarıları ve ev ziyaretlerinden bahsedilmekte ve fotoğrafları bulunmaktadır. Evde eğitim hizmeti konusunda toplumun bilgilenebilmesi, engelli bireylerin ailelerinin haberdar olması açısından gerekli ve çok yararlıdır.

Evde eğitim hizmetinde belirlenen amaçlar ve ilkeler doğrultusunda bireyin kendi seviyesinde engel ve ihtiyaç durumuna göre planlama yapılmıştır. Bu planlama dâhilinde evde eğitim hizmetinde rol alan her bireyin belirlenen her türlü sorumluluğu yerine getirmesi önemlidir. Ancak bu öğretmen-aile-okul-öğrenci işbirliği ile gerçekleştirilebilir. Evde eğitim hizmetlerinde en önemli amaç en yüksek seviyeye kadar bireyin eğitiminin devamının sağlanması ve en yüksek verimi alınmasıdır. Evde eğitim hizmeti alan bireylerin hayattan kopmaları veya soyutlanmaları bu şekilde engellenebilir. Kendi seviyesinde ihtiyaç ve engel durumuna göre en uygun eğitimi alan bireyler bu şekilde hayata bağlanır, yaşamdan zevk alır, başarabilme duygusunu yaşayarak mutlu bireyler haline gelir ve devamında mutlu, eşitlikçi, huzurlu ve gelişmiş bir toplum meydana gelir.

2.2.İlgili Araştırmalar

2.2.1. Yurt içinde evde eğitim hizmeti ile ilgili yapılan araştırmalar

Yurt içinde evde eğitim hizmeti le ilgili az sayıda araştırmaya rastlanmaktadır. Bu araştırmaların bir kısmı incelendiğinde şu şekildedir:

Kılıç ve Önen’ in “Homeschooling in Turkey (Focus Grup Interviewing)” (2012) adlı çalışmasında evde eğitim hizmetinin ülkemizde uygulanabilirliği ve Türk eğitim sistemine etkisi üzerine 2006-2007 eğitim öğretim yılında Burdur ve Isparta illerinde ilköğretim okullarında (devlet okullarında) görev yapan öğretmenlerin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Nitel yaklaşımlardan odak grup görüşmesi yönteminin kullanıldığı araştırmanın evrenini 2006-2007 öğretim yılında Isparta ve Burdur’da ilköğretim okullarında çalışan sınıf ve branş öğretmenleri oluşturmaktadır. Evren içinden seçilen 10 sınıf öğretmeni ve 10 branş öğretmeni olmak üzere toplam 20 öğretmen dört eşit gruba ayrılarak odak grup görüşmesi yapılmıştır. Evde eğitim hizmetinin ne olduğu, ülkemizde uygulanabilirliği, evde eğitim hizmetinin avantajları ve dezavantajları öğretmenlerin görüşlerine göre incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre; ebeveynlerin denetimi altında çocuğun eğitiminde ödül, ceza gibi eğitimle ilgili süreçlere ne zaman, nerede, neyi, nasıl öğreteceğine ebeveynlerin karar verdiği eğitim faaliyetlerinin evde verildiği modeldir. Öğretmenlerin bir kısmına göre okuldaki eğitim sistemi kimi zaman yetersiz veya yanlış olabilmektedir. Bu nedenle katılımcılar ebeveynlerin daha iyi eğitim sunabileceğini düşünmektedir. Bir kısım katılımcıya göre de ülkemizde evde eğitim hizmeti zorunlu eğitim için tehdit oluşturabilir ve devletin ana politikasına karşı çatışmalara neden olabilir. Bu nedenle evde eğitim hizmeti uygulanmasının imkânsız olduğunu düşünmektedirler. Evde eğitim hizmetinin avantajları yönündeki düşünceler, çocukların hasta olsa bile eğitime devam edebileceği ve kendilerine olan güvenlerinin gelişebileceği doğrultusundadır. Katılımcıların bir kısmına göre ise bazı pilot semtlerde öğretmenler ve gönüllü ebeveynlere seminerler düzenlenerek evde eğitim hizmeti uygulanabilir. Evde eğitim hizmetinde öğrencinin akademik ihtiyaçlarının karşılanması için bireyin özelliklerine göre esnek bir program geliştirilmelidir. Aynı zamanda öğretmenler bir ebeveynin evde çocuğun eğitimiyle ilgilenmesi nedeniyle ailenin tek maaşla geçinmesinin önemli bir dezavantaj olabileceğini düşünmektedir.

Arslan (2015), “Türkiye’de Kitlese Bir Eğitim Topluluğu: Gezerek Özel Eğitim Hizmeti Veren Öğretmenler ve Sorunları (Batman Örneği)” adlı çalışmasında okula gidemeyen özel gereksinimli öğrencilere, gezerek özel eğitim hizmeti veren öğretmenlerin karşılaştıkları sorunların incelenmesi amaçlanmaktadır. Nitel ve nicel yöntemlerin bir arada kullanıldığı araştırmanın örneklemini 2013-2014 eğitim öğretim yıllarında Batman kent merkezindeki okullarda görevli gezerek özel eğitim hizmeti veren 30 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri anket ve görüşme formu kullanılarak elde edilmiştir. Araştırma bulgularına göre, “öğretmenlerin düşük ücret, ulaşım sıkıntısı, ders materyallerinin yetersizliği, ev ortamının fiziki şartlarının uygunsuzluğu gibi sorunlarla” karşılaştıkları ve karşılaşılan sorunların öğretmenin verimliliğini azalttığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Belirlenen sorunların çözümlenmesinin eğitim etkililiği için gerekli olduğu ortaya koyulmuştur.

Taşdemir ve Bulut (2015) “Ev Okulu Uygulaması Üzerine Bir Durum Çalışması: Kuram ve Özel Eğitimde Uygulama” adlı çalışmasında evde eğitim hizmetinden yararlanan ailelerin uygulama hakkındaki düşünceleri, sorunları, uygulamaya yönelik önerileri tespit etmeyi ve var olan durumu ortaya koymayı amaçlamaktadır. Nitel araştırma türünde betimsel bir durum çalışması olan çalışmanın örneklemini, 2013-2014 öğretim yılı amaçsal örnekleme yöntemlerinden benzeşik örnekleme yöntemiyle belirlenen Ankara Pursaklar ilçesinde X ortaokulunda kayıtlı evde eğitim hizmeti alan 13 öğrencinin velileri oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmıştır ve elde edilen veriler içerik analizi yöntemlerinden frekans analizi yoluyla analiz edilmiştir. Çalışmanın bulgularına göre evde eğitim hizmeti alan öğrencilerin velileri uygulamayı yararlı bulmakta ve öğrencinin gelişimine katkı sağladığını düşünmektedir. Velilerin evde eğitim hizmetinde öğrencinin okulu özlemesi, eğitimin okul ortamındaki gibi olmaması, materyal gibi konularda sorunlar yaşadıkları tespit edilmiştir. Veliler evde eğitim hizmeti sürecinin ve uygulamasının daha etkili olabilmesi için evde eğitimin hizmetinin aileye, programa, öğretmene yönelik iyileştirilmesi ve geliştirilmesi görüşündedirler.

Yıldırım, Talas, Yazıcı, Nural, Çelebi, Çetin, Acet, Pelitli, Çaylak (2015) “Evde Eğitim Alan Öğrencilerin Eğitim Süreçlerinin Değerlendirilmesi (Tokat İli Örneği)” adlı çalışmasında evde eğitim hizmeti alan öğrenci, öğrencilerin velileri ve

evde eğitim hizmeti sunan öğretmenlerin görüşleri nitel araştırma türünde durum çalışması olarak incelenmiştir. Evde eğitim hizmeti alan özel gereksinimli bireylerin evde eğitim hizmeti süreci öncesi, eğitim sürecinde ve eğitim sonrasında yaşadıkları sorunların tespiti ve uygun çözüm önerileri sunulması amaçlanmaktadır. Araştırmanın örneklemini amaçlı örneklem yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi ile belirlenen Tokat ilinde evde eğitim hizmeti alan 17 öğrenci, aileleri ve evde eğitim hizmeti veren 17 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmış ve elde edilen verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılarak veriler incelenmiştir. Çalışmanın bulgularına göre öğrenciler, aileler ve öğretmenlerin evde eğitim hizmetinden memnun oldukları, evde eğitim hizmeti alan öğrencilerde eğitim sayesinde önemli gelişmeler olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Materyal temini, öğrencinin sosyalleşmesi imkanların artırılması, sınıf ortamının kurulması gibi unsurların gerekliliği ortaya konulmuştur.

Çiftçi (2016), “Türkiye’de Evde Eğitim Uygulamalarının Bu Eğitimi Veren Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi” adlı çalışmada evde eğitim hizmeti uygulamalarını öğretmen görüşlerine göre değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Nitel bir durum çalışması olan çalışmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmış ve elde edilen verilerin analizi betimsel analiz yöntemiyle incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini Konya ili merkez ilçelerinde (Selçuklu, Meram ve Karatay) evde eğitim hizmetlerinde görev yapan 9 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmanın bulgularına göre öğretmenlerin evde eğitim hizmetleri uygulamasından memnun oldukları ve yararlı buldukları, ailelerin evde eğitim hizmeti hakkındaki görüşlerinin olumlu olduğu, ailenin beklentileri ve ders programının ayarlanması gibi konularda sorunlar yaşadıkları, işbirlikçi hareket edilmesi gerektiği gibi sonuçlara ulaşılmış ve uygulamaya yönelik önerilerde bulunulmuştur.

2.2.2. Yurt dışında evde eğitim hizmeti ile ilgili yapılan araştırmalar

Yurtdışında ev okulu uygulaması üzerine yapılan araştırmaların bir kısmı incelendiğinde şu şekildedir:

Ensign (2000), “Defying the Stereotypes of Special Education: Home School Students” adlı çalışmasında yedi yıl süren uzun bir çalışma olarak evde eğitim hizmeti almış yüz öğrenciden altısının (öğrenme güçlüğü olan) akademik ve sosyal gelişimlerini incelemeyi amaçlamıştır. Çalışmada ebeveynlerin eğitim geçmişleri ve doğuştan gelen yaklaşımları incelenmektedir. Çalışma boyunca örneklemdeki dört öğrenme güçlüğü çeken öğrencinin mezun olduğu ve iki öğrencinin de mezun olma olasılığının yüksek olduğu ortaya konulmuştur. Öğrencilerin eğitim sürecinde olgunlaştığı, benlik algılarının ve özgüvenlerinin oluştuğu belirlenmiştir. Araştırma sırasında üç yetenekli öğrencinin ebeveynlerin, çıkarları ve ortamdaki uyarıcılara odaklandığı belirlenmiştir. Çalışma evde eğitim hizmetleri felsefeleri ve pedagojilerinin öncelikle çocuğun engellenebilirliği veya çocuğa odaklanma, öğretime liderlik eden öğretmenin çocuğa bakım, sabır, saygı üzerine odaklanma, bireyselleştirilmiş dikkat, çocuğun hazır olduğu zamanda içerik ve öğretimin gerçekleştirilmesi vurgulanmıştır.

Clements’ in (2002) “Variety of Teaching Methodologies Used by Homeschoolers: Case Studies of Three Homeschooling Families” adlı çalışmada evde eğitim hizmeti yoluyla ailelerin kullandıkları öğretim yöntemleri incelenmektedir. Röportajlar üç anaokulu ebeveynleri ile gerçekleştirilmiştir. Her ebeveyn birbirinden farklı yöntemleri uygulamaktadır. Yöntem seçiminde çocuğa uygunluk, maliyet gibi özellikler belirleyicidir. Seçilen müfredatları ebeveynler çocuklarına uygun hale getirerek uygulamıştır. Birbirleriyle iletişim halindedirler. Ebeveynlerin kullanılan yöntemler hakkında bireysel eğitim gibi olumlu ve olumsuz yorumları mevcuttur.

Collom (2005) “The ins and outs of homeschooling: The determinants of parental motivations and student achievement” adlı çalışmasında evde eğitim hizmetlerinde ebeveyn motivasyonlarını ve öğrenci başarısını belirlemeyi amaçlamıştır. Çalışmada ebeveynlerin devlet okullarındaki memnuniyetsizliği, akademik ve pedagojik kaygıları, dini değerler ve aile ihtiyaçları nedeniyle evde eğitim hizmetini tercih ettiği ortaya konulmuştur. Ancak bu başlıkların ayrı ayrı evde eğitim hizmeti gruplarının motivasyonlarını belirleyemediği aynı zamanda ailenin eğitim düzeyi ve demografik faktörlerin evde okul kararını eşit şekilde etkilemediği

ve basit tipolojilerde öğrenci başarısının karmaşıklığını açıklayamadığı da belirlenmiştir.

Snyder (2011) “An Evaluative Study of the Academic Achievement of Homeschooled Students Versus Traditionally Schooled Students Attending a Catholic University” adlı çalışması ev okulu öğrencilerin akademik başarılarının karşılaştırılması üzerine bir inceleme çalışmasıdır. Evde eğitim hizmeti, Birleşik Devletlerde son otuz yılda oldukça büyümüştür. Kamusal devlet okullardan memnuniyetsizlik, sistemin zorlukları evde eğitim hizmeti uygun bir seçenek haline getirmiştir. Evde eğitim hizmeti alan öğrenciler ile geleneksel eğitim alan öğrenciler arasında akademik anlamda anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Evde eğitim hizmeti alan öğrencilerin akademik performans düzeyi daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Newman (2012), “Home/Hospital Instruction: Instructional Approach to Working with Students with Major Depressive Disorder” adlı çalışmasında ABD hem fiziksel engel hem zihinsel engelleri ve sağlık sorunları nedeniyle normal sınıflara devamını engelleyen öğrencilerin evde eğitim hizmeti aldığını ortaya koymuştur. Çalışma anlatı yönteminin kullanıldığı bir araştırmadır. Çalışmada büyük depresif bozukluğu olan öğrencilerin bilgiyi nasıl öğrendiklerini tanımlamak ve eğitim veren öğretmenlere fikir sunmak amaçlanmıştır. Araştırma, federal mevzuat ve özel eğitime gereksinim duyan çocukların tümüne eğitim verilmesi gerekliliğine dayanmaktadır. Ev ve hastane öğretmenleri büyük depresif bozuklukların öğrencinin öğrenme yeteneğini ortadan kaldırdığını düşünmektedir. Öğretmenlerin, tecrübeli meslektaşlarının paylaşımları ile öğrencilerin psikolojileri ile ilgilenmesi sınırlıdır. Bulgulara göre, evde eğitim hizmeti alan bu öğrencilerin çaba gösterdiği, uğraştığı, okuduğu ama ayrıntıları hatırlayamadığı ve organize edemediği saptanmıştır. Öğrencilerin aynı zamanda çalışmaları hakkında karar alamadığı ve işe odaklanmakta zorlandığı belirlenmiştir. Öğrenciler öğretmen varken ödevlerini yapıp, ders çalışabilmektedir. Bu nedenle çalışmada öğretmenlerin böyle öğrencilerle çalışırken pratik bir plan tasarlaması önerilmektedir.

Alias, Rahman, Abdul, Siraj ve Ibrahim (2013) “A Model of Homeschooling Based on Technology in Malaysia” adlı çalışmada evde eğitim hizmetinde kaliteyi

arttırmak için teknoloji temelli bir model üretmeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın yapıldığı Malezya’da evde eğitim hizmeti, ahlaki değerlere dayalı, aile bağlarının güçlendiren kaliteli ve alternatif bir eğitim biçimidir. Amaç doğrultusunda evde eğitim hizmeti alan çocuklar için müfredat, öğrenme ve öğretimi organize etmek planlanmıştır. Bu çalışmada, Yorumlayıcı Yapısal Modellemeyi (ISM) sürecinde bir model geliştirmek ve elemanlar arasındaki ilişkiyi haritalamak amaçlanmıştır. Çalışma karmaşık bir sistemi pratik birkaç alt basamak şeklinde düzenlemiştir. Ebeveynler sosyal ağ siteleri, etkileşimli video oyunları, web portalları gibi teknoloji tabanlı faaliyetlerde bulunmaktadır. Bulgulardan ebeveynlerin kendi önceliklerine göre eğitim ve öğretimi planlamak için bu teknolojik faaliyetlerde bulundukları ve olumlu etkilendikleri sonucuna ulaşılmıştır. Teknolojik ortamlar, öğretim ve öğrenme faaliyetlerindeki sorunların paylaşımını da sağlamaktadır. Bu nedenle web siteleri ve sosyal ağların varlığı evde eğitim hizmetine teşvik ve diğer evde eğitim hizmetini tercih edenlere köprü oluşturmada etkili olduğunu ortaya koymuştur.

Cook, Bennett, Lane ve Mataras (2013) “Beyond the Brick Walls: Homeschooling Students with Special Needs” adlı çalışmada evde eğitim hizmeti ile ilgili tarih, kanun, ailelerin özelliklerini incelemeyi amaçlamaktadır. 1990’lı yıllardan bu yana özel gereksinimli bireylerin evde akademik eğitim hizmeti görme yüzdesi artmıştır. Engelli çocukların aileleri karşılaştıkları sorunlar nedeniyle evde okulu seçmişlerdir. Aileler evde eğitim hizmetinde öğrencinin başarılı olduğunu ancak zorluklar ve destek eksikliği olduğunu belirtmişlerdir. Evde eğitim hizmeti için görüşmeler yapılarak karar verilmelidir. Evde eğitim hizmetinin bireysel eğitim, öğrenci temelli eğitim, benlik algısının artması gibi birçok faydası vardır. Müfredatın kararlaştırılması, sosyalleşme gibi maddi açıdan da zorluklar yaşamaktadırlar. Evde okulun devlet okullarından kaçma değil zorunlu olarak engelli bireylerin ihtiyaçları için seçilmesi çocuklar için önemlidir.

Jamaludin, Alias ve DeWitt (2015) “Research and Trends in the Studies of Homeschooling Practices: A Review on Selected Journals” adlı çalışma on bir çalışmanın evde eğitim hizmetleri eğilimlerini haritalamayı amaçlamaktadır. İncelemede; hedef, yöntem, örneklem, kapsanan konular, bulgular, benzerlikler ve farklılıklar üzerine yoğunlaşmıştır. Çalışmaların çoğu ABD’de yapılmıştır. Elde edilen bulgulara göre evde eğitim hizmetinin geleneksel öğretime alternatif bir alan

olarak değeriendirildiği, etkili, esnek ve sosyal bir alan oluşturulduğu belirlenmiştir. Irkçılık, özel ihtiyaçlar, geleneksel öğrenimdeki eksiklikler evde eğitim hizmeti ile çözülebilmektedir. Evde eğitim hizmetinin güçlü yanlarının yanında tutarsızlıkları da vardır. Ev eğitimi uygulaması hala etkililiğine karşı tepkiler almaktadır. Mevcut çalışmalar ışığında öneriler de sunulmuştur. Aileler hükümetten destek almalı, materyal hazırlamalıdır.

Kim-Soon, Ahmad, Sulaiman ve Sirisa (2015) “Homeschool in Malaysia: A Foresight Study” adlı çalışma evde okullaşma eğilimlerini öngörebilmek için yapılmıştır. Malezya’da dört evde bakım kurumu ve otuz anne ile görüşölerek araştırmanın verileri elde edilmiştir. Malezya’da evde eğitim hizmeti, ahlaki değeriilere dayalı kaliteli eğitime vurgu yapan alternatif bir eğitimidir. Değerlerin ve inançların yanı sıra aile bağlarını da güçlendirir. Evde eğitim hizmetini tercih eden aileler artmakla beraber ve devlet bunu yasallaştırmıştır. Yetersiz müfredat, çelişen değerieler, sosyal meseleler ev okulunu tercih nedenleri arasındadır. Paydaşlar eğitimin genelini iyileştirmek için daha fazla gayret ve görüş alışverişinde olmalıdır.

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmada izlenen araştırma yöntemi, araştırmanın evren ve örnekleme/araştırma grubu, veri toplamada kullanılan araçlar ve toplanan verilerin nasıl analiz edildiği ele alınmıştır.

3.1.Araştırmanın Modeli

“Evde Eğitim Hizmetlerinde Yer Alan Öğretmen, Veli ve Yetkililerin Evde Eğitim Hizmetlerine Yönelik Görüşleri” adlı bu çalışma nitel bir durum çalışmasıdır.

“Nitel bir araştırma modeli olan durum çalışmaları, bilimsel sorulara cevap aramada kullanılan ayırt edici bir yaklaşım olarak görülmektedir. Durum çalışması örnek olay çalışması olarak da bilinir. Durum çalışmalarının temel amacı bir durum hakkında detaylı betimlemeler yapmak ve o durumu varolduğu şekliyle anlamak olduğu için bu tür çalışmalarda bulguların genellenebilirliği güçtür.” (Büyüköztürk, 2015, s. 255-258). “Nitel durum çalışmasının en temel özelliği bir ya da birkaç durumun derinliğine araştırılmasıdır. Yani bir duruma ilişkin etkenler (ortam, bireyler, olaylar, süreçler, vb.) bütüncül bir yaklaşımla araştırılır ve ilgili durumu nasıl etkiledikleri ve ilgili durumdan nasıl etkilendikleri üzerine odaklanılır. Ayrıca bir durumda meydana gelen değişimleri ve süreçleri anlamak önemli ise bu durumların uzun dönemli çalışılması söz konusu olabilir.” (Yıldırım ve Şimşek, 2013,s. 83).

Bu araştırmada yukarıda yer alan tanım doğrultusunda evde eğitim hizmetleri hakkında detaylı ve derinlemesine betimlemeler yapma, evde eğitim hizmetleri uygulaması ve sürecini varolduğu gibi anlama, bütüncül bir yaklaşım ile paydaşların (öğretmen, veli, yetkili) evde eğitim hizmetlerini nasıl etkiledikleri ve evde eğitim hizmetlerinden nasıl etkilendiklerine odaklanılması hususlarından dolayı durum çalışması modeli benimsenmiştir.

3.2. Evren ve Örneklem

3.2.1. Evren

Araştırmanın evrenini 2016-2017 eğitim- öğretim yılında Ağrı ilinde evde eğitim hizmetlerinde görev alan 94 öğretmen, evde eğitim hizmeti alan 35 öğrencinin

velileri, evde eğitim hizmetlerinde görev alan rehberlik araştırma merkezindeki 3 yetkili oluşturmaktadır.

Araştırmanın evrenini oluşturan öğretmen, veli ve yetkililerin rehberlik araştırma merkezinden edinilen bilgiler doğrultusundaki özellikleri Tablo2, Tablo3, Tablo4, Tablo5, Tablo6, Tablo7 ve Tablo8’ de gösterilmiştir.

Cinsiyet Değişkeni

Tablo 2. Evde Eğitim Hizmetleri Uygulamasında Görev Alan Öğretmenlerin Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımının Frekans ve Yüzde Değerleri

<i>Cinsiyet</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Kadın	45	47, 87
Erkek	49	52, 13
Toplam	94	100

Araştırmanın evrenini 2016- 2017 eğitim öğretim yılında Ağrı ilinde evde eğitim hizmetlerinde görev alan 94 evde eğitim hizmeti öğretmeni oluşturmaktadır. Tablo 2’ de görüldüğü gibi araştırmanın evrenini oluşturan evde eğitim hizmeti öğretmenlerinin %47, 87’ sini kadın, %52, 13’ ünü erkek öğretmenler oluşturmaktadır.

Tablo 3. Evde Eğitim Hizmetleri Uygulamasında Rol Alan Velilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımının Frekans ve Yüzde Değerleri

<i>Cinsiyet</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Kadın	7	20, 59
Erkek	27	79, 41
Toplam	34	100

Araştırmanın evrenini 2016- 2017 eğitim öğretim yılında Ağrı ilinde evde eğitim hizmetlerinde rol alan 34 veli oluşturmaktadır. Tablo 3’ te görüldüğü gibi araştırmanın evrenini oluşturan velilerin %20, 59’ unu kadın, %79, 41’ ini erkek veliler oluşturmaktadır.

Tablo 4. Evde Eğitim Hizmetleri Uygulamasında Görev Alan Yetkililerin Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımının Frekans ve Yüzde Değerleri

<i>Cinsiyet</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Kadın	2	66, 67
Erkek	1	33, 33
Toplam	3	100

Araştırmanın evrenini 2016- 2017 eğitim öğretim yılında Ağrı ilinde evde eğitim hizmetlerinde görev alan 3 yetkili oluşturmaktadır. Tablo 4’ te görüldüğü gibi araştırmanın evrenini oluşturan yetkililerin %66, 67’ sini kadın yetkililer, %33, 33’ ünü erkek yetkili oluşturmaktadır.

Sınıf Seviyesi Değişkeni

Tablo 5. Evde Eğitim Hizmetleri Uygulamasında Görev Alan Öğretmenlerin Eğitim Verdikleri Sınıf Seviyesi Değişkenine Göre Dağılımının Frekans ve Yüzde Değerleri

<i>Cinsiyet</i>		<i>Kadın</i>		<i>Erkek</i>		<i>Toplam</i>	
<i>Sınıf Seviyesi</i>		<i>(f)</i>	<i>%</i>	<i>(f)</i>	<i>%</i>	<i>(f)</i>	<i>(n)</i>
1. Sınıf		16	80	4	20	20	20, 62
2. Sınıf		2	50	2	50	4	4, 12
3. Sınıf		2	33, 33	4	66, 67	6	6, 18
4. Sınıf		1	5, 88	16	94, 12	17	17, 53
5. Sınıf		11	52, 38	10	47, 62	21	21, 65
6. Sınıf		2	66, 67	1	33, 33	3	3, 09
7. Sınıf		6	60	4	40	10	10, 31
8. Sınıf		5	55, 56	4	44, 44	9	9, 28
9. Sınıf		2	28, 57	5	71, 43	7	7, 22
Toplam		47	48, 45	50	51, 55	97	100

Araştırmanın evrenini 2016- 2017 eğitim öğretim yılında Ağrı ilinde evde eğitim hizmetlerinde görev alan 94 evde eğitim hizmetleri öğretmeni oluşturmaktadır. Tablo 2’ de 97 öğretmen görünse de 3 öğretmenden her biri sınıf seviyesi farklı iki farklı öğrenciye evde eğitim hizmeti vermektedir. Bu nedenle öğretmen sayısı tablolar arasında farklılık göstermektedir.

Tablo 5' te görüldüğü gibi araştırmanın evrenini oluşturan evde eğitim hizmeti öğretmenlerinin %20, 62' si birinci sınıf seviyesindeki öğrencilere, %17, 53' ü dördüncü sınıf seviyesindeki öğrencilere, %21, 65' i beşinci sınıf seviyesindeki öğrencilere, %9, 28' i sekizinci sınıf seviyesindeki öğrencilere evde eğitim hizmeti vermektedir.

Rehberlik Araştırma Merkezi' nden alınan bilgiler doğrultusunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Birinci, ikinci ve üçüncü sınıf seviyesinde evde eğitim hizmeti alan toplam 15 öğrenci bulunmaktadır. Her öğrenciye ikişer öğretmen evde eğitim hizmeti vermektedir.
- Dördüncü sınıf seviyesinde evde eğitim hizmeti alan toplam 6 öğrenci bulunmaktadır. Bir öğrenciye iki öğretmen diğer öğrencilere üçer öğretmen evde eğitim hizmeti vermektedir.
- Beşinci sınıf seviyesinde evde eğitim hizmeti alan toplam 7 öğrenci bulunmaktadır. Her öğrenciye üçer öğretmen evde eğitim hizmeti vermektedir.
- Altıncı sınıf seviyesinde evde eğitim hizmeti alan bir öğrenci bulunmaktadır. Öğrenciye üç öğretmen evde eğitim hizmeti vermektedir.
- Yedinci sınıf seviyesinde evde eğitim hizmeti alan toplam iki öğrenci bulunmaktadır. Bir öğrenciye dört, diğer öğrenciye altı öğretmen evde eğitim hizmeti vermektedir.
- Sekizinci sınıf seviyesinde evde eğitim hizmeti alan toplam iki öğrenci bulunmaktadır. Bir öğrenciye beş, diğer öğrenciye dört öğretmen evde eğitim hizmeti vermektedir.
- Dokuzuncu sınıf seviyesinde evde eğitim hizmeti alan toplam iki öğrenci bulunmaktadır. Bir öğrenciye üç, diğer öğrenciye dört öğretmen evde eğitim hizmeti vermektedir.

Tablo 6. Evde Eğitim Hizmetleri Uygulamasında Rol Alan Velilerin Eğitim Alan Çocuklarının Sınıf Seviyesi Değişkenine Göre Dağılımının Frekans ve Yüzde Değerleri

<i>Cinsiyet</i>		<i>Kadın</i>		<i>Erkek</i>		<i>Toplam</i>	
		<i>(f)</i>	<i>%</i>	<i>(f)</i>	<i>%</i>	<i>(f)</i>	<i>(n)</i>
1. Sınıf		3	30	7	70	10	29, 42
2. Sınıf		1	50	1	50	2	5, 88
3. Sınıf		1	33, 33	2	66, 67	3	8, 82
4. Sınıf		-	0	6	100	6	17, 65
5. Sınıf		1	16, 67	5	83, 33	6	17, 65
6. Sınıf		1	100	-	0	1	2, 94
7. Sınıf		-	0	2	100	2	5, 88
8. Sınıf		-	0	2	100	2	5, 88
9. Sınıf		-	0	2	100	2	5, 88
Toplam		7	20, 59	27	79, 41	34	100

Tablo 6’ da görüldüğü gibi araştırmanın evrenini oluşturan evde eğitim hizmetlerinde rol alan velilerin %29, 42’ sinin çocuğu birinci sınıf seviyesinde %17,65’ inin çocuğu dördüncü ve beşinci sınıf seviyesinde, %2, 94’ ünün çocuğu altıncı sınıf seviyesinde evde eğitim hizmeti almaktadır.

Tablo 7. Evde Eğitim Hizmetleri Uygulamasında Eğitim Alan Öğrencilerin Sınıf Seviyesi Değişkenine Göre Dağılımının Frekans ve Yüzde Değerleri

<i>Cinsiyet</i>		<i>Kız</i>		<i>Erkek</i>		<i>Toplam</i>	
		<i>(f)</i>	<i>%</i>	<i>(f)</i>	<i>%</i>	<i>(f)</i>	<i>(n)</i>
1. Sınıf		6	60	4	40	10	28, 58
2. Sınıf		1	50	1	50	2	5, 71
3. Sınıf		-	0	3	100	3	8, 57
4. Sınıf		1	16, 67	5	83, 33	6	17, 14
5. Sınıf		3	42, 86	4	57, 14	7	20
6. Sınıf		-	0	1	100	1	2, 87
7. Sınıf		1	50	1	50	2	5, 71
8. Sınıf		-	0	2	100	2	5, 71
9. Sınıf		1	50	1	50	2	5, 71
Toplam		13	37, 14	22	62, 86	35	100

Araştırma dâhilinde evde eğitim hizmetinin en önemli parçası olan evde eğitim hizmeti alan öğrencilerin sınıf seviyesi ve cinsiyete göre dağılımı incelendiğinde; Tablo 7’ de görüldüğü gibi 13 kız, 22 erkek öğrenci olmak üzere toplam 35 öğrenci 2016- 2017 eğitim öğretim yılında Ağrı ilinde evde eğitim hizmeti almaktadır. Evde eğitim hizmeti alan öğrencilerin %28, 58’ i birinci sınıf seviyesinde, %17, 14’ ü dördüncü sınıf seviyesinde, %20’ si beşinci sınıf seviyesinde evde eğitim hizmeti almaktadır.

Branş dağılımı

Tablo 8. Evde Eğitim Hizmetleri Uygulamasında Görev Alan Öğretmenlerin Branş Dağılımı

<i>Sınıf Seviyesi</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>Toplam</i>
<i>Branş</i>										
Sınıf	16	4	6	13	18	3	3	4	1	68
Özel Eğitim	4	-	-	3	3	-	-	-	2	12
Din K.A.B	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
Fen Bilimleri	-	-	-	-	-	-	2	1	-	3
Sosyal Bilgiler	-	-	-	-	-	-	1	1	-	2
İngilizce	-	-	-	-	-	-	1	-	2	3
Türkçe	-	-	-	-	-	-	1	-	1	2
Tarih	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
Matematik	-	-	-	-	-	-	-	1	1	2
El Sanatları	-	-	-	-	-	-	1	1	-	2
Biyoloji	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Toplam	20	4	6	17	21	3	10	9	7	98

Tablo 8 incelendiğinde evde eğitim hizmetlerinde görev alan sınıf öğretmeni sayısı 68 olarak görülse de iki sınıf öğretmenin sınıf seviyeleri farklı iki öğrenciye evde eğitim hizmeti vermesi nedeniyle toplamda 66 sınıf öğretmeni evde eğitim hizmetlerinde görev almaktadır. Benzer şekilde tabloda üç fen bilimleri öğretmenin sınıf seviyeleri farklı öğrencilere evde eğitim hizmeti vermesi nedeniyle toplamda iki fen bilimleri öğretmeni evde eğitim hizmetlerinde görev almaktadır.

Tablo 8’ de görüldüğü gibi evde eğitim hizmetleri uygulamasında 66 kişi olarak en fazla sınıf öğretmenleri görev almaktadır. Evde eğitim hizmetleri

uygulamasında 12 özel eğitim öğretmeni, 3 İngilizce öğretmeni, 2 Türkçe öğretmeni, 1 biyoloji öğretmeni görev almaktadır.

3.2.2. Örneklem

Araştırmanın amacı doğrultusunda amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme ile belirlenen 31 öğretmen, evde eğitim hizmeti alan 7 öğrencinin velisi ve rehberlik araştırma merkezinde evde eğitim hizmetlerinde görev alan 2 yetkili araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır.

“Amaçlı örnekleme, olası olmayan seçkisiz olmayan bir örneklem yaklaşımıdır. Amaçlı örnekleme çalışmanın amacına bağlı olarak bilgi açısından zengin durumların seçilerek derinlemesine araştırma yapılmasına olanak tanır. Belli ölçütleri karşılayan veya belli özelliklere sahip olan bir veya daha fazla özel durumlarda çalışılmak istenildiğinde tercih edilir.” (Büyüköztürk, 2015, s. 90)

“Amaçlı örnekleme yöntemleri pek çok durumda, olgu ve olayların keşfedilmesinde ve açıklanmasında yararlı olur. Amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örneklemesindeki amaç ise göreceli olarak küçük bir örneklem oluşturmak ve bu örnekleme çalışılan probleme taraf olabilecek bireylerin çeşitliliğini maksimum derecede yansıtmaktır. Maksimum çeşitliliğe dayalı bir örneklem oluşturmada amaç genelleme yapmak için bu çeşitliliği sağlamak değildir, tam tersine çeşitlilik gösteren durumlar arasında herhangi ortak ya da paylaşılan olguların olup olmadığını bulmaya çalışmak ve bu çeşitliliğe göre problemin farklı boyutlarını ortaya koymaktır. ” (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 135- 137).

Araştırmanın örneklemini oluşturan evde eğitim hizmetlerinde rol alan öğretmen, veli ve yetkililerin özellikleri Tablo9, Tablo10 ve Tablo11’ de verilmiştir.

Öğretmenlerin Özellikleri

Tablo 9. Araştırmanın Örneklemine Yer Alan Evde Eğitim Hizmeti Öğretmenlerine İlişkin Veriler

Kodlu Öğretmen	Yaş	Cinsiyet	Kıdem	Branş
YÖ1	26	Kadın	3	Sınıf
YÖ2	33	Erkek	8	Sınıf
YÖ3	26	Kadın	3	Sınıf

YÖ4	25	Kadın	3	Sınıf
YÖ5	26	Kadın	3	Sınıf
YÖ6	24	Kadın	1	Sınıf
YÖ7	26	Kadın	2	Sınıf
YÖ8	24	Kadın	1	Sınıf
YÖ9	28	Kadın	1	Sınıf
YÖ10	27	Erkek	6	Sınıf
YÖ11	28	Erkek	7	Sınıf
YÖ12	34	Erkek	5	Sınıf
YÖ13	27	Kadın	3	Özel eğitim
YÖ14	36	Erkek	5	Sınıf
GÖ1	28	Kadın	5	Sınıf
GÖ2	32	Erkek	7	Sınıf
GÖ3	29	Erkek	7	Sınıf
GÖ4	31	Erkek	10	Sınıf
GÖ5	40	Erkek	16	Sınıf
GÖ6	28	Erkek	7	Sınıf
GÖ7	33	Erkek	10	Sınıf
GÖ8	26	Kadın	3	Sınıf
GÖ9	28	Erkek	4	Sınıf
GÖ10	29	Erkek	2	İngilizce
GÖ11	25	Kadın	3	Sınıf
GÖ12	26	Kadın	3	Sınıf
GÖ13	28	Kadın	4	Biyoloji
GÖ14	27	Kadın	3	Sınıf
GÖ15	24	Kadın	2	Sınıf
GÖ16	29	Erkek	-	Sınıf
GÖ17	26	Erkek	4	Sınıf

Tablo 9' a göre araştırmanın örnekleminin bir kısmını oluşturan yüz yüze görüşme yapılan 5' i erkek, 9' u kadın olan 14 öğretmenin kişisel bilgileri incelendiğinde; yaşlarının 24- 36 arasında değiştiği, mesleki kıdemlerinin 1- 8 yıl arasında değiştiği ve öğretmenlerin 1'inin özel eğitim, 13' ünün sınıf öğretmenliği alanında görev yaptığı görülmektedir.

Araştırmada görüşme formunu yazılı olarak cevaplayan 10' u erkek, 7' si kadın olan 17 öğretmenin kişisel bilgileri incelendiğinde; yaşlarının 24- 40 arasında değiştiği, mesleki kıdemlerinin 2- 16 yıl arasında değiştiği ve öğretmenlerin 1'inin

ingilizce, 1' inin biyoloji, 15' ünün sınıf öğretmenliği alanında görev yaptığı görülmektedir.

Yetkililerin Özellikleri

Tablo 10. Araştırmanın Örnekleminde Yer Alan Yetkililere İlişkin Veriler

Kodlu Yetkili	Yaş	Cinsiyet	Kıdem	Branş
Y1	32	Kadın	6	Özel eğitim
Y2	27	Erkek	3	Özel eğitim

Tablo 10' a göre araştırmaya katılan 1' i erkek, 1' i kadın olan 2 yetkilinin kişisel bilgileri incelendiğinde; yaşlarının 27 ve 32 olduğu, mesleki kıdemlerinin 3 ve 6 yıl olduğu ve yetkililerin ikisinin de özel eğitim alanında görev yaptığı görülmektedir.

Velilerin Özellikleri

Tablo 11. Araştırmanın Örnekleminde Yer Alan Velilere İlişkin Veriler

Kodlu Veli	Yaş	Cinsiyet	Eğitim Durumu	Gelir Düzeyi
V1	50	Erkek	Lise Mezunu	Orta
V2	37	Erkek	Önlisans Mezunu	Yüksek
V3	34	Kadın	İlkokul Mezunu	Orta
V4	27	Kadın	Ortaokul Mezunu	Düşük
V5	42	Erkek	Ortaokul Mezunu	Düşük
V6	45	Erkek	İlkokul Mezunu	Orta
V7	40	Kadın	İlkokul Mezunu	Yüksek

Tablo 11' e göre araştırmaya katılan 4' ü erkek, 3' ü kadın olan 7 velinin kişisel bilgileri incelendiğinde; yaşlarının 27 ile 50 arasında değiştiği görülmektedir. Gelir düzeyleri yüksek ve düşük olarak değişmektedir. Eğitim durumu ilkökul, ortaokul, lise ve ön lisans mezunu olan velilerin olduğu görülmektedir.

Evde eğitim hizmeti alan birçok öğrencinin velisi evde eğitim hizmeti alan çocuklarının durumları nedeniyle özel alanlarına girildiğini düşündükleri için araştırmaya yönelik yapılacak görüşmeleri kabul etmek istememiş ve bu nedenle velilere yönelik elde edilen veriler yedi velinin görüşleri ile sınırlı kalmıştır

3.3.Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri görüşme tekniği kullanılarak toplanmıştır. “Görüşme, en az iki kişi arasında sözlü olarak sürdürülen bir iletişim sürecidir. Görüşme, araştırmada cevabı aranılan sorular çerçevesinde ilgili kişilerden veri toplama şeklinde ifade edilebilir. Görüşme belirli bir araştırma konusu veya bir soru hakkında derinlemesine bilgi sağlar ve oldukça esnek bir araştırma aracıdır.” (Büyüköztürk, 2015, s. 150). “Görüşme yoluyla, deneyimler, tutumlar, düşünceler, niyetler, yorumlar ve zihinsel algılar ve tepkiler gibi gözlenemeyeni anlamaya çalışırız. Bu süreçte, sorulan sorulara, karşı tarafın rahat, dürüst ve doğru bir şekilde tepkide bulunmasını sağlamak görüşmecinin temel görevidir.” (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 147).

Araştırmanın verileri toplanırken çalışmanın amacı doğrultusunda alanyazından hareketle ve alanında uzman kişilerden görüş alınarak yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Hazırlanan görüşme formu doğrultusunda katılımcıların kişisel bilgilerine yönelik soruları ve açık uçlu soruları cevaplamaları istenmiştir. Öncelikle hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu 5 öğretmen, 1 veli ve 1 yetkiliye pilot çalışma şeklinde uygulandıktan sonra görüşme formunun son hali oluşturularak örneklem grubuna uygulanmıştır. Evde eğitim hizmetlerinde rol alan yetkililer ve velilerin tamamı ve öğretmenlerin bir kısmı ile yapılan görüşmeler, yüz yüze ses kaydına alınarak yapılmıştır. Öğretmenlerin bir kısmı ile verilen cevapları karşılaştırmak amacıyla aynı görüşme formu kullanılarak soruların yazılı olarak cevaplanması ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

3.4.Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin analizinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Verilerin sunumunda ise tablolardan faydalanılmıştır.

“Betimsel analizde, görüşülen ya da gözlenen bireylerin görüşlerini çarpıcı biçimde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilir. Bu tür analizde amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır. Bu amaçla elde edilen veriler, önce sistematik ve açık bir biçimde betimlenir. Daha sonra yapılan bu betimlemeler açıklanır ve yorumlanır, neden-

sonuç ilişkileri irdelenir ve birtakım sonuçlara ulaşılır. Ortaya çıkan temaların ilişkilendirilmesi, anlamlandırılması ve ileriye yönelik tahminlerde bulunulması da, araştırmacının yapacağı yorumların boyutları arasında yer alabilir.” (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 256).

4. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmanın amacı doğrultusunda görüşme yapılan öğretmen, yetkili ve velilerden elde edilen verilerin analizine ilişkin bulgular ele alınmıştır.

Evde Eğitimde Görev Alan Öğretmenlerin Görüşleri

Evde eğitim hizmetlerinde görev alan öğretmenlerin;

1. Evde eğitim hizmeti verdikleri öğrencilerin engel durumu,
 2. Haftada kaç saat evde eğitim hizmeti verdikleri,
 3. Evde eğitim hizmetlerinde ders saatlerini ayarlamadaki kriterleri,
 4. Hangi alanda evde eğitim hizmeti verdikleri,
 5. Evde eğitim hizmetlerinde kullandıkları yardımcı kaynak ve materyaller,
 6. Evde eğitim hizmetlerinde görev almalarına etki eden faktörler,
 7. Evde eğitim hizmetlerinin nasıl bir uygulama olduğu,
 8. Evde eğitim hizmetlerinin öğrencinin gelişimine katkısı,
 9. Evde eğitim hizmetlerine ailenin bakış açısı,
 10. Evde eğitim hizmetlerinde RAM yetkililerin rolü,
 11. Evde eğitim hizmetlerinde öğrencinin kayıtlı olduğu okulun rolü,
 12. Evde eğitim hizmetlerinin olumlu yönleri,
 13. Evde eğitim hizmetlerinin olumsuz yönleri,
 14. Evde eğitim hizmetleri uygulamasında karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri,
 15. Evde eğitim hizmetlerinin daha etkili olabilmesi için önerileri
- konularındaki görüşleri aşağıda sırasıyla tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 12. Öğretmenlerin “Evde eğitim hizmetlerinde eğitim verdiğiniz öğrencinin engel durumu nedir?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar

<i>Öğrencinin Engel Durumu</i>	<i>Sıklık</i>
Bedensel (fiziksel) engelli (YÖ1, 6, 7, 11, 12)	5
Bedensel + zihinsel engelli (YÖ4, 8, 10, 14)	4
Bedensel + kas rahatsızlığı (YÖ2, 3)	2
Bedensel + görme engelli (YÖ5)	1
Bedensel + öğrenme güçlüğü (YÖ13)	1

Otistik + işitme engelli (YÖ9)	1
Toplam	14
Bedensel (fiziksel) engelli (GÖ2, 5, 6, 7, 12, 13, 14, 16, 17)	9
Bedensel + zihinsel engelli (GÖ1, 3, 4, 15)	4
Bedensel + görme engelli (GÖ11)	1
Serabral Palsi (GÖ8)	1
Toplam	15

Tablo 12’ de görüldüğü gibi öğretmenlerin evde eğitim hizmeti verdikleri öğrencilerin engel durumları farklılık göstermektedir. Elde edilen veriler incelendiğinde; yüz yüze görüşme yapılan öğretmenlerden 5 farklı cevap, görüşme formunu yazılı olarak cevaplayan öğretmenlerden 4 farklı cevap alınmıştır. Ancak elde edilen veriler doğrultusunda evde eğitim hizmeti gören öğrencilerin çoğunlukla bedensel engelli veya bedensel engelinin yanında başka bir engeli olan çift engelli bireyler olduğu tespit edilmiştir.

Öğretmenlerin soruya ilişkin görüşlerinden bazıları şu şekildedir;

“Öğrencimin kas rahatsızlığı var. Yürüyemiyor, aynı zamanda kaslarını gitgide kaybediyor. O yüzden evde eğitim hizmetine gidiyorum. Zihinsel hiçbir problemi yok. Hatta gayet başarılı bir öğrenci.” (YÖ3).

“Öğrencim hem fiziksel hem bedensel engelli. Açıkçası şöyle söyleyebilirim bu yaza kadar öğrenci yatalakmış yatıyormuş. Bu yaz yürümeye başlamış. Tam yürüyemiyor, yürürken de düşüyor.” (YÖ5).

“Ayaklarında problem var yürüyemiyor. Küçükken havale geçirmiş sol tarafı felçli, yürüyemediği için sağ tarafı da tembelleşmiş, yürüyemiyor hiçbir şekilde. Ailenin desteğiyle biraz hareket edebiliyor. Bedensel engeli dışında başka bir engeli yok. Zihinsel engeli yok. Çok iyi durumu.” (YÖ6).

“Engel durumu şöyle doğum esnasında çocuğun beynine oksijen gitmediği için şu an komutları algılayamıyor. Yürüyebiliyor ama fizik tedaviden sonra yürümeye başlamış. Çocuk otistik diyebiliriz. Aslında kulaklarında kapalılık olduğu için işitme problemi de var aynı zamanda. Konuşma problemi olan bir çocuk öyle söyleyeyim. Algılayamadığı için konuşamıyor da. Duymada da sıkıntı var. Tanısı bu şekilde belli bir tanı söyleyemem. Birden fazla sorunu var.” (YÖ9).

“Öğrencinin başına çatıdan tuğla düşmüş ve bunun sonucunda kafatası kırılmış. Kafa travmasına bağlı olarak elini kullanamıyor ve fizik tedaviye gidiyor. Zihinsel herhangi bir engeli yoktur.” (GÖ13).

“Orta düzeyde zihinsel yetersizlik, bedensel yetersizlik(yürüme), konuşma engeli.” (GÖ15).

Tablo 13. Öğretmenlerin “Evde eğitim hizmetleri için haftada kaç saat eğitim veriyorsunuz? Bu saatleri ayarlamadaki kriterleriniz nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar

Tablo 13.1. Öğretmenlerin Öğrencilere Haftada Kaç Saat Eğitim Verdikleri

<i>Haftalık Ders Saati</i>	<i>Sıklık</i>
Sekiz saat (YÖ1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14)	14
Toplam	14
Üç saat (GÖ1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10)	10
Sekiz saat (GÖ11, 12, 13, 15, 16, 17)	6
Yedi saat (GÖ14)	1
Toplam	17

Tablo 13.1.’ de görüldüğü gibi yüz yüze görüşme yapılan öğretmenlerin tamamı haftada sekiz saat evde eğitim hizmeti vermektedir. Görüşme formunu yazılı olarak cevaplayan öğretmenlerin ise haftalık ders saati üç ile sekiz saat arasında değişmektedir.

Tablo 13.2. Öğretmenlerin Ders Saatlerini Ayarlamadaki Kriterleri

<i>Kriterler</i>	<i>Sıklık</i>
Mesai saatleri dışındaki (müsait olduğu) boş zamanlar (YÖ1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 14)	11
Velinin müsait olma durumu (YÖ3, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14)	10
Öğrencinin ihtiyacı ve engel durumu (YÖ3, 4, 8, 13)	4
RAM tarafından hazırlanan program (YÖ6, 8)	2
Evde eğitim hizmetine giden diğer arkadaşlar (YÖ11)	1
Toplam	28
Mesai saatleri dışındaki (müsait olduğum) boş zamanlar (GÖ1,2,3,6,7, 9, 10, 11, 13, 15, 17)	11
Velinin müsait olma durumu (GÖ2, 7)	2

Evde eğitim hizmetine giden diğer arkadaşlarla ders saatinin çakışmaması (GÖ4, 14)	2
Öğrencinin müsait olma durumu (GÖ16, 17)	2
RAM tarafından hazırlanan program (GÖ8)	1
Dinlenmiş olarak akşam vakti (GÖ12)	1
Toplam	19

Tablo 13.2’ de görüldüğü gibi yüz yüze görüşme yapılan öğretmenler ve görüşme formunu yazılı olarak cevaplayan öğretmenlerin benzer cevaplar verdiği tespit edilmiştir. Yüz yüze görüşme yapılan öğretmenlerin 5 farklı cevap, görüşme formunu yazılı olarak cevaplayan öğretmenlerin ise 6 farklı cevap verdiği görülmektedir. Sıklıkla söylenen kriter “öğretmenin müsait olduğu boş zamanlar” olarak belirlenmiştir. Yüz yüze görüşme yapılan öğretmenler görüşme formunu yazılı olarak cevaplayan öğretmenlere göre “velinin müsait olma durumu” kriterini daha sıklıkla belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin soruya ilişkin görüşlerinden bazıları şu şekildedir;

“Sekiz saat eğitim veriyorum. Bu saatleri okul dışındaki vakitlerimden ayarlamaya çalışıyorum ve çocuğun en uygun, verimli olduğu vakitleri ayarlamaya çalışıyorum. Salı ve Çarşamba günü öğlen. Salı günü dört saat, Çarşamba günü dört saat şeklinde ayarlıyorum.” (YÖ4).

“Haftada sekiz saat eğitim veriyoruz. Ben sadece sekiz saat, diğer öğretmen arkadaşımda sekiz saat veriyor. İki gün gidiyorum. Bu saatleri özellikle çocuğun eğitim performansına göre ayarlıyoruz ki RAM da buna göre bize program veriyor zaten. Ben iki gün gidiyorum. Dört saat, dört saat olarak toplamda sekiz saat olmak üzere. Aynı şekilde diğer öğretmen arkadaşımda dört- dört sekiz saat olarak gidiyor.” (YÖ8).

“Haftada sekiz saat eğitim veriyorum. İki gün olarak. İki günde dört saat dört saat şeklinde. Günleri ayarlamadaki kriterimiz evde eğitim hizmetine giden diğer arkadaşlar, ikincisi ailenin durumu, müsait olduğu zaman dilimi. Üçüncüsü de bizim müsait olduğumuz zaman dilimi. Bu üç başlığı bir araya getirip uygun saat dilimlerini ortaya çıkartıyoruz, diğer arkadaşlarla beraber.” (YÖ11).

“Normalde haftada sekiz saat. Bunu biz üç güne bölmüştük. İki günde bir iki ayrı öğretmen yapıyorduk. Altı gün toplamda oluyordu. Genellikle gittiğimiz vakit

mesela burada doğu bölgesi hocam sadece bayan evde olduğu zaman erkek olarak gitmek istemiyorsun. Yani bizde saat beş buçuktan sonra yapıyorduk bu işi. Beş ile sekiz buçuk arası, dokuz arası falan sürüyordu. Günlük iki buçuk saatten aşağı değildi.” (YÖ12).

“Haftada sekiz saat eğitim vermekteyim. Dört ders pazartesi, dört ders Cuma olmak üzere haftada iki gün evde eğitim hizmeti vermekteyim. Gün ve saatler öğrenciye ve öğretmene uygun gün ve saat belirlenerek oluşturulmuştur.” (GÖ17).

Tablo 14. Öğretmenlerin “Öğrencinize hangi alanda eğitim veriyorsunuz? Eğitsel materyal kullanıyor musunuz veya yardımcı bir kaynaktan yararlanıyor musunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar

Tablo 14.1. Öğretmenlerin Öğrenciye Hangi Alanda Eğitim Verdikleri

<i>Eğitim Alanı</i>	<i>Sıklık</i>
Türkçe + Matematik (YÖ12, 13, 14)	3
Türkçe + Oyun ve Fiziki Etkinlikler (YÖ5, 7)	2
Matematik + Hayat Bilgisi + Görsel Sanatlar (YÖ6, 10)	2
Matematik + İngilizce (YÖ3)	1
Türkçe + Sosyal Bilgiler (YÖ11)	1
Matematik (YÖ1)	1
Türkçe + Oyun ve Fiziki Etkinlikler + Görsel Sanatlar (YÖ8)	1
Türkçe + Müzik + Görsel Sanatlar (YÖ9)	1
Konuşma ve İletişim Becerisi (YÖ4)	1
Toplam	13
Matematik+ Oyun ve Fiziki Etkinlikler (GÖ4)	1
Matematik + Fen Bilimleri (GÖ7)	1
Matematik + Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi + İnsan Hakları (GÖ6)	1
Matematik + İngilizce + Müzik + Beden Eğitimi (GÖ16)	1
Hayat Bilgisi+ Fen Bilimleri+ Müzik+ Görsel Sanatlar+ Oyun ve Fiziki Etkinlikler (GÖ17)	1
Türkçe + Sosyal Bilgiler (GÖ1)	1
Türkçe + Matematik (GÖ12)	1
Türkçe + Fen Bilimleri+ Müzik+ Oyun ve Fiziki Etkinlikler (GÖ5)	1
Hayat Bilgisi+ Matematik+ Müzik (GÖ15)	1
İngilizce (GÖ11)	1
İngilizce+ Fen Bilimleri + Din K. A. B. + Görsel Sanatlar (GÖ8)	1

İngilizce+ Fen Bilimleri + Müzik (GÖ9)	1
Türkçe + Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi+ Görsel Sanatlar (GÖ10)	1
Konuşma ve İletişim Becerisi (GÖ3)	1
İnkılap Tarihi+ Din K.A.B.+ Beden Eğitimi+ Görsel Sanatlar (GÖ14)	1
Dördüncü Sınıf Dersleri (GÖ2)	1
Fen Bilimleri (GÖ13)	1
Toplam	17

Tablo 14.1’ de görüldüğü gibi öğretmenlerin eğitim verdikleri derslerin genellikle birbirinden farklı olduğu belirlenmiştir. Görüşme formunu yazılı olarak cevaplayan öğretmenlerin tamamı birbirinden farklı ders programına göre evde eğitim hizmeti vermekte iken, yüz yüze görüşme yapılan öğretmenlerin bir kısmı aynı ders programına göre evde eğitim hizmeti vermektedir.

Öğretmenlerin soruya ilişkin görüşlerinden bazıları şu şekildedir;

“Öğrencimin konuşma becerisi olmadığı için genelde konuşmaya yönelik bir eğitim vermeye çalışıyorum. İnsanlarla sosyalleşme becerisi az olduğu için genelde insanlarla iletişim kurabileceği bir ortam yaratmaya çalışıyorum.” (YÖ4).

“Ben daha çok Türkçe yani konuşma dersi veriyorum. Açık söylemek gerekirse hocam bu tarz öğrencilere birebir okulda öğrettiğimiz gibi eğitim veremiyoruz. Ama hem daha çok eğitim kısmına bakıyoruz biz bu işin. Sosyalleşme yani konuşmasını düzeltme, birini gördüğünde ne demesi gerektiği şeklinde eğitim veriyoruz. Harfleri öğretmeye çalıştım hocam. Benim öğrencim aynı zamanda görme engelli, tam net göremiyor. Bunu nesnelerle desteklemeye çalışıyoruz. Ama daha çok sözel anlamda eğitim verdiğimi söyleyebilirim. Öğrencinin engel durumuna göre hareket ediyoruz. Zaten hani birebir o programda belirttiğimiz şeylere uyamıyoruz. BEP planını biz hazırlıyoruz zaten. Ne vermemiz gerektiğini de o plana göre ayarlıyoruz.” (YÖ5).

“İki öğretmen gidiyoruz. Ben sadece Türkçe- matematik veriyorum. Dört saat Türkçe, dört saat matematik. Türkçe ilkokuma-yazma ağırlıklı. Öğrencimi zaten birinci sınıftan aldım. İkinci yılımdır gidiyorum. İlk yıl bütün dersleri verdim. İkinci yıl iki öğretmen oldu. On altı saat. Sekiz saat ben sekiz saat diğer arkadaş

ders bölümü yaptık işte paylaşımı. Ben Türkçe- matematik veriyorum. Diğer arkadaş da diğer kalan dersleri veriyor.” (YÖ14).

“Öğrenciye fen bilimleri, ingilizce, din kültürü ve ahlak bilgisi ve görsel sanatlar eğitimi vermekteyim.” (GÖ8).

“Matematik, insan hakları ve demokrasi, din kültürü dersleri veriyorum.” (GÖ6).

Tablo 14.2. Öğretmenlerin Materyal ve Yardımcı Kaynak Kullanımı

<i>Materyal ve Yardımcı Kaynak</i>	<i>Sıklık</i>
İnternet (soru çözümü, şarkı, video vb.) (YÖ1, 3, 6, 8, 10, 11)	6
Görsel obje ve nesneler (oyuncak vb.) (YÖ4, 5, 7)	3
Konuşma kartları (YÖ4, 8)	2
Hikâye kitapları (YÖ4, 7)	2
Üç boyutlu materyal (YÖ4, 14)	2
Oyun hamuru (YÖ8)	1
Matematik blokları (YÖ3)	1
Dikkat geliştirici materyaller (YÖ8)	1
Yaprak test (YÖ3)	1
Çizgi çalışmaları (YÖ11)	1
İki boyutlu materyal (YÖ14)	1
Kendi yaptığım materyaller (YÖ3)	1
Ders kitapları (YÖ2)	1
Toplam	23
İnternet (web sitesi, soru çözümü, şarkı, video, slayt vb.) (GÖ5, 6, 8, 13, 14, 16, 17)	7
Ders kitapları (GÖ5, 7, 8, 11, 13, 14)	6
Görsel obje ve nesneler (oyuncak, lego vb.) (GÖ3, 5)	1
Yardımcı kitaplar (GÖ17)	1
Model ve iskeletler (GÖ17)	1
Oyun hamuru (GÖ3)	1
Çizgi çalışmaları (GÖ3)	1
Satranç ve misket (GÖ5)	1
Puzzle (GÖ14)	1
Toplam	20

Tablo 14.2’ de görüldüğü gibi yüz yüze görüşme yapılan öğretmenlerin 13 farklı cevap, görüşme formunu yazılı olarak cevaplayan öğretmenlerin ise 9 farklı

cevap verdiği belirlenmiştir. Materyal ve yardımcı kaynak kullanımının evde eğitim hizmeti verilen öğrencinin engel durumu ve ihtiyacına göre değiştiği görölmektedir. Öğretmenlerin sıklıkla kullandıkları kaynak “internet” olarak belirlenmiştir. Yüz yüze görüşme yapılan öğretmenlerin görüşme formunu yazılı olarak cevaplayan öğretmenlere göre ders kitaplarından daha az, görsel objelerden ise daha fazla faydalandıkları görölmektedir.

Öğretmenlerin soruya ilişkin görüşlerinden bazıları şu şekildedir;

“Evet. Eğitsel materyale dikkat ediyorum. Yardımcı kaynaklardan soru çözüyoruz. Bazen videolardan yararlanıyoruz. Özellikle İngilizce dersinde eğitici şarkılar falan. Çünkü çocuk sürekli oturduğu için sıkılıyor. Böyle sözel anlatıp geçmek onu sıkıyor beni de sıkıyor açıkçası. Yani materyalle zenginleştiriyoruz dersimizi. Kendi yaptığım materyalde oldu. Örneğin; renkleri hazırlarken bir çarkıfelek gibi yapmışım. Bir yanda Türkçesi bir yanda İngilizcesi yazıyordu. Gayet de eğlenceli geçmişti o dersimiz. Daha somut oluyor. Çocuk daha iyi anlıyor ve eğleniyor. Materyalde kendisi daha etkin duruma geçiyor. Materyali inceliyor. Materyal üzerinde fikir yürütüyor. Daha kalıcı olduğunu ben de sonradan fark ettim. Dönüt aldım yani. Diğeri biraz havada kalıyor. Yani matematikte daha çok materyal kullanamıyoruz. Blokları falan kullanıyoruz. Çok elverişli değil biliyorsunuz. Biraz soyut bir ders. Ama İngilizce ona oranla daha verimli geçiyor. Benim öğrencim açısından.” (YÖ3).

“Evet, daha çok nesnelerden yararlanıyorum. Söylediğim gibi görme engeli var. Yazdığım harfleri göremiyor. Ben birkaç kere öğrenci üzerinde denemeler yapmışım. Buraya ne yazdım, nereye yazdım ya da gibi sorular soruyorum. Tam net göremediğini anlayınca çocuğa daha çok oyuncak tarzı şeyler almaya çalışıyoruz. Nesnelerle, renkli şeylerle destekliyoruz eğitimi. Daha büyük nesnelerle eğitim veriyoruz. Zaten yazdığım bütün yazıları büyük puntıyla yazmaya çalışıyorum, görebileceğı şekilde. Öğrencinin evinde duvarlara da biz yazılar astık hocam, büyük puntolarla. Mesela tek bir sayfaya bir harf sığdırarak yazdım, astım. Hani aileye arada siz de gösterebilirsiniz, dedim. Yani ailede küçük çocuklar bile öğrendi, öyle söyleyebilirim. İnşallah o da öğrenecek.” (YÖ5).

“Eğitimsel materyal olarak genellikle internet, bilgisayar bunu kullanıyorum. Yardımcı kaynak da onu da kullanıyorum. Elimizden geldiği kadar fotokopiyle destekliyoruz. Yardımcı kaynak da veriyoruz. Hani sadece okuldaki verilen kitaplardan yararlanmıyoruz. Çünkü yetersiz kalıyor.” (YÖ11).

“Öğrencim orta dereceli zihinsel engelli olduğu için konuşma becerisini geliştirmek için çalışıyorum. Genelde görsel materyal kullanarak kavramların isimlerini öğretiyorum. Çeşitli legolarla sayma çalışmaları yapıyorum. Kalemle basit çizgi çalışmaları yapıyorum. Oyun hamurları ile parmaklarını geliştirme çalışmaları ve soru cevap şeklinde konuşmalar yapıyorum.” (GÖ3).

“Fen bilimlerinde ders kitabı, akıllı defter, morpa kampüs; müzikte dağarcığındaki şarkılar ve cep telefonu. Türkçe ders kitabı, masallarla öğretiyorum. Oyun ve fiziki etkinliklerde satranç ve misket oynuyoruz.” (GÖ5).

Tablo 15. Öğretmenlerin “Evde eğitim hizmetlerinde görev almanızdaki etkin faktörler nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar

<i>Görev almadaki etkin faktörler</i>	<i>Sıklık</i>
Öğrencinin durumu ve öğrenciye yardımcı olma (YÖ2, 3, 4, 5, 6, 7, 11)	7
Maddi (ek ders) (YÖ1, 8, 11, 12, 13)	5
Manevi (merhamet, sabır) (YÖ1, 4, 5)	3
Tecrübe edinme (kendini geliştirme) (YÖ5, 9, 10)	3
Merak (YÖ5, 6, 9)	3
Boş zamanlarımı değerlendirme (YÖ7, 8)	2
Evde eğitim hizmetine giden diğer arkadaşların tavsiyesi (YÖ6, 10)	2
Aileyi, öğrenciyi tanıma ve ailenin talebi (YÖ3, 14)	2
İstenilen derslerin verilmesi (YÖ3)	1
Toplam	28
Maddi (ek ders) (GÖ1, 2, 3, 5, 6, 7, 11, 12, 14, 15, 16, 17)	12
Tecrübe edinme (kendini geliştirme) (GÖ8, 9, 10, 11, 13)	5
Öğrencinin durumu ve öğrenciye yardımcı olma (GÖ2, 5, 6, 16, 17)	5
Manevi (merhamet, sabır, empati vb.) (GÖ5, 13)	2
Önceki yıllardaki tecrübelerim (GÖ5)	1
Boş zamanlarımı değerlendirme (GÖ14)	1
Yalnızlıktan kurtulma (GÖ14)	1
Özel eğitime olan ilgi (GÖ15)	1

Farklı düzeydeki çocukları tanımak (GÖ14)	1
Merak (GÖ13)	1
Toplam	30

Tablo 15’ te görüldüğü gibi yüz yüze görüşme yapılan öğretmenlerin 9 farklı cevap, görüşme formunu yazılı olarak cevaplayan öğretmenlerin ise 10 farklı cevap verdiği belirlenmiştir. Yüz yüze görüşme yapılan öğretmenlerin evde eğitim hizmetlerinde görev almadaki etkin faktör olarak sıklıkla “öğrencinin durumu ve öğrenciye yardımcı olma” cevabını verdikleri, görüşme formunu yazılı olarak cevaplayan öğretmenlerin ise sıklıkla “maddi” cevabını verdikleri belirlenmiştir. İki öğretmen grubunda “merak, maddi, manevi, tecrübe edinme” gibi belirtilen faktörlerin ortak olduğu ancak farklı sıklıklarda belirtildiği görülmektedir.

Öğretmenlerin soruya ilişkin görüşlerinden bazıları şu şekildedir;

“En etkin faktör çocuğun durumuydu. Ben farklı olur diye düşündüm. Dışarı çıkamıyor zaten benim öğrencim. Çok nadir geceleri çıkıyor, ailesiyle biraz geziyor. Onun dışında hiç kimseyle iletişime geçmiyor. Anne, babası ve ablası var. Ben farklı bir birey olurum, giderim. Biraz bir iki saat de olsa kafası dağılır. Eğitimine devam eder. Bir de hani İngilizce ve matematik her zaman istediğim derslerdir. O derste benim öğrenciyi almamda çok etkili oldu. Çünkü diğer dersleri verebileceğimi sanmıyordum. Matematik ve İngilizce olunca kabul ettim hemen. Ailesi de çok ilgili. Ailenin emeklerini de çabasını da görünce gerçekten boşa gitmesin dedim ve seve seve de yapıyorum.” (YÖ3).

“Hocalarla çok konuştuk biz bu durumu. Hani yardımcı oluyorlar, aramızda çok güzel bir bağ oluyor falan dediler, yardımcı olabiliyoruz. Bende gitmek istedim. Hani görmek istedim nasıldır diye. Sonra çocuğu gördükten sonra ilk gidince biraz gelmesem mi falan diye düşündüm. Sonra baktım çocuk bize alıştı. Böyle biraz geciksek hemen öğretmenim gelmeyecek mi acaba diye üzülmeye başladı. Biz de bunun için bırakamadık artık devam ettik. Ama şimdi gidiyorum yani isteyerek gidiyorum. İlk başta zorlandım ama sonradan alıştım. Çocuk için yani bırakamıyor insan onu.” (YÖ6).

“Benim birinci senem zaten arkadaşların tavsiyesi üzerine seçtim. Hem daha sonraki, ileriki zamanlarda böyle bir öğrenciyle karşılaşsam nasıl davranırım, ne yaparım diye o amaçla aldım. O şekilde oldu yani.” (YÖ10).

“Görev almamda ki temel sebep bu deneyimi yaşamak istemem ve bu alanda öğretmen eksikliğinin olmasıydı. Bir öğrenciye bu şekilde yardımcı olmanın manevi duygusunu yaşamak istedim.” (GÖ13).

“Evde eğitim hizmetini uygulamamda iki temel faktör yer almaktadır. Birincisi her insanın bir engelli adayı olduğunu göz önüne alarak bu öğrencilere bir nebze faydamın dokunmasını sağlamak, ikincisi hayat şartları sonucu bana getirdiği maddi kazanç.” (GÖ17).

Tablo 16. Öğretmenlerin “Evde eğitim hizmetleri uygulamasını nasıl buluyorsunuz? Sizce bu uygulamanın öğrenci gelişimine katkısı nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar

Tablo 16.1. Evde Eğitim Hizmetlerinin Nasıl Bir Uygulama Olduğu Yönündeki Öğretmen Görüşleri

<i>Uygulama Hakkındaki Görüşler</i>	<i>Sıklık</i>
İyi (güzel) bir uygulama (YÖ1, 6, 7, 8, 9, 10, 13).	7
Çok faydalı bir uygulama (YÖ2, 3, 4, 5, 8, 14).	6
Öğrencilerin eğitime devamı sağlanıyor (YÖ2, 3, 6, 7, 10, 13).	6
Eğitimde fırsat eşitliği sağlanıyor (YÖ1, 3, 7, 10, 14).	5
Süreçte ve uygulamada eksiklikler var (YÖ4, 9, 10, 12).	4
Birebir eğitim (YÖ1, 3, 9).	3
Öğrencinin sosyalleşmesi kısıtlı (YÖ14).	1
Ek gelir (YÖ13).	1
Öğrencinin hayatındaki tek değişiklik öğretmen olabiliyor (YÖ12).	1
Öğrencileri topluma kazandırıyor (YÖ5).	1
Aileler bilinçleniyor (YÖ10).	1
Çok yetersiz bir uygulama (YÖ11).	1
Ev ortamından kaynaklı verimli değil (YÖ11).	1
Toplam	38
Çok faydalı bir uygulama (GÖ3, 6, 8, 9, 10, 11, 15).	7
Eğitimde fırsat eşitliği sağlanıyor (GÖ6, 8, 10, 15).	4

Öğrencilerin eğitime devamı sağlanıyor (GÖ12, 13).	2
Öğrenci açısından gerekli ve faydalı bir uygulama (GÖ7, 14).	2
Yetersiz ve eksik bir uygulama (GÖ2, 17).	2
İyi (güzel) bir uygulama (GÖ13).	1
Öğrencinin engelinden dolayı tehlikesiz bir ortam (GÖ13).	1
Devletin engellilere sunduğu büyük bir hizmet (GÖ17).	1
Öğrencinin gelişimi için önemli ve gerekli bir uygulama (GÖ16).	1
Toplam	21

Tablo 16.1.' de görüldüğü gibi yüz yüze görüşme yapılan öğretmenlerin 13 farklı cevap, görüşme formunu yazılı olarak cevaplayan öğretmenlerin ise 9 farklı cevap verdiği belirlenmiştir. Yüz yüze görüşme yapılan öğretmenlerin sıklıkla genel bir ifade olan “iyi bir uygulama” olarak evde eğitim hizmetlerini değerlendirdiği, görüşme formunu yazılı olarak cevaplayan öğretmenlerin ise sıklıkla “çok faydalı bir uygulama” olarak değerlendirme yaptığı görülmektedir. Öğretmenlerin uygulama hakkında “Öğrencilerin eğitime devamı sağlanıyor.”, “Eğitimde fırsat eşitliği sağlanıyor.”, “Öğrencinin gelişimi için önemli ve gerekli bir uygulama.” gibi uygulamanın olumlu yönlerini belirtmelerinin yanında “Yetersiz ve eksik bir uygulama” gibi sürecin eksik olan bazı yönlerinin de olduğu anlaşılmaktadır.

Öğretmenlerin soruya ilişkin görüşlerinden bazıları şu şekildedir;

“Ben çok yaralı buluyorum. Gerçekten hani unutulmuş bir kesim var. Hatta ötekileştirilmiş bile diyebiliriz. Çocuğumuzun aklına bile gelmiyor. Bir nevi ötekileştirilmiş, toplumca fark edilmeyen çocukları aslında topluma kazandırıyoruz, sosyalleştiriyoruz. Bence çok yararlı. Yararsız bir tarafını da bilmiyorum. Yani yararsız tarafını aileyle aradaki diyalogdan kaynaklı bulurum herhâlde.” (YÖ5).

“Kesinlikle çok güzel. Evde eğitime ihtiyacı olan öğrenciler için çok güzel bir yöntem. Ben bunu daha önce bilmiyordum zaten. Yeni öğrendim. Bu sene öğrendim evde eğitim olayını. Bende başvurmak istedim. Bu şekilde başladım. Pişman değilim.” (YÖ7).

“Okula gelmediği için evde eğitim hizmeti veriyorum. Okulu eve taşıyoruz.” (GÖ12).

“Yetersizliği ve engeli bulunan öğrenciler için faydalı bir uygulama. Toplumdan, eğitimden ayrıştırılmadıklarının bir göstergesi.” (GÖ15).

“Kesinlikle faydalı bir uygulama. Çünkü olmaması halinde çocukların eğitim hakkı olmaz.” (GÖ6).

Tablo 16.2. Evde Eğitim Hizmetlerinin Öğrencinin Gelişimine Katkısı Hakkındaki Öğretmen Görüşleri

<i>Öğrencinin Gelişimi Hakkındaki Görüşler</i>	<i>Sıklık</i>
Öğrencinin gelişimine katkısı vardır (YÖ2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14).	13
Öğrencinin eğitimde ilerlemesi çok zor ve yavaş (YÖ4, 5, 8, 10, 11, 12, 13)	7
Öğrencinin eğitime devamı sağlanıyor (YÖ2, 3, 6, 7, 11, 12, 13).	7
Öğrenci ile rahatça ilerleyebiliyorum (YÖ3, 6, 7, 14).	4
Öğrenci sosyalleşiyor (YÖ3, 5, 8, 12).	4
Öğrenci toplumdan dışlanmadığını/ unutulmadığını hissediyor (YÖ3, 4, 5).	3
Öğrenci mutlu oluyor (YÖ3, 5, 6).	3
Öğrencinin hayatında büyük bir değişiklik oluyor (YÖ6).	1
Öğrencinin başarabilme, sahiplenme vb. duygusu gelişiyor (YÖ5).	1
Toplam	43
Öğrencinin gelişimine katkısı vardır (GÖ2, 3, 4, 5, 7, 9, 13, 14, 15, 16).	10
Birebir eğitim (GÖ4, 11, 14).	3
Eğitsel anlamda katkısı vardır (GÖ2, 9).	2
Öğrenci sosyalleşiyor (GÖ2, 15).	2
Öğrenciye fiziksel ve psikolojik açıdan katkı sağlamaktadır (GÖ15).	1
Öğrencinin eğitime devamı sağlanıyor (GÖ2).	1
Toplam	19

Tablo 16.2.’ de görüldüğü gibi yüz yüze görüşme yapılan öğretmenlerin 9 farklı cevap, görüşme formunu yazılı olarak cevaplayan öğretmenlerin ise 6 farklı cevap verdiği belirlenmiştir. Öğretmenlerin büyük bir kısmı evde eğitim hizmetleri uygulamasının öğrencinin gelişime katkısı olduğunu belirtmiştir. İki gruptaki öğretmenlerin sıklık değerleri toplamı arasında önemli bir fark olması görüşme formunu yazılı olarak cevaplayan öğretmenlerin yüz yüze görüşme yapılan öğretmenlere göre daha genel ve kısa ifadeler kullandıklarını göstermektedir.

Yüz yüze görüşme yapılan öğretmenlerin “Öğrencinin eğitimde ilerlemesi çok zor ve yavaş” ve “Öğrenci ile rahatça ilerleyebiliyorum.” şeklinde verdikleri iki

farklı cevap öğrencinin engel durumuna göre öğretmenlerin eğitimde ilerleme sürecinin farklılaştığını göstermektedir. Görüşme formunu yazılı olarak cevaplayan öğretmenlerin evde eğitim hizmetleri uygulamasının öğrencinin gelişimine sosyal, eğitsel, psikolojik ve fiziksel olmak üzere farklı açılardan katkı sağladığını belirttikleri görülmektedir.

Öğretmenlerin soruya ilişkin görüşlerinden bazıları şu şekildedir;

“Gelişimine katkısı şu şekildedir. Çocuk hiç okul yüzü görmemiş. Şu an çok hızlı şekilde okuma-yazma öğreniyor. Matematik öğreniyor. Ondan sonra yürüyemediği için dışarıya çıkamıyor. Çok arkadaş ortamı da yok. Biz ona böyle değişik geliyoruz. Farklı geliyoruz, onun için değişiklik oluyor, güzel oluyor. Yani bizi böyle dört gözle bekliyor gittiğimiz zaman. Akademik anlamda ilerleyebiliyorum. Ben matematik öğretiyorum ona. Kendi öğrencilerimle karşılaştırdığım zaman onun biraz daha yaşı büyük olduğu için daha çabuk yapıyor. Çok çabuk öğreniyor, çok istekli. Birinci sınıf öğrencisi on bir yaşında ama hiçbir şey bilmiyor, hiç okula gitmemiş.” (YÖ6).

“Öğrencinin gelişimine katkısı hem sosyal özellikle sosyal açıdan onun dışında da eğitim açısından çok fazla katkısı olduğunu düşünüyorum. Ben buraya gelmeden önce böyle bir eğitim olduğunu bilmiyordum açıkçası. Burada öğrendim bunu ve hani aile de hep bu yönde olumlu dönüşler yapıyor zaten. RAM’ dan da o şekilde olumlu dönüşler alıyoruz. Bizim buradaki rehberlik öğretmenimizden de olumlu dönüşler alıyoruz bu konuda. Gerçekten çok güzel bir uygulama olduğunu düşünüyorum. Akademik anlamda benim öğrencimle ilerleyemiyoruz. Ama biz diğer öğretmen arkadaşlarla irtibat halindeyiz diğer evde eğitime gidenlerle. Mesela onlar ilerleyebiliyor. Ama bizim öğrencimizde böyle bir durum yok. Biz sadece onu sosyal olarak geliştirmeye çalışıyoruz. İşte kaslarını geliştirmeye çalışıyoruz. Dikkatini çekmeye çalışıyoruz, bazı şeyleri. Türkçe dersine giriyorum ben, çok fazla harf öğretimi ve yazımı yaptırılmaz. Çünkü bedensel olarak da engeli var, zihinsel olarak da engeli var. Bedensel olarak engeli zaten çok fazla yazmaya müsait değil. Hani kalem tutuşu bile çok zor oluyor bazı zamanlarda. Biz sadece onun adını çıkarttırmaya çalışıyoruz. Eren ismi, Eren dedirttirmeye çalışıyoruz. Bazı harfleri dedirttirmeye çalışıyoruz. İşte bunun için videolardan yararlanıyoruz, kitaplardan

yararlanıyoruz. “A” ile ilgili at resmi gösteriyoruz. O şekilde çıkarttırmaya çalışıyoruz. Sadece bu şekilde ilerleme kat edebiliyoruz. Ama öğretim olarak çok fazla yapamıyoruz. Normal bir öğrenci gibi değil.” (YÖ8).

“Çok faydalı buluyorum. Benim öğrencim için ilk başta birkaç kavramın ismini bilirken evde eğitim sayesinde yüz-iki yüz arasında kelime dağarcığına sahiptir.” (GÖ3).

“Öğrenci açısından çok gerekli bir hizmet. Öğrencilerin gelişimine en etkili katkısı farklı yaşam alanları ve uyarıcıların bulunduğu bir mekan toplamı.” (GÖ7).

Tablo 17. Öğretmenlerin “Ailelerin evde eğitim hizmetlerine bakış açısıyla ilgili görüşleriniz nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar

<i>Ailenin Eğitime Bakış Açısı</i>	<i>Sıklık</i>
Eğitime olumlu/ sıcak bakıyor (YÖ1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 10, 11).	9
Çok memnun (YÖ2, 3, 4, 5, 6, 8, 11).	7
Çok ilgili, yardımcı ve destek (YÖ2, 3, 5, 14).	4
Çocuğunun bir şeyler yapıp başarabildiğini görüyor (YÖ3, 6, 8).	3
Yalnız olmadığını hissediyor (YÖ3, 4).	2
Hiçbir desteği yok (YÖ12, 13).	2
Duyarlı değil, sorumsuz (YÖ7, 13).	2
Çok büyük beklentileri var (YÖ9).	1
Eğitimden sonra bakış açısı değişti (YÖ7).	1
Ev dışında da eğitimin devam etmesi görüşünde (YÖ5).	1
Devletin çocuğa sahip çıktığını düşündüler (YÖ4).	1
Toplam	33
Eğitime olumlu/ sıcak bakıyor (GÖ2, 3, 4, 6, 8, 16).	6
Memnun (GÖ1, 5, 11, 15).	4
Kendilerine sağlanan fırsattan dolayı mutlular (GÖ9, 10, 17).	3
Haftanın her günü eve öğretmenin gelmesi yorucu, düzensiz ve masraflı oluyor (GÖ6, 7).	2
Eğitim düzeyi yüksek olan ailelerin evde eğitime bakışı daha olumludur (GÖ14).	1
Bazen öğretmenin eve gelmesinden huzursuz oluyorlar (GÖ3).	1
Eğitimden sonra bakış açısı değişti (GÖ12).	1
Bilinçsiz, duyarlı değil (GÖ13).	1
Yardımcı (GÖ4).	1
Toplam	20

Tablo 17’ de görüldüğü gibi yüz yüze görüşme yapılan öğretmenlerin 11 farklı cevap, görüşme formunu yazılı olarak cevaplayan öğretmenlerin ise 9 farklı cevap verdiği belirlenmiştir. Yüz yüze görüşme yapılan öğretmenler de görüşme formunu yazılı olarak cevaplayan öğretmenler de sıklıkla ailelerin evde eğitim hizmetine olumlu/ sıcak baktığı görüşündedir. Yüz yüze görüşme yapılan öğretmenler ve görüşme formunu yazılı olarak cevaplayan öğretmenlerin ailelerin evde eğitim hizmetine bakış açısı hakkındaki görüşlerinde birbirinden farklı başlıklar olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin soruya ilişkin görüşlerinden bazıları şu şekildedir;

“Benim gittiğim aile bu konuda çok fazla duyarlı değil bildiğim kadarıyla. RAM daha çok üzerine titrenildiği, üzerinde durulduğu için gidildi. Çünkü o çocuk on bir yaşına kadar o zamana kadar hiç o hizmeti almamış. Çünkü ailenin biraz daha sorumsuzluğundan kaynaklı olarak almamış. Ama biz gitmeye başladıktan sonra, çocuğun gelişimini gördükten sonra bu eğitiminin ne kadar önemli ve iyi bir şey olduğunu görmüş oldular. Bakış açıları değişmiş oldu.” (YÖ7).

“Çok büyük şeyler bekliyorlar açıkçası. Yani şu anda mesela ben gittiğim günden beri hani bir derse girip çıktıktan sonra bile bana diyor ki değişme var mı? Hani çocuğun bununla düzelebileceğini, eve öğretmen geldiği zaman daha iyi olabileceğini, çocuğun bir yerden bir yere gidebileceğine inanıyor. Çok büyük bir şey bekliyorlar. En azından benim velim öyle.” (YÖ9).

“Aile konusunda arkadaşlarımdan farklı yorumlar duyuyorum. Benim öğrencimin ailesinden daha memnun olmayı dilerdim. Takdir edersiniz ki bir yabancının evine gidip ders vermek pek de kolay bir şey değil fakat velinin bunu yapmak zorundaymışım gibi davranışlarından rahatsız oldum. Ve MEB’in sağladığı bu imkânın öneminin farkında olduklarını sanmıyorum. Ama öğrencimden çok memnunum.” (GÖ13).

“Olumlu bakıyorlar. Onun dışında başka çare olmadığından gayet olumlu bakıyorlar. Ama çok külfetli ve zor geliyor. Çünkü haftanın neredeyse her günü evlerinde misafir varmış gibi yoruluyorlar.” (GÖ6).

“Aileler her gün öğretmenlerin eve gelmesinden dolayı düzensizlik yaşıyorlar. Misafir olma, misafir kabul etme gibi sosyal olguları pek

yaşayamadıklarından ve her zaman öğrencileriyle ilgilenmek ve beraber olmak zorunda kalıyorlar.” (GÖ7).

“Ailenin eğitim düzeyinin evde eğitime bakışına olumlu etkisi olduğunu düşünüyorum. Tahsil düzeyi yüksek ebeveynlerin öğrenciye, öğretmene bakış açısı daha güzel ve olumlu oluyor.” (GÖ14).

Tablo 18. Öğretmenlerin “Rehberlik araştırma merkezindeki yetkililer evde eğitim hizmetleriyle ilgili süreçte nasıl bir rol oynamaktadır?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar

<i>RAM’ ın Evde Eğitimdeki Rolü</i>	<i>Sıklık</i>
Bilgilendirici (kurs, seminer vb.) (YÖ1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10)	9
Yardımcı (YÖ1, 2, 3, 4, 5, 8)	6
Destekleyici (YÖ2, 4, 5, 6, 7)	5
Resmi işleri yürütüyorlar (ek ders, ders programı, BEP hazırlama, öğretmenleri görevlendirme, vb.) (YÖ3, 8, 11).	3
Öğretmenleri motive edici (YÖ4, 5)	2
Öğretmenlerle sürekli irtibat halindeler (YÖ1, 3)	2
Veli ile irtibat halindeler (YÖ3, 7)	2
Öğretmenleri bilinçlendirme konusunda yetersiz (YÖ10, 11)	2
Çok sık toplantı yapılmıyor (YÖ2, 4).	2
Süreçte ve uygulamada katkıda bulunmuyorlar (11).	1
Evde eğitimle çok ilgileniyorlar (YÖ7).	1
Denetleyici (YÖ3)	1
Öğrencinin eğitimde olumsuz durumları engellemek için önlem alıyorlar (YÖ6).	1
Haberleşme adına grup oluşturuldu (YÖ3).	1
Toplam	38
Resmi işleri yürütüyorlar (ek ders, ders programı, BEP hazırlama, öğretmenleri görevlendirme, vb.) (GÖ1, 2, 8, 11, 12, 13).	5
Kılavuz görevinde (GÖ3, 4, 5, 8, 9)	5
Yardımcı (GÖ4, 10, 11, 15, 16)	5
Aracı görevinde (GÖ2, 6, 11)	3
Bilgilendirici (kurs, seminer vb.) (GÖ6, 16)	2
Okullarla işbirliği içinde süreci yürütüyor (GÖ14).	1
Süreçte ve uygulamada yetersizler (GÖ17)	1
Süreçte ve uygulamada katkıda bulunmuyorlar (GÖ1).	1
Olumlu yaklaşım (GÖ7)	1
Destekleyici (GÖ15)	1

Yön gösterici (GÖ16)	1
Toplam	26

Tablo 18’ de görüldüğü gibi yüz yüze görüşme yapılan öğretmenlerin 14 farklı cevap, görüşme formunu yazılı olarak cevaplayan öğretmenlerin ise 11 farklı cevap verdiği belirlenmiştir. RAM’ ın evde eğitim hizmetlerindeki rolü hakkında yüz yüze görüşme yapılan öğretmenlerin sıklıkla “bilgilendirici”, görüşme formunu yazılı olarak cevaplayan öğretmenler ise sıklıkla “resmi işleri yürütme” şeklinde cevap verdikleri görülmektedir. RAM’ ın süreçte ve uygulamada “destek, denetleyici, yardımcı” gibi yeterli ve etkili olduğunu belirten görüşlerin yanında “süreçte ve uygulamada katkısı olmadığı, çok sık toplantı yapılmadığı” gibi yetersiz olduklarını belirten görüşlerin de olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin soruya ilişkin görüşlerinden bazıları şu şekildedir;

“RAM’ daki eğitimciler öğretmen eksikliğini gidermek için öğretmenleri motive edip onları kazanmaya çalışıyorlar. Onlara destekçi olduklarını düşünüyorum. Sene başında bir toplantımız olmuştu ve daha sonra milli eğitim tarafından özel eğitim uygulamaları diye bir seminerimiz oldu. Bu şekilde evde eğitim hizmetini desteklemeye çalıştılar.” (YÖ4).

“Onlar şöyle yani çok destek veriyorlar. Bir başvurdu mu bir daha bırakmak yok. Baştan konuşuyorsun yani onları. Öğrenci için özellikle, kesinlikle öğretmen değiştirmiyorlar. Öğrenci kötü etkilenecek diye onlar da çok ilgileniyor. Seminer oldu. Ben ona katılamadım ama seminer oldu. Üç haftalık bir seminer oldu. Yeni başladığım için toplantıya hiç gitmedim. Benden önce toplantı oldu mu pek bilgim yok.” (YÖ6).

“RAM’ daki arkadaşlar bu konuda çok yetersiz. Bizi gereği kadar bilgilendirmiyorlar. Sadece resmiyette evrakları imzalama konusunda bize yardımcı oluyorlar. Öte türlü evde eğitim hizmetleri sürecinin başlangıç noktasından hatta sonuna kadar ne ziyaret olsun ne çocuğun ilerleme süreci herhangi bir konuda bize katkıda bulunmuyorlar.” (YÖ11).

“Rehberlik araştırma merkezi yetkilileri burada aracı görevi görüyorlar. Evde eğitim hizmeti öğrencisi ile öğretmeni buluşturuyorlar. Resmi işleri yürütüyorlar ve evde eğitim hizmeti öğrencisinin raporunu çıkarıyorlar.” (GÖ2).

“RAM evde eğitim hizmetlerinde öğretmenlere verdikleri seminerlerle öğrenciye nasıl yaklaşılması gerektiğini gösterdiklerinden ve eksiklerimizi nasıl telafi edeceğimizi anlattıkları için önemli rol oynadıklarını düşünüyorum.” (GÖ16).

“RAM yetkililerinin daha çok sahada olarak eğitimlerin bir denetimden geçmesi ve daha çok ilgi göstermeleri gerektiğini düşünüyorum. Sürekli geri bildirim almalı ve evde eğitim hizmetleri öğretmenlerine destek sunmalıdır.” (GÖ17).

Tablo 19. Öğretmenlerin “Öğrencinin kayıtlı olduğu okul evde eğitim hizmetleriyle ilgili süreçte nasıl bir rol oynamaktadır?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar

<i>Öğrencinin Kayıtlı Olduğu Okulun Evde Eğitimdeki Rolü</i>	<i>Sıklık</i>
Süreçte işbirlikli hareket ediyoruz (YÖ4, 5, 6, 7, 8, 14).	6
Resmi işlerde irtibat halindeyiz (YÖ1, 3, 12, 14).	4
Rehber öğretmen yardımcı oluyor (YÖ3, 4, 6).	3
Öğrencinin okula gelmesine olumlu bakıyor (YÖ4, 5, 8).	3
Destekleyici (YÖ4, 5)	2
Yönlendirici (YÖ6, 7)	2
Yeterince bilgi sahibi değil (YÖ2, 10).	2
Öğrencinin evde eğitim hizmeti aldığından haberi yok (YÖ2, 11).	2
Öğretmen ve okul birbirinden tamamen kopuk (YÖ12).	1
Okulla irtibata geçmedim (YÖ9).	1
Toplam	26
Resmi işlerde irtibat halindeyiz (ek ders, not girişi, vb.) (GÖ1, 6, 8, 11, 12, 13, 14, 15).	8
Yardımcı (GÖ3, 4, 9)	3
İletişim halindeyiz (GÖ4, 5, 9).	3
Süreçte işbirlikli hareket ediyoruz (GÖ3, 9).	2
Öğrenciyle iletişimini kesmediği sürece önemli bir role sahip (GÖ16).	1
Yönlendirici (GÖ2)	1
Toplam	18

Tablo 19’ da görüldüğü gibi yüz yüze görüşme yapılan öğretmenlerin 10 farklı cevap, görüşme formunu yazılı olarak cevaplayan öğretmenlerin ise 6 farklı

cevap verdiği belirlenmiştir. Öğrencinin kayıtlı olduğu okulun evde eğitim hizmetlerindeki rolü hakkında yüz yüze görüşme yapılan öğretmenlerin sıklıkla “süreçte işbirlikli hareket ettikleri”, görüşme formunu yazılı olarak cevaplayan öğretmenler ise sıklıkla “resmi işlerde irtibat halinde oldukları” şeklinde cevap verdikleri görölmektedir. Öğrencinin kayıtlı olduğu okulun evde eğitim hizmetlerindeki rolü hakkında “işbirlikli, yönlendirici, ilgili vb.” olduklarını belirten cevapların yanında “ilgisiz, kopuk, bilgisiz vb.” olduklarını belirten birbirinin tam tersi yönde görüşlerin de olduğu da görölmektedir.

Öğretmenlerin soruya ilişkin görüşlerinden bazıları şu şekildedir;

“İşte bu konu biraz sıkıntılı. Buna biraz değinelim. Bu öğrencilerin kayıtlı olduğu okul idarecileri bu konularda çok bilgisizler. Yıllardır öğretmenlik yapmalarına rağmen evde eğitim hizmeti ya da hastanede eğitim hizmeti uygulamasını ilk defa duyan meslektaşlarımız var maalesef. Yani daha önce karşılaştığımız problemler oldu. Bu konu hakkında hiçbir bilgileri yok. Öğrenme çabaları dahi yok. Boşvermiş bir yapıya sahipler. Bulunduğumuz şehirde zaten öğretmen sirkülasyonu çok fazla olduğundan dolayı rehber öğretmenlerde genellikle en fazla bir iki yıllık öğretmenler oluyor. Ondan dolayı da bu konularda çok bilgili değiller. Tabiki idarecilerde bilgisiz olunca onlara yardımcı olabilecek kimse de yok. O konuda baya sıkıntı yaşıyoruz.” (YÖ2).

“Ben evde eğitim hizmetine gittiğim öğrencinin kayıtlı olduğu okulda çalışıyorum. Bazen çocuğu okula getirebiliyorum. Bazen okuldaki arkadaşlarıyla tanışabiliyor. Bence okulda olması daha işbirlikli olmasını sağlıyor. Kesinlikle idareciler ve rehber öğretmen çocuğu sürekli sorarak ve yanına gelerek yardımcı oluyorlar.” (YÖ4).

“Galiba çocuğu hiç götürmemişler okula. Benim gittiğim öğrenci altı yaşında. Muhtemelen normal bir çocuk olsaydı daha yeni birinci sınıfa başlamış olacaktı. Okulla ilgili hiçbir bağları yok. Bende gitmedim okuluna açıkçası. Yani yaşı da büyük olmadığı için muhtemelen hiç uğramadıklarını düşünüyorum. Çünkü hiç bahsetmediler. Sadece rehabilitasyondan bahsettiler bana. Orayla geçen süreçten sürekli bahsettiler. Okula hiç gitmemişler zaten.” (YÖ9).

“Öğrencinin kayıtlı olduğu okulun öğrenciyle iletişimini kesmediği sürece önemli bir role sahip olduğunu düşünüyorum. Çocuğun okul ortamını görmesi için okulun ara sıra öğrenciyi okula davet etmesi gerektiğini düşünüyorum.” (GÖ16).

“Okulu ile özellikle de öğretmenleri ile bağlantı kurmak istedim, sanırım ihmalimden dolayı yapamadım. Okula sadece evrak vermeye gittim ve dolayısıyla sadece müdür beyle konuşabildim. Öğrenciyle ilgili özel bir konuşma falan da geçmedi aramızda. Sınav zamanlarını ve sınav evraklarını ne zaman teslim edeceğimi kendi çabalarım ile öğrendim. Öğrenciyle de konuştuğumda okulunun özel ilgisini hissetmedim. Öğrenci TEOG sınavına hazırlanıyor ve sınav konusunda da bilgisi yoktu, ben yardımcı olmaya çalıştım ve Rehberlik hizmetlerine gitmesini tavsiye ettim. Ders çalışma programını istemesi içinde yönlendirdim.” (GÖ13).

Tablo 20. Öğretmenlerin “Evde eğitim hizmetleri uygulamasının olumlu\ yararlı yönleri nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar

<i>Evde Eğitimin Olumlu Yönleri</i>	<i>Sıklık</i>
Öğrencinin eğitime devamını sağlıyor (YÖ2, 3, 7, 10, 11, 13).	6
Öğrenci açısından çok yararlı, destekleyici ve geliştirici (YÖ5, 6, 10, 13).	4
Faydalı bir uygulama (YÖ4, 5, 7, 14).	4
Öğrenci farklı ve kaliteli zaman geçiriyor (YÖ3, 6, 13).	3
Birebir eğitim ve anında dönüt (YÖ1, 9).	2
Ailenin çocuğunun başarabildiğini, yalnız olmadığını görmesi çok faydalı (YÖ3, 10).	2
Öğrencinin sosyalleşmesi sağlıyor (YÖ8, 12).	2
Eğitimde fırsat eşitliği sağlıyor (YÖ3, 4).	2
Aile ve öğrenci mutlu oluyor (YÖ3, 5).	2
Öğrenci akranları gibi okul ortamında hissediyor (YÖ3).	1
Öğrencinin hayatı düzene giriyor (YÖ3).	1
Öğrencinin hayata bakışı değişiyor (YÖ3).	1
Bir birey topluma faydalı hale geliyor (YÖ14).	1
Öğretmenleri manevi açıdan geliştiriyor (merhamet, sabır vb.) (YÖ5).	1
Toplam	32
Öğrencinin eğitime devamını sağlıyor (GÖ1, 2, 3, 7, 8, 13, 15, 16, 17).	9
Birebir eğitim (GÖ4, 8, 9, 11, 12).	5
Öğrenci gelişimine katkı sağlıyor (GÖ10, 15, 16).	3
Öğrencinin sosyalleşmesi sağlıyor (GÖ2, 7).	2
Öğrencinin gelişimi takip ediliyor (GÖ4, 6).	2

Öğrenci farklı ve kaliteli zaman geçiriyor (GÖ2).	1
Eğitimde fırsat eşitliği sağlanıyor (GÖ9).	1
Ailenin öğrencinin eğitimiyle ilgili endişelerinin giderilmesi (GÖ15).	1
Aile ve öğrencinin psikolojisi açısından önemli bir uygulama (GÖ13).	1
Öğretmenlere ek gelir sağlıyor (GÖ2).	1
Öğrenci başarabildiğini gördükçe özgüveni artıyor (GÖ5).	1
Engelli bireyleri topluma kazandırıyor (GÖ17).	1
Öğrenci kendine değer verildiğini hissediyor (GÖ5).	1
Öğrencinin vatandaş olma bilinci artıyor (GÖ5).	1
Öğrencinin engelinden dolayı tehlikesiz bir ortamda eğitim görmesi (GÖ8).	1
Toplam	31

Tablo 20’ de görüldüğü gibi yüz yüze görüşme yapılan öğretmenlerin 14 farklı cevap, görüşme formunu yazılı olarak cevaplayan öğretmenlerin ise 15 farklı cevap verdiği görülmektedir. Yüz yüze görüşme yapılan öğretmenlerin de görüşme formunu yazılı olarak cevaplayan öğretmenlerin de sıklıkla evde eğitim hizmetlerinin olumlu yönü olarak “Öğrencinin eğitime devamını sağlıyor.” ortak cevabını verdikleri görülmektedir. Evde eğitim hizmetinin olumlu yönlerini öğretmen, öğrenci ve aile açısından gruplandırdığımızda “öğrenci” açısından evde eğitim hizmetinin olumlu yönlerinin oldukça fazla olduğu belirlenmiştir.

Öğretmenlerin soruya ilişkin görüşlerinden bazıları şu şekildedir;

“Şöyle eğitimini okulda tamamlama imkânı olmayan çocuklar için kesinlikle çok iyi. Benim gittiğim öğrenci zaten dediğim gibi okula hiç gelemiyor, yürüyemiyor. Gelmeseydi okuma yazma hiç öğrenmemiş olacaktı. En azından eğitimini tamamlama adına güzel bir adım. Kesinlikle devletin sağladığı çok iyi bir uygulama.” (YÖ7).

“Uygulama öğrencinin bence özellikle sosyal açıdan gelişmesini sağlıyor. Ben kendi öğrencimden yola çıkayım. Çünkü ilk defa böyle bir eğitimde bulunuyorum. Sadece eve kapanık bir öğrenciydi. Haftanın iki günü de rehabilitasyon merkezine giden bir öğrenciydi. Hiçbir şekilde arkadaşı yoktu. Kimseyle irtibat, iletişim halinde olamıyordu. Kimseye kendisini anlatamıyordu. Yabancılara hep tepkili bir şekilde yaklaşıyordu. Yabancı birisini istemiyordu yanında. Ama bu üç-dört aylık süreçten sonra çocuk okula geldiği zaman artık

arkadaşlarıyla iletişim halinde, onlara sarılıyor, seviyor arkadaşlarını. En basitinden zarar vermiyor. Hani okula ilk getirdiğimiz zamanlarda arkadaşlarına zarar verme eğilimindeydi. Çünkü bunu bilmiyordu daha çocuk. Ama daha sonrasında baktık ki bu çocuk sürekli okula gelmek istiyor. Evden ziyade okulda daha mutlu oluyor. Çünkü arkadaşlarına sınıftaki öğrencilere de biz onu empoze ettik. Eren’e karşı nasıl yaklaşımları gerektiğini onun nasıl olduğunu. Bu yüzden de Eren de okulu çok seviyor. Olumlu yönleri sosyal açısından çok daha fazla.” (YÖ8).

“Öğrencinin öğrenebilmesi ve gereken eğitimi alabilmesi için en uygun ortam sağlanmış oluyor. Öğrenci rahatsızlığı sebebiyle görebileceği zararlardan uzak tutulmuş oluyor. Birebir eğitimin de faydalarını görüyor.” (GÖ8).

“Öğrencinin temel eğitim hizmetlerinden geri kalmaması. Gerek fiziksel gerek ruhsal ve gerekse psikolojik gelişimine katkı yapması. Ailenin öğrencisiyle ilgili endişelerinin (eğitimden uzak kalması, eğitim alamaması vb.) giderilmesi.” (GÖ15).

Tablo 21. Öğretmenlerin “Evde eğitim hizmetleri uygulamasının olumsuz yönleri nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar

<i>Evde Eğitimin Olumsuz Yönleri</i>	<i>Sıklık</i>
Ev ortamında olması (YÖ1, 4, 5, 6, 9, 11, 12, 13)	8
Öğrencinin sosyalleşmesinin kısıtlı olması (YÖ1, 2, 4, 7, 9, 14)	6
Birebir eğitim nedeniyle öğrencinin sıkılması (YÖ2, 3, 11)	3
Öğrencinin akranlarından uzak olması (YÖ2, 9)	2
Olumsuz yönü yok (YÖ8, 10).	2
Ailenin eğitimi ciddiye almaması (YÖ12, 13)	2
Yorucu olması (YÖ3)	1
Ailenin dört gün öğretmen gelmesi nedeniyle yorulması (YÖ4)	1
Ders saatinin kısıtlı olması nedeniyle yeterli eğitim verilememesi (YÖ13)	1
Resmi işlerdeki aksaklıkların süreci uzatması (YÖ4)	1
Ailenin bilinçsiz olması ve fazla beklentisi (YÖ13)	1
Toplam	28
Öğrencinin sosyalleşmesini engellemesi (GÖ4, 7, 8, 9, 13, 16)	6
Ev ortamının eğitim vermeye uygun olmaması (GÖ1, 2, 5, 15)	4
Ulaşım (GÖ5, 6)	2
Öğrencinin akranlarından uzak olması (GÖ8, 13)	2

Olumsuz yönü yok (GÖ11, 14).	2
Eve sürekli öğretmen gelmesinden veli huzursuz oluyor (GÖ3).	1
Tanımadığı bir eve giden öğretmen endişeli ve huzursuz oluyor (GÖ3).	1
Veli ile problem yaşanması (GÖ2)	1
Öğretmen yetersizliği (GÖ2)	1
Maddi ve manevi açıdan imkânlar kısıtlı (GÖ17)	1
Yetersizlikler mevcut (GÖ17)	1
Birebir eğitim nedeniyle öğrencinin sıkılması (GÖ13)	1
Ulaşım nedeniyle birçok öğrenciye ulaşılamaması (GÖ6)	1
Toplam	24

Tablo 21’ de görüldüğü gibi yüz yüze görüşme yapılan öğretmenlerin 11 farklı cevap, görüşme formunu yazılı olarak cevaplayan öğretmenlerin ise 13 farklı cevap verdiği görülmektedir. Evde eğitim hizmetlerinin olumsuz yönü olarak yüz yüze görüşme yapılan öğretmenler sıklıkla “ev ortamında olması” cevabını, görüşme formunu yazılı olarak cevaplayan öğretmenlerin ise sıklıkla “öğrencinin sosyalleşmesinin engellenmesi” cevabını verdikleri görülmektedir. Evde eğitim hizmetlerinin olumsuz yönü olmadığını belirten öğretmenler olduğu gibi birebir eğitimden, ev ortamından vb. kaynaklı olumsuz yönlerinin olduğunu belirten öğretmenlerin olduğu da belirlenmiştir.

Öğretmenlerin soruya ilişkin görüşlerinden bazıları şu şekildedir;

“Belki bir ailenin evine dört gün boyunca misafir gitmenin o aileyi yorabileceğini düşünüyorum. Onun dışında olumsuz bir yanı olduğunu düşünmüyorum. Evde eğitim hizmetlerinin sosyal açıdan sadece şöyle olumsuz yanı var. Tek öğretmende çocuk münasebet içinde oluyor. Keşke birkaç çocuk ve bir öğretmen olsa. Belki daha verimli bir ortam olabilir. Yani kaynaştırma eğitiminde yarattığımız ortamı evde eğitim hizmeti ortamında da keşke yaratabilsek. Çocuk için daha iyi olabilir ama tabiki ev için böyle bir ortam uygun olmaz.” (YÖ4).

“Keşke okulda olsa. Çünkü ev ortamı ne kadar verimli olabilir ki. Bazen oluyor yanında götürmen gereken bir şeyi unutmuş olabiliyorsun. O an çocuğa veremiyorsun. Yani ders açısından problem oluyor. Yani ev ortamı ne kadar verimli olabilir ki ailenin durumu da müsait değilse hep beraber bir odada ders çalışıyorsun.

Bir kardeşi bir kalemi kaçırıyor, biri kitabı kaçırıyor. Orada ders vermek çok sıkıntı oluyor. Tabi okul gibi olmuyor” (YÖ6).

“Olumsuz yönü de şu çocuklar zaten fiziksel engelli olduğu için hem de evde eğitim olduğu için bir türlü derse adapte olamıyorlar. Ev ortamında olduğu için çocuklar ders mantığını bir türlü kavrayamıyorlar. Ders-sınıf-öğretmen-öğrenci mantığını kavrayamıyor çocuk. Sürekli evdeki o evin verdiği rahatlık içinde oluyor çocuklar. Bu da ister istemez eğitim sürecini baltalıyor. Tamamiyle çocuklara verimli olamıyoruz. Çocuk bir beş dakika çocukla ders işlediğimiz sürede çocuk annesini çağırıyor, anne susadım anne su, anne yemek ya da biraz sıkıldığı zaman öğretmenim sıkıldım artık ders işlemek istemiyorum. İşte siz gidebilir misiniz bu tarz tavırlarla karşılaşıyoruz. Bu da olumsuz yönleri.” (YÖ11).

“Öğrenci köyde ise bazen köye gidecek öğretmen bulunamıyor. Velinin ev ortamı uygun olmayabiliyor. Veli ile problemler yaşanabiliyor.” (GÖ2).

“Eve sürekli öğretmen gelmesi veliyi huzursuz ediyor. Öğretmenin de yabancı birinin evine girmesi güvenilir olmayabilir.” (GÖ3).

“Hizmetin evde verilmesinden dolayı hizmet alan öğrencinin ev koşullarının eğitim-öğretim sürecinin sağlıklı yürütülmesine engel olması. Ailenin sosyo-ekonomik durumunun da göz önünde bulundurulduğunda çok çocuklu ailelerde aynı odada tüm aile bireylerinin yanında eğitim-öğretim faaliyetlerinin yürütülmeye sağlanması.” (GÖ15).

Tablo 22. Öğretmenlerin “Evde eğitim hizmetleri uygulamasında hangi sorunlarla karşılaşıyorsunuz? Karşılaştığınız problemlere çözüm önerileriniz nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar

<i>Karşılaşılan Sorunlar</i>	<i>Çözüm Önerisi</i>
Hiçbir sorunla karşılaşmadım.	YÖ2, 4, 5, 7, 8, 14
Evin fiziki yapısının evde eğitim hizmeti vermeye uygun olmaması ve ortamdan kaynaklı eğitimin ciddiye alınmaması.	YÖ10: -Çözüm önerisi yok. YÖ12: -Çözüm önerisi yok. YÖ11: -Eğitimin öneminden bahsetme
Verilen ödevlerin yapılmaması veya kaybolması.	YÖ12: -Çözüm önerisi yok.
Ders saatinin az olması.	YÖ13: -Çözüm önerisi yok.

Ailenin bilinçli olmaması.	YÖ12: -Çözüm önerisi yok. YÖ10: -RAM veliyle iletişime geçip bilinçlendirmeli. YÖ6: -Eğitim sürecinden sonra düzeldi.
Ailenin eğitimden mucizevi beklentisi.	YÖ9: -Aileyi duruma alıştırmaya çalışma
Okul ve eğitimin kopuk olması.	YÖ13: -Çözüm önerisi yok.
Evin uzak olması.	YÖ5: -Araçla gidip gelme.
Çocuğun ailenin hassasiyetini kullanması nedeniyle programın aksaması.	YÖ3: -Ailenin evde eğitim hizmeti konusunda taviz vermemesi.
Birebir eğitim nedeniyle öğrencinin sıkılması.	YÖ1, 3: -Değişik etkinlikler yapılabilir. YÖ2: -Çözüm önerisi yok.
Hiçbir sorunla karşılaşmadım.	GÖ4, 14, 16
Evin ortamının eğitim vermeye uygun olmaması.	GÖ7, 17: -Çözüm önerisi yok. GÖ2: -RAM tarafından ev ortamı denetlenmeli. GÖ13: -Gerekli fiziki şartların oluşturulması için bütçe ayrılabilir. Ders saatleri düzenlenebilir.
Materyal eksikliği	GÖ13: -Öğrencinin engel durumuna göre materyal desteği sağlanmalı.
Özel eğitim alanında yeterince bilgi sahibi olmamdan kaynaklı öğrenciye yeterince faydalı olamamam.	GÖ15: -Özel eğitim alanında verilecek eğitimler
Ailenin sosyo-ekonomik düzeyinden kaynaklı olumsuzluklar	GÖ15: -Çözüm önerisi yok.
Ailenin bilinçli olmaması.	GÖ2: -Çözüm önerisi yok. GÖ7: -Çözüm önerisi yok
Evin uzak olması ve ulaşım problemi	GÖ2, 5, 6: -Devlet destek olmalı ve yol masrafları karşılanmalı.
Öğrencinin kayıtlı olduğu okulla koordinasyon problemi	GÖ9: -Çözüm önerisi yok.
Öğrencinin engelinden dolayı dersten sıkılması.	GÖ3: -Öğrencinin engel durumuna göre ders saati ayarlanmalı veya azaltılmalı.
Öğrencinin tavırları	GÖ1: -Ailenin eğitim konusunda taviz vermemeli ve destek olmalı.
Yorgunluk	GÖ11: -Çözüm önerisi yok.

Sınav zamanında öğrencinin yardım talebi	GÖ8: -Öğrenciye gerekli açıklamaları yapıp, öğrenciyi yalnız bırakma
Eve misafirlerin gelmesi ve eğitimin verimli geçmemesi.	GÖ12: -Evde eğitim hizmetinin olduğu günün sadece çocuğa ayrılması.
Öğrencinin engelinden dolayı ailenin öğrencinin her türlü isteğini yerine getirmesi nedeniyle özgüvenini yitirmesi ve öğrencinin bunu kullanması.	GÖ11: - Çözüm önerisi yok.

Tablo 22’ de görüldüğü gibi yüz yüze görüşme yapılan öğretmenlerin 10 farklı cevap, görüşme formunu yazılı olarak cevaplayan öğretmenlerin ise 14 farklı cevap verdiği tespit edilmiştir. Evde eğitim hizmetleri uygulamasında hiçbir sorunla karşılaşmayan öğretmenler olduğu gibi birbirinden farklı sorunlarla karşılaşan öğretmenlerin de olduğu görülmektedir. Evin fiziki yapısının eğitime uygun olmaması, öğrenci ve aileden kaynaklı sorunlar, materyal eksikliği, koordinasyon problemi gibi sorunların yaşandığı ve bu sorunlara bazı öğretmenlerin çözüm önerisi olmadığı bazı öğretmenlerin ise çözüm önerisi olduğu belirlenmiştir.

Öğretmenlerin soruya ilişkin görüşlerinden bazıları şu şekildedir;

“Ben şu sorunla karşılaştım. Bazen çocuk kendini biraz bile kötü hissettiğinde, kendini sorguladığında dersi, öğretmeni bile görmek istemiyor. Anne, babasını bile görmek istemiyor. Çocuk bazen psikolojik olarak kötü olduğunun farkına vardığında bizimle iletişime geçmek istemiyor. Veli arıyor, hocam rahatsız bugün gelmeyin diyor. Ben o dersi o gün yapmıyorum ama başka güne telafisini yapıyorum. Mesela Cuma günkü dersi cumartesi yapmak zorunda kalıyorum. Bu sefer hafta sonu programım aksıyor. Hem de dersi yapmadığını da düşündüğün zaman programı yetiştiremiyorsunuz. Müfredattan geri kalıyorsunuz. Olumsuzlukları onlar. Benim önerimde velim bence çok fazla o noktada çocuğu dinlememeli. Biraz daha hani çok çok bunalımda olduğu dönemlerde çocuğun üstüne gitmemeli ama çocuğa da o yönü vermemeli. Bak ben istemeyince hoca gelmiyor moduna girmemeli çocuk. Çocuk bunu defalarca kullanacaktır. Sadece çok acil doktora gittiği zaman gidemeyebilir öğretmeni. Onun dışında öğretmeni gelmek zorunda. Bunu veli de verirse çocuğuna ve öğretmenine daha güzel olur, daha kalıcı olur” (YÖ3).

“Öğrenme ortamının uygunsuzluğu bizim için sorun oluşturuyor. Fazla soğuk bir ortam, sağlam olmayan masa ve sandalye, eksik ders materyalleri... Benim için ders anlatmak güç, öğrenci için ise öğrenmek. Sağlıklı bir ders ortamı için bir öğretmen ve bir öğrenci yeterli olmadığının farkına varılmalı. Fiziksel şartları sağlamak için de bir bütçe ayrılabilir. Öğrencilerin engel durumuna bakılarak ders materyalleri sağlanabilir. Ya da buna göre ders saatleri düzenlenebilir. Öğrencimin yazamama problemi varken, TEOG sınavına hazırlanmak için konu yetiştirmeye çalışıyoruz. Bunlar olurken öğrencinin psikolojisiyle ilgilenemiyorum.” (GÖ13).

“Benim en büyük sorunum öğrencimin zihinsel engelli olduğu için en fazla beni bir saat dinleyebiliyor. Günde dört saat ona fazla geliyor. Öğrencilerin zihinsel ya da bedensel engeline göre ders saatleri azaltılabilir.” (GÖ3).

“Ben işin maddi olarak hiçbir faydasını alamıyorum. Tamamen vicdanı duruma dönüşmüş benimki. Çünkü aldığın paranın neredeyse tamamı ulaşım ve çocuğa küçük çaplı hediyeler alarak bitiriyorum. Bunun yanı sıra çocuğa devlet destekli çalışma ortamı oluşturulmalı. Materyal sağlanmalı bence.” (GÖ6).

Tablo 23. Öğretmenlerin “Evde eğitim hizmetleri uygulamasının daha etkili olabilmesi için önerileriniz nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar

<i>Öneriler</i>	<i>Sıklık</i>
Öğrencinin sosyalleşmesi sağlanmalı (YÖ3, 4, 5, 7, 14).	5
Öğrenci sınıf ortamına da getirilmeli (YÖ4, 5, 6, 7).	4
Öğrencinin engel durumuna göre eğitim dışarı taşınmalı (müze, gezi vb.) (YÖ3, 4, 5).	3
Öğretmenler bilinçlendirilmeli (YÖ2, 8, 9).	3
Öğretmenlere uygulama konusunda destek olunmalı (staj gibi) (YÖ8, 9).	2
Ders saati arttırılmalı (YÖ11, 14).	2
RAM ve tecrübeli öğretmeneler yeni başlayan öğretmenlere yön gösterip bilgilendirmeli (YÖ2).	1
Öğretmen sayısı arttırılmalı (YÖ3).	1
Tersine kaynaştırma uygulanabilir (YÖ4).	1
Öğretmenler daha fazla motive edilmeli (YÖ8).	1
Materyal desteği sağlanmalı (YÖ8).	1
RAM, veli, öğretmen işbirlikli hareket etmeli (YÖ10).	1
Okul ve öğretmen işbirlikli hareket etmeli (YÖ12).	1

Her öğretmen kendi branşında eğitim vermeli (YÖ11).	1
Veliler bilinçlendirilmeli (YÖ13).	1
Daha fazla öğrenciye ulaşılmalı (YÖ14).	1
RAM süreci ve uygulamayı daha sıkı denetlemeli (YÖ14).	1
Rehber öğretmen aileyi ziyaret etmeli ve bilinçlendirmeli (YÖ12).	1
Çeşitli seminer, kurs vb. düzenlenerek eğitimin önemi anlatılmalı (YÖ2).	1
Toplam	32
Materyal desteği sağlanmalı (GÖ2, 3, 6, 11, 14).	5
Ek ders ücretleri arttırılmalı (GÖ5, 13, 14).	3
Öğretmenlere evde eğitimle ilgili seminer verilmeli (GÖ14, 15, 17).	3
Ailelere evde eğitim hizmetleri ile ilgili seminer verilmeli (GÖ14, 16, 17).	3
Devlet destekli çalışma ortamı sağlanmalı (GÖ6).	1
Hizmet aidiyet duygusuyla yapılmalı (GÖ4).	1
Ev ortamı RAM tarafından denetlenmeli (GÖ2).	1
Öğretmenlerin yol masrafları karşılanmalı (GÖ2).	1
Ulaşımında kolaylık sağlanmalı (GÖ8).	1
Her öğretmen kendi branşında ders vermeli (GÖ2).	1
Eğitim bazen okul gibi etkileşimli toplu alanlarda yapılmalı (GÖ7).	1
Öğretmenler daha aktif ve istekli olmalı (GÖ12).	1
Aileler evde eğitim programına daha fazla dâhil edilmeli (GÖ9).	1
Evde eğitim hizmetleri öğretmenlerinin tanışabileceği ve sorunlarını paylaşabileceği ortamlar sağlanmalıdır (GÖ13).	1
Aileye maddi kaynak sağlanmalı (GÖ16).	1
Öğrenciye psikolojik destek sağlanmalı (GÖ16).	1
Öğrenci ara sıra kayıtlı olduğu okula getirilip derslere girmeli ve akranlarıyla sosyalleşmesi sağlanmalı (GÖ16).	1
Maddi ve manevi imkanlar iyileştirilmeli (GÖ17).	1
RAM evde eğitimi daha sıkı denetlemeli ve öğretmenlere sürekli geri bildirim sağlayarak destek olmalı (GÖ17).	1
Ders saatleri arttırılmalı (GÖ17).	1
Öğrencilerin rehabilitasyon merkezlerine daha sık gitmesi için imkan sağlanmalı (GÖ17).	1
Öğrencinin psikolojisine yönelik destekleyici çalışmalar yapılmalıdır (GÖ13).	1
Toplam	29

Tablo 23’ te görüldüğü gibi yüz yüze görüşme yapılan öğretmenlerin 19 farklı cevap, görüşme formunu yazılı olarak cevaplayan öğretmenlerin ise 22 farklı cevap verdiği tespit edilmiştir. Yüz yüze görüşme yapılan öğretmenler sıklıkla “Öğrencinin sosyalleşmesi sağlanmalı” şeklinde, görüşme formunu yazılı olarak

cevaplayan öğretmenler ise sıklıkla “Materyal desteği sağlanmalı” şeklinde evde eğitim hizmetinin daha etkili olabilmesi için öneride bulunmuştur. Öğretmenlerin süreç ve uygulamaya yönelik evde eğitim hizmeti uygulamasının daha etkili olabilmesi için birçok öneride bulunduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin soruya ilişkin görüşlerinden bazıları şu şekildedir;

“Bu uygulamanın daha iyi olabilmesi için. Birkaç çocuk evde eğitim hizmetlerine gidebilir. Mesela sınıftan iyi, sosyalliği fazla olan birkaç çocuk alınıp evde eğitim öğrencisiyle arkadaşlık kurulabilir bence. Tersine kaynaştırma gibi olabilir. Çocuk arada sırada okula getirilebilir. Yani engel grubu ne olursa olsun. Çünkü diğer bireyleri görmesi gerektiğine inanıyorum. Sınıfta oturulması gerektiğine inanıyorum. Yani evde eğitim hizmeti bence, tamam dört gün evde eğitim hizmetine gidilebilir ama iki günde o çocuklar evde eğitim hizmeti uygulaması dahilinde okula getirilebilir. Yani zaten sosyalleşmesi açısından düşünüyorum.” (YÖ4).

“Daha etkili olabilmesi için ya bence hani öğretmenlerin vicdanıyla olan bir şey bu diye düşünüyorum. Hani biz diğer öğretmenimizle birlikte elimizden geldiği kadar etkili olması için uğraşıyoruz. Ama bize bununla ilgili daha yeterli bilgiler verilmelidir. Hani biz mesela hiçbir şey bilmeden gittik. Evet, üniversitede aldığımız bilgiler vardı ve bu semineri de çok geç aldık zaten. Üniversitede aldığımız bilgiler bir dönemlik ya da iki dönemlik bilgilerdi. Ama uygulamalı olarak bize daha ufkumuzu açıcı şeyler öğretmeliler. Ya da bize materyalle desteklemeliler. Hani biz atıyorum belli bir miktar para alıyoruz ama bunun bir kısmını materyale de harcayabiliyoruz yeri geldiğinde. Bizi daha böyle teşvik etmeliler bu konularda.” (YÖ8).

“Ders saatinin bir kere kesinlikle daha fazla arttırılması gerekiyor. İkincisi herkesin kendi branşındaki evde eğitim hizmeti dersini vermesi lazım. Örneğin; beşinci sınıf, altıncı sınıf bir çocuğa Türkçe dersi verilecekse bunu kesinlikle Türkçe branşı olan bir öğretmen vermelidir. Matematik dersi verilmişse kesinlikle bir branş öğretmeni tarafından verilmelidir. Daha ağır düzeyde olan mesela benim öğrencim fiziksel engelli, daha ağır olan zihinsel engelli öğrencilere kesinlikle özel eğitim alanı öğretmenlerin verilmesi gerekiyor.” (YÖ11).

“Öğretmenler de hak ettikleri karşılığı almalıdırlar. Fedakârlığın bedeli takdir edilmeli. Ek ders ücretleri arttırılmalıdır.” (GÖ5).

“Bu görevin aidiyet duygusu ile yapılması gerektiğini düşünüyorum.” (GÖ4).

“Evde eğitim bazı zamanlarda okul gibi toplu alanlarda olmalı. Etkileşim tam olarak sağlanmalı.” (GÖ7).

Evde Eğitimde Görev Alan Yetkililerin Görüşleri

Evde eğitim hizmetlerinde görev alan rehberlik araştırma merkezindeki yetkililerin;

1. Evde eğitim hizmetinden kimlerin yararlanabileceği,
 2. Evde eğitim hizmetlerinden yararlanmak isteyen velilerin yapması gerekenler,
 3. Evde eğitim hizmetlerinde hangi öğretmenlerin görev alabileceği ve görevlendirme sürecindeki kriterler,
 4. Evde eğitim hizmetlerinde görevlendirilen öğretmenler özel eğitim sertifikası şartı ve değerlendirilmesi,
 5. Evde eğitim hizmetlerinin nasıl bir uygulama olduğu,
 6. Evde eğitim hizmetlerinin öğrencinin gelişimine katkısı,
 7. Evde eğitim hizmetlerine ailelerin bakış açısı,
 8. Evde eğitim hizmetlerinin olumlu yönleri,
 9. Evde eğitim hizmetlerinin olumsuz yönleri,
 10. Evde eğitim hizmetleri uygulamasında karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri,
 11. Evde eğitim hizmetlerinin daha etkili olabilmesi için önerileri
- konularındaki görüşleri aşağıda sırasıyla tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 24. Yetkililerin “Evde eğitim hizmetlerinden kimler yararlanabilir?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar

<i>Evde Eğitimden Yararlanabilecekler</i>	
Y1, Y2	• Bedensel engelli olanlar, • Görme, işitme, zihinsel vb. evden dışarı çıkamayacak şekilde engeli olanlar, • Süreğen hastalığı olanlar.

Tablo 24’ te görüldüğü gibi yetkililerin ikisinin de evde eğitim hizmetinden yararlanabilecek öğrencilere “bedensel engelli olanlar, görme, işitme, zihinsel vb. evden çıkamayacak kadar engelli olanlar ve süregen hastalığı olanlar” ortak cevabını verdikleri tespit edilmiştir.

Yetkililerin soruya ilişkin görüşlerinden bazıları şu şekildedir;

“Bedensel engelli olanlar, süregelen hastalığı olanlar yararlanabiliyor ve yararlanması için tek hekim raporu gerekiyor. Evde eğitim hizmeti alması için yani çocuğun evden çıkamayacak derecede hasta olması lazım. Mesela lösemi hastamızda var bizim enfeksiyondan dolayı. İşte burada değil de Patnos’ta cam, hastalığın adını bilmiyorum da kemikleri çok ince oluyor ya o tür hastalıklarda da verilebiliyor bedensel engelli öğrenciler dışında, evde eğitim hizmeti.” (Y1).

“Evde eğitim hizmetlerinden özellikle bir rapor sonucunda bedensel engelli öğrenciler ilk etapta yararlanabilirler. Onu takiben görme, işitme, zihinsel yetersizliğe sahip olan öğrenciler, süregen hastalığı olanlar da yararlanabilir. Temel öngörümüz burada çocuğun okula devam etmesini engelleyecek bir engel durumu varsa bu öğrencilere evde eğitim hizmetlerine yönlendirmesini yapıyoruz.” (Y2).

Tablo 25. Yetkililerin “Evde eğitim hizmetinden yararlanmak isteyen velilerin nasıl bir yol izlemesi gerekmektedir?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar

<i>Velilerin Yapması Gerekenler</i>	
Y1, Y2	• Öğrencinin evden çıkamayacak şekilde hasta olduğuna dair en az altı aylık tek hekim raporu, • Sonra RAM’ a başvuru, • RAM’ da öğrencinin eğitsel performans değerlendirmesi ve tanılama, • RAM’ a evde eğitim hizmeti alması için dilekçe.

Tablo 25’ te görüldüğü gibi yetkililerin ikisinin de evde eğitim hizmetinden yararlanmak isteyen velilerin yapması gerekenler için “hekim raporu, RAM’ a başvuru, eğitsel değerlendirme ve değerlendirme sonucuna göre evde eğitim hizmeti” ortak cevabını verdikleri tespit edilmiştir.

Yetkililerin soruya ilişkin görüşlerinden bazıları şu şekildedir;

“İlk önce tek hekim raporu alması gerekiyor. Evde eğitim hizmetlerinden yararlanması için. Daha sonra RAM’ a gerekiyor. RAM’ da tanınması lazım. Dilekçe vermesi gerekiyor. Daha sonra evde eğitim hizmetlerinden yararlanabilir.” (Y1).

“İlk etapta okulda öğretmenlerimiz veliye gerekli bilgiyi veriyor, RAM’ a başvurmaları konusunda. Veli RAM’ a geliyor ve bizde RAM’ da velinin yönlendirmesini yapıyoruz. İlk etapta evde eğitim hizmeti alması için velinin hastaneden evde eğitim hizmeti alması uygundur raporu çıkarması lazım. En az altı ay süreyle. Bu raporu çıkardıktan sonra tekrar RAM’ a geliyor. Biz çocuğu eğitsel performans değerlendirmesine alıyoruz. Ondan sonra da gerekli tedbir yönlendirmesiyle evde eğitim hizmetine yönlendirmesini gerçekleştiriyoruz.” (Y2).

Tablo 26. Yetkililerin “Evde eğitim hizmetlerinde kimler görevlendirilir? Görevlendirme sürecinde nelere dikkat edilir?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar

<i>Eğitimde Kimlerin Görevlendirildiği</i>	
Y1, Y2	• İlk önce öğrencinin kayıtlı olduğu okuldaki öğretmenler, • Sonra özel eğitim öğretmenleri, • En son başvuru yapan diğer öğretmenler.

Tablo 26’ da görüldüğü gibi yetkililerin ikisinin de evde eğitim hizmetlerinde kimlerin görevlendirilebileceği konusunda “ ilk öğrencinin kayıtlı okuldaki öğretmenler, sonra özel eğitim öğretmenleri ve son olarak başvuru yapan diğer öğretmenler” ortak cevabını verdikleri tespit edilmiştir.

Yetkililerin soruya ilişkin görüşlerinden bazıları şu şekildedir;

“İlk önce öğrencinin okulundaki öğretmenlere bakıyoruz. İlk önce Ağustos-Eylül dönemlerinde öğretmenlerden dilekçe alıyoruz. Yani milli eğitim alıyor daha doğrusu. Daha sonra bu gelen dilekçeleri eğer öğrencinin okulunda öğretmen varsa ilk etapta oradan belirliyoruz. Daha sonra özel eğitim öğretmenleri RAM’ da veya herhangi bir okulda çalışan özel eğitim öğretmeni. Daha sonra diğer dilekçeleri tarih sırasına göre listeleyp öğretmenlerin branşına ve öğrencinin engel türüne göre o şekilde başvuruları kabul ediyoruz biz.” (Y1).

“İlk etapta yani aslında yönetmelikte geçmişti. Çocuğun okulundaki öğretmenleri ondan sonra RAM’ da bulunan öğretmenleri görevlendirin diye bir ibare vardı. Bu birazda veliye bağlı kaldı. Veli öğretmen getirirse bize, çocuğun istediği öğretmenin isterse dilekçesi olsun olmasın onun görevlendirmesini yapıyorduk, branşa uygun.” (Y2).

Tablo 27. Yetkililerin “Görevlendirilen öğretmenlerde özel eğitim sertifikası şartı aranıyor mu? Özel eğitim sertifikası olan öğretmenlerin süreçteki başarısı sertifikası olmayan öğretmenlere göre farklı mıdır? Değerlendirir misiniz?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar

<i>Özel Eğitim Sertifikası Aranma Şartı ve Değerlendirilmesi</i>	
Y1, Y2	• Özel eğitim sertifikası şartı aranmıyordu. • Bu sene görevli kadrolu öğretmenler özel eğitim uygulamaları semineri verildi. • Bu seneden sonra sertifikası olmayan görev alamayacak.

Tablo 27’ de görüldüğü gibi yetkililerin ikisinin de soruya ilişkin “özel eğitim sertifikası şartı aranmadığını bu yıldan sonra özel eğitim seminerini almayan öğretmenlerin evde eğitim hizmetleri uygulamasında görev alamayacağı” ortak cevabını verdikleri tespit edilmiştir.

Yetkililerin soruya ilişkin görüşlerinden bazıları şu şekildedir;

“Özel eğitim sertifikası şartı daha önce aranmıyordu. Ama bu sene bakanlığın çıkarmış olduğu, başlatmış olduğu bir kurs var. Bizim şu an iki tane öğretmenimiz bir tane bayan özel eğitim öğretmenimiz var. Onlar kurs verdiler. Şimdi kadrolu öğretmenlere verdiler. Daha sonra ücretli öğretmenlere verilecek. Bu sertifikayı almayanlar başvuramayacaklar. Ama bundan önce alabiliyorduk. Sertifikaya da gerek yoktu. Ama bakanlık böyle bir şey çıkardı. Seksen saatlik bir kurs.” (Y1).

“Bu yıl daire başkanlığımızdan bir yazı geldi bize “özel eğitim farkındalık kursu” diye bir kurs verildi. Biz üç arkadaşımız da formatörlüğe gittik. Bundan sonra norm fazlası öğretmenler artık bu sertifikayla birlikte evde eğitim hizmetine gitme durumu, evde eğitim hizmetine öncelik olacak şekilde planlandı. Bu sertifikayla evde eğitime gidecekler arasında bu belgeye sahip olanlara öncelik verilecektir diye bir uygulama çıktı. Hatta geçenlerde seminerimiz vardı. Onu verdik. Bundan geçen yıla

kadar böyle bir durum yoktu. Tüm öğretmenler başvurabilirdi. İşte özel eğitim sertifikası olsun olmasın. Ama bu yıldan itibaren önümüzdeki 2017-2018 eğitim-öğretim yılı itibariyle bu özel eğitim farkındalık kursu semineri sertifikasına sahip olan öğretmenlere öncelik vereceğiz. Bu seksen saatlik bir kurs sadece norm fazlası öğretmenler için uygulandı. Onlara verilmek üzere başlatıldı bu kurs sistemi. Sağlıklı bir kurs dönemi geçirdik. Seksen saatlik bir kurs dönemi geçirdik. On altı güne tekabül ediyordu. Yani ekim-ağustos ayından itibaren başvuruları alacağız, önümüzdeki yıl için. Ondan sonra gerekli işlemleri yapacağız.” (Y2).

Tablo 28. Yetkililerin “Evde eğitim hizmetleri uygulamasını nasıl buluyorsunuz? Sizce bu uygulamanın öğrencilerin gelişimine katkısı nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar

Tablo 28.1. Evde Eğitim Hizmetlerinin Nasıl Bir Uygulama Olduğu Yönündeki Yetkililerin Görüşleri

<i>Uygulama Hakkındaki Görüşler</i>	<i>Sıklık</i>
Eğitimde fırsat eşitliği sağlanıyor (Y1, 2).	2
İyi (güzel) bir uygulama (Y2).	1
Çok faydalı bir uygulama (Y1).	1
Öğrencilerin eğitime devamı sağlanıyor (Y2).	1
Birebir eğitim (Y1).	1
Öğrenci okul ortamından uzak (Y1).	1
Toplam	7

Tablo 28.1.’ de görüldüğü gibi yetkililerin ikisinin evde eğitim hizmetleri uygulaması hakkında “eğitimde fırsat eşitliği sağlıyor” şeklindeki ortak cevaplarının yanı sıra “öğrencinin okul ortamından uzak olması, birebir eğitim olması” gibi evde eğitim hizmetinin farklı açılardan da değerlendirmesini yaptıkları tespit edilmiştir.

Yetkililerin soruya ilişkin görüşlerinden bazıları şu şekildedir;

“Aslında çok faydalı mesela bedensel engeli olan öğrenciler okula gidemiyor. Sonuçta yani bunların ayağına eğitim gidiyor. Bu yönden çok iyi ve öğrenciler birebir eğitim yapıyorlar. Hani şöyle düşünelim. Ağrı’ da belki otuz-otuz beş kişidir. Ama İstanbul’da bir okul altmış kişiye kadar çıkabiliyor. Yani öğretmenler birebir

ilgilileniyorlar. Bu öğrenciyle daha verimli oluyor. Sadece tek eksiği işte öğrencinin sürekli evde olması okul ortamından uzak kalması dezavantajı bence.” (Y1).

“Evde eğitim hizmetleri uygulaması gayet olumlu bir hizmet. Bu şekilde öğrenci yetersizliğinden dolayı okula gidemiyor. Biz okuldaki müfredatı okulu bir nevi çocuğun evine götürüyoruz. Mesela bu sene burada bir ve üçüncü sınıflar arası öğrencilere iki öğretmen ayarladık. On altı saat haftalık ders veriyor. Üç ve sekizinci sınıfa kadar da yirmi dört saatlik haftalık ders verilmek üzere üç öğretmen ayarladık. Yani bu çocuğun akranlarından geri kalmasını önleyen sağlıklı bir eğitim uygulamasıdır, diyebiliriz.” (Y2).

Tablo 28.2. Evde Eğitim Hizmetlerinin Öğrencinin Gelişimine Katkısı Hakkındaki Yetkililerin Görüşleri

<i>Öğrencinin Gelişimi Hakkındaki Görüşler</i>	<i>Sıklık</i>
Öğrencinin gelişimine katkısı vardır (Y1, 2).	2
Çift engeli olan öğrencilerde daha fazla katkı sağlanıyor (Y1).	1
Tek engeli olan öğrencilerde başarı sağlanıyor (Y2).	1
RAM olarak öğrencinin gelişimini takip ediyoruz (Y1).	1
Toplam	5

Tablo 28.2.’ de görüldüğü gibi yetkililerin ikisi de evde eğitim hizmetlerinin öğrencinin gelişimine katkı sağladığını düşünmektedir. Y1 evde eğitim hizmetinin çift engeli olanlara daha çok katkı sağladığını düşünüyor iken Y2 tek engeli olan bireylerde başarı sağladığını düşünmektedir.

Yetkililerin soruya ilişkin görüşlerinden bazıları şu şekildedir;

“Yani baktığınızda çift engelli olanlarda çok fazla katkı sağlanabiliyor ama burada ne yazık ki özel eğitim öğretmeni çok fazla olmadığı için. Mesela çift engelli olanlara genellikle özel eğitim öğretmeni vermeye çalışıyoruz. Hani bedensel artı zihinsel engeli varsa. Ama elimizdeki öğretmen yetersizliğinden dolayı çok yapamıyoruz. Tabiki görevlendirilen öğretmenler elinden geleni yapıyor, ama. Bu sertifikayla daha da iyi olacak. En azından öğrenciye nasıl davranacağını bilecekler. Özellikle zihinde. Çünkü bazı öğrencilerde çift engelde var. Bedensel artı zihinsel öğrencilerde çok fazla gelişim sağlanıyor velilerle görüştüğümüz zaman. Biz zaten

ilk etapta evde eğitim hizmetine başvuran velilerin ev ortam tespitinde bulunuyoruz. Evlerine gidiyoruz çocukların. Orada velilerle de görüşülüyor zaten. Velilerin dediğine göre dönüt var. Çok da faydalı bence.” (Y1).

“Bugün bedensel engelli öğrencilerimize, tek engeli olan öğrencilerimizde biz bariz olarak başarının değerlendirmesini yapıyoruz. Başarı görüyoruz. Öğretmenlerimiz çocuğun performanslarına göre bir eğitim uygulama değerlendirmesi oluşturuyorlar. Bunları dönemim ortasında okuldaki müfredat nasıl işliyorsa yazılı sınav tarihleri biz de o tarihlere göre öğrenciyi evde değerlendiriyoruz ve öğretmenin belirlediği kendi değerlendirme anketleri sonucu yılsonunda evde eğitim öğretmenlerinin bize gönderdiği sonuçları biz de değerlendiriyoruz RAM’ larda. Bu öğrencinin gelişimi ne düzeyde ne kadar gelişme gösterdi. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programıyla da bunu destekliyorlar. Zaten bizlerde yani değerlendirme konusunda şu an sıkıntı yaşamadık. Velilerimiz işte hocam benim öğrencimin karnesinde zayıf geldi, öğrencinin performansı kötüydü neden oldu bu diye bir soru bize gelmedi. Bir sıkıntı bize gelmedi.” (Y2).

Tablo 29. Yetkililerin “Ailelerin evde eğitim hizmetlerine bakış açısıyla ilgili görüşleriniz nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar

<i>Ailenin Eğitime Bakış Açısı</i>	<i>Sıklık</i>
Eğitime olumlu/ sıcak bakıyor (Y2).	1
Daha önceki senelerde eğitime devam eden aileler çok memnun (Y1).	1
Bayan öğretmen talep ediyorlar (Y2).	1
Aileler geç başvuruyor ve öğrenci geç başlıyor (Y2).	1
Bazı veliler öğrencinin tüm eğitim masraflarının karşılanmasını bekliyor (Y1).	1
Eğitimden sonra bakış açısı değişti (Y1).	1
Toplam	6

Tablo 29’ da görüldüğü gibi yetkililerin ortak bir cevabının olmadığı tespit edilmiştir. Y1 “eğitimden sonra velilerin fikrinin değiştiğini ve bazı velilerin eğitim masraflarının tamamının karşılanmasını beklediğini” belirtir iken Y2 ise “ velilerin eğitime olumlu baktığını, memnun olduklarını” gibi noktaları belirtmektedir.

Yetkililerin soruya ilişkin görüşlerinden bazıları şu şekildedir;

“Eskiden beri alanlar zaten onlar çok memnun. Yeni alanlar var. Onlar ilk etapta çok şey yapmak istemediler. Hani biraz olumsuz baktılar. Eve öğretmen gelecek şeklinde diye. Onu biz açıkladığımızda gayet de olumlu baktılar. Bazı velilerimizde de şöyle de bir şey var. İşte öğretmen eve gidiyor diye yani sanki devlet onlara özel olarak görevlendirmiş. Özel öğretmen mantığıyla benim dediğim her şey yapılacak. Bunlar çok değil de bir-iki velimizde var ne yazık ki. Öğretmene işte sen benim özel öğretmenimsin mantığıyla yaklaşanlar da var.” (Y1).

“Aileler evde eğitim hizmetleri yönetmeliği uygulamasına olumlu bakıyorlar. Çünkü çocukları okula gidemiyor. Ondan dolayı çocukları geri kalıyor. Ama biz ne yapıyoruz, ne dedik uygulamamızın başında okulu eve götürüyoruz. Ondan dolayı ailelerin mükemmel bir tepkisi var bize olumlu açıdan. Bu da bizi mutlu ediyor.” (Y2).

Tablo 30. Yetkililerin “Evde eğitim hizmetleri uygulamasının olumlu\ yararlı yönleri nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar

<i>Evde Eğitimin Olumlu Yönleri</i>	<i>Sıklık</i>
Birebir eğitim ve anında dönüt sağlıyor (Y1, 2).	2
Öğrencinin eğitime devamını sağlıyor (Y2).	1
Eğitimde fırsat eşitliği sağlıyor (Y2).	1
Ailenin çocuğunun başarabildiğini, yalnız olmadığını görüyor, vb. açısından çok faydalı (Y2).	1
Aile ve öğrenci mutlu oluyor (Y2).	1
Öğrencide akademik olarak hızlı gelişim sağlıyor (Y1).	1
Toplam	7

Tablo 30’ da görüldüğü gibi yetkililerin ikisinin de evde eğitim hizmetlerinin olumlu yönü olarak “birebir eğitim ve anında dönüt” ortak cevabını verdikleri tespit edilmiştir. Evde eğitim hizmetlerinin olumlu yönleri olarak Y1’ in “öğrencide akademik olarak hızlı gelişim sağladığı” cevabını Y2’ nin ise “fırsat eşitliği, eğitime devamın sağlanması” gibi farklı başlıkları içeren bir cevap verdiği görülmektedir.

Yetkililerin soruya ilişkin görüşlerinden bazıları şu şekildedir;

“Öğrencide akademik olarak daha hızlı gelişim sağlanıyor. Biraz öncede söyledim birebir yapılıyor çünkü eğitim. Yani biz mesela bu sene bir, iki ve üçüncü

şubelere on altı saat ders verdik. Dört ve üstü sınıflara yirmi dörder saat ders verdik. Ortalama işte sınıf öğretmenleri falan sekize üç-dört tane öğretmen gidiyor zaten. O yüzden onun bir faydası var zaten. Birebir eğitim yapılıyor.” (Y1).

“Uygulamanın olumlu yönleri şu şekilde söyleyeyim ben size. Çocuk ilk etapta akranlarından geri kalmıyor. Bakın bu çocuklarımız zihinsel, bedensel engelli bir çocuğumuz, tanılanmış özel öğrenme güçlüğü belirtileri yaşıyor. Bundan dolayı akranlarıyla sıkıntı yaşıyor. Bu çocuk okula gitse dahi hani akranlarına yetişemiyor. Ama evde bireysel eğitim hizmeti aldığı zaman akranlarıyla arasındaki mesafeyi azaltıyor. Hatta yetişen bile var. İlk etapta olumlu yönü bu. Artı ailenin, ailede olumsuz bir duygu var, çocuğu okula gitmediği için. Bu kırılıyor ailede. Bu olumsuz hava olumluya dönüşüyor. Aile içindeki çocuğun hani göstermiş olduğu beceriler, başarıları bizi de mutlu ediyor. Aileyi de mutlu ediyor. Ailedeki pozitif enerjiyi arttırıyor.” (Y2).

Tablo 31. Yetkililerin “Evde eğitim hizmetleri uygulamasının olumsuz yönleri nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar

<i>Evde Eğitimin Olumsuz Yönleri</i>	<i>Sıklık</i>
Öğrencinin sosyalleşmesinin kısıtlı olması (Y1).	1
Öğrencinin okul ortamından uzak olması (Y1).	1
Birebir eğitim nedeniyle öğrencinin sıkılması (Y1).	1
Öğrencinin akranlarından uzak olması (Y1).	1
Bazı öğrencilerin engeline göre ders saatinin fazla olması (Y1).	1
Olumsuz yönü yok (Y2).	1
Toplam	6

Tablo 31’ de görüldüğü gibi yetkililerin birbirinden farklı cevaplar verdikleri tespit edilmiştir. Y2’ nin evde eğitim hizmetlerinin “olumsuz yönü yok” cevabını verdiği Y1’ in ise “öğrencinin sosyalleşmesinin kısıtlı olması, bazı öğrencilerin engeline göre ders saatinin fazla olması” gibi farklı başlıkları içeren bir cevap verdiği görülmektedir.

Yetkililerin soruya ilişkin görüşlerinden bazıları şu şekildedir;

“Okuldan uzak çocuk, arkadaşları yok evde. Yani bütün gün evde bu çocuklar ve sıkılıyorlar. Sosyal açıdan tabiki. Baktığımızda mesela normal ders saati otuz saat

ise biz on altı saat veriyoruz. Yani az veriyormuşuz gibi görülüyor ama bazen bu çocuğu sıkıyor. Otuz saat çünkü öğretmeni düşünürsek birebir çocukla ilgilenemiyor zaten. Ama burada sürekli öğrenciyle sürekli birebir bilgi bilgi bigi.. hani öğrenciler sıkılabiliyor, o zaman hep evde olduğu için. Teneffüs olayı da yok zaten çok fazla. Bu tür olumsuz yönleri var ama genellikle memnunuz yani öğretmenlerde memnun velilerde memnun.” (Y1).

“Evde eğitim hizmetinin şu an olumsuz bir yönü yok gibi. Evet, çünkü hani biz mesela okulu eve götürdüğümüz için aileden şu ana kadar herhangi bir olumsuz bilgi almadık. Ben evde eğitim hizmetinin olumsuz bir yanı olmadığını düşünüyorum.” (Y2).

Tablo 32. Yetkililerin “Evde eğitim hizmetleri uygulamasında hangi sorunlarla karşılaşılıyorsunuz? Karşılaştığınız problemlere çözüm önerileriniz nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar

<i>Karşılaşılan Sorunlar</i>	<i>Çözüm Önerisi</i>
Bayan öğretmen yetersizliği	Y1: - Ücretli öğretmen görevlendirilmesi. Y2: - Radyo kanallarında evde eğitim hizmetleri ile ilgili reklam yapılması.
Velilerin geç başvuru yapması	Y2: - Radyo kanallarında evde eğitim hizmetleri ile ilgili reklam yapılması.

Tablo 32’ de görüldüğü gibi evde eğitim hizmetleri uygulamasında yetkililerin ikisi de “bayan öğretmen yetersizliği” sorunuyla karşılaştıklarını belirtmektedir. Bu soruna ise “ücretli öğretmen görevlendirmesi ve radyo kanallarında reklam” çözüm önerisini sundukları görülmektedir. Bunun yanı sıra Y2’ nin evde eğitim hizmetlerinde “velilerin evde eğitim hizmetine geç başvuru yapması” sorunu ile karşılaştıklarını, çözüm önerisi olarak ise “radyo kanallarında reklam yapılması” gerekliliğini sunduğu görülmektedir.

Yetkililerin soruya ilişkin görüşlerinden bazıları şu şekildedir;

“Evde eğitim hizmeti yani biz RAM olarak daha çok öğretmen bulma sıkıntısı yaşadık. Bayan öğretmen özellikle. Erkek öğretmen evet başvuran çok ama bayan öğretmen çok yok. Veliler zaten bayan istiyor. O yönden çok zorlandık. Mesela bir öğrencimizde ücretli öğretmende bulunuyor. Zaten son aşamada ücretli öğretmen de

görevlendirebiliyoruz. Az önce söylemeyi unuttum da kadrolu bulamazsak ücretli de görevlendirebiliyoruz. Ya hani doğuda öğretmene çözüm önerisi çok da.. Bizim bu sıkıntıyı yaşamamızın tek nedeni en büyük nedenlerinden bir tanesi doğuda öğretmenin çok fazla durmaması. Ders öğretmenleri ders yoğunluğunun çok fazla olmasından dolayı çok fazla gelmek istemiyorlar. Mesela batıda evde eğitim hizmetine ilgi çok fazla. Çünkü orda öğretmenler zaten ders saatini dolduramadığı için evde eğitim hizmetine gidiyorlar. Buradaki öğretmen yetersizliğinden kaynaklanan sorunlar bunlar genellikle.” (Y1).

“RAM olarak ilk etapta öğretmen yetersizliğinden biraz şikâyetçiyiz. Öğretmenlerimiz başvurmuyor, gitmek istemiyorlar. Hani tanıdık, eş-dost aracılığıyla ulaşıyoruz öğretmenlere. Ondan sonra velilerimiz biraz geç hareket ediyorlar. Mesela biz Ağustosta başvuruları almaya başlıyoruz. Velilerimiz işte eylül-ekim ayında geliyor. Bu sıkıntıyı yaşıyoruz. Bu da çocukların geç başlamasına sebep oluyor. Biz bu yıl hani reklam babında çalışma yapmıyorduk. Hatta bugün az önce siz gelmeden önce ben yazısını hazırlıyordum. Belirli Ağrı’ nın genel radyo kanalları var. Biz bir duyuru yapmayı düşünüyoruz. Özellikle okul kapandıktan, okullar bittikten sonra tatile gittikten sonra. Çünkü velilerin haberi olmuyor. Yeni başlayan öğrenciler oluyor. Onların bu durumdan habersizliği bulunmakta. Hani reklamımızı yaparsak evde eğitim hizmetleri yönetmeliğimizin reklamını yaparsak bu sıkıntı aşılr.” (Y2).

Tablo 33. Yetkililerin “Evde eğitim hizmetleri uygulamasının daha etkili olabilmesi için önerileriniz nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar

<i>Öneriler</i>	<i>Sıklık</i>
Velilerin psikolojilerine yönelik çalışmalar yapılmalı (Y1).	1
Bir öğrenciye tek öğretmen gitmeli ve sürekli aynı öğretmen olmalı (Y1).	1
Öğretmenlere evde eğitim hizmetleri ile ilgili seminer verilmeli (Y2).	1
Toplam	3

Tablo 33’ te görüldüğü gibi yetkililerin evde eğitim hizmetlerinin daha etkili olabilmesi için üç farklı öneride bulundukları tespit edilmiştir. Y1 “Velilerin psikolojisine yönelik çalışmalar yapılmalı ve öğrenciye tek öğretmen gitmeli”

önerilerinde bulunduğu; Y2 ise “Öğretmenlere evde eğitim hizmetleri ile ilgili seminer verilmeli” önerisinde bulunduğu görülmektedir.

Yetkililerin soruya ilişkin görüşlerinden bazıları şu şekildedir;

“Ya ben bu sene başladım evde eğitim hizmetleriyle ilgilenmeye zaten. Hani tamam kadrolu öğretmenlerden çok fazla verim alabiliyoruz ama onların sürekli programları falan değiştiği için sıkıntı yaşıyoruz. Bence direkt ücretli öğretmen verilmeli. Ücretli öğretmenler çünkü bırakmıyorlar da zaten. Bir de şey oluyor. Kadrolu öğretmenlerde ek derste sıkıntı yaşadığımız için bazen bir öğrenciye yedi-sekiz tane öğretmen gittiği oluyor. Bu da sıkıntı yaşıyoruz. En azından ücretli olduğunda bir öğrenciye bir öğretmen verilebilir. Sürekli bir öğretmen gittiğinde daha verimli olur diye düşünüyorum. Yani evde eğitimde açıkçası veliler çok yalnız bırakılıyorlar. Hani bu öğrenciler zaten evde olduğu için velilerde evde, velilerin psikolojisi de çok iyi değil zaten. Çok sıkılmışlar, çok bunalmışlar. Onlara yönelik bir çalışma yapılabilir. Velilerin psikolojisine yönelik.” (Y1).

“İlk etapta aslında okullarda öğretmenlere bir seminer verilebilir. Çünkü kimi öğretmenlerimiz gelmek istemiyor. İşte ben nasıl gideyim, aileyi tanımıyorum, ne yapabilirim, işte bu konuda. İlk etapta bu öğretmenlere hani cazip taraflarını anlatabilen bir seminer yaparsak bunu ilk etapta bu önyargıyı kırabiliriz. Bu öneriyi önerebilirim.” (Y2).

Evde Eğitimde Rol Alan Velilerin Görüşleri

Evde eğitim hizmetleri alan öğrencilerin velilerinin;

1. Evde eğitim hizmetinden yararlanmak için yapılması gerekenler,
2. Evde eğitim hizmetlerinde öğretmenlerin nasıl görevlendirildiği,
3. Evde eğitim hizmetlerinin nasıl bir uygulama olduğu,
4. Evde eğitim hizmetlerinin öğrencinin gelişimine katkısı,
5. Evde eğitim hizmetlerine aile olarak nasıl destek olduğu,
6. Evde eğitim hizmetlerinin olumlu yönleri,
7. Evde eğitim hizmetlerinin olumsuz yönleri,
8. Evde eğitim hizmetleri uygulamasında karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri,

9. Evde eğitim hizmetlerinin daha etkili olabilmesi için önerileri konularındaki görüşleri aşağıda sırasıyla tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 34. Velilerin “Evde eğitim hizmetlerinden yararlanmak için nasıl bir yol izlediniz?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar

<i>Evde Eğitimden Yararlanmak İçin Yapılması Gerekenler</i>	<i>Sıklık</i>
RAM’ a başvurduk ve bizi yönlendirdi (V1, 2, 4, 6).	4
Bu uygulamayı daha önce bilmiyorduk (V1, 2, 4).	3
Doktordan rapor aldık, RAM ve çocuğun kayıtlı olduğu okuldaki evrakları tamamlayıp başvurduk (V3, 5, 7).	3
Evde eğitim hizmetleri ile ilgili okul bizi bilgilendirip haberdar etti (V2, 4).	2
Toplam	12

Tablo 34’ te görüldüğü gibi evde eğitim hizmetlerinden faydalanmak için bazı velilerin “evde eğitim hizmetlerinden haberdar olmadığı ve öğrencinin kayıtlı olduğu okulun bilgilendirip RAM’ a yönlendirdiği ve evde eğitim hizmeti sürecinin başladığı (V1, V2, V4)””; bazı velilerin ise evde eğitim hizmetleri yönetmeliğine uygun olarak “hekim raporu, RAM’ a başvuru, evraklar ve evde eğitim hizmeti sürecinin başlaması (V3, V5, V7)” şeklinde bir yol izlediği tespit edilmiştir.

Velilerin soruya ilişkin görüşlerinden bazıları şu şekildedir;

“Evde eğitimi hizmetini daha önceden bilmiyorduk biz. Keşke daha önceden gidip de araştırırsaydık, çocuk baya tam yaşına gelince ondan sonra öğrendik. Okula kayıt olduğunda okul müdürü bizi aradı. Okula çocuğunuz kaydolmuş, çocuğunuzu getirin. Biz geldiğimizde müdürün yanına özürlü olduğumu söyledim. Çocuk okula gelemez. O zaman dedi ki evde eğitim hizmeti için başvuru yaptınız mı? Ondan sonra biz evde eğitim hizmeti için başvurduk. RAM’ a gittim. Oraya dilekçe falan verdim. Çocuğu rapor alması için gönderdiler. Biz orda işte çocuğun bir yıl evde eğitim hizmeti görmesi uygundur diye rapor aldık çocuğa. Çünkü her yıl değişiyor bu. Yılda bir defa rapor alıyorsun herhangi bir sağlık kuruluşundan. Başladık ondan sonra. Rehabilitasyon merkezine de gönderdik. Daha önce çocuğu rehabilitasyon merkezine de göndermiyordum. Evde eğitim hizmetine gidince rehabilitasyon merkezine de çocuğu gönderdim.” (V2).

“İlk olarak RAM’ a giderek başvuruda bulundum. Oradan bir personelle beraber SGK’ ya giderek durumu izah ettim ve fizik tedaviye başlandı. Heyete gittim. RAM’ a tekrar giderek raporları sundum. İşlemleri hallederek en son olarak Milli Eğitim Müdürlüğüne giderek evde eğitim hizmetine başlattık.” (V7).

Tablo 35. Velilerin “Evde eğitim hizmetlerinde talebeniz doğrultusunda sizin tanıdığınız bir öğretmen mi görevlendirildi?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar

<i>Öğretmenlerin Nasıl Görevlendirildiği</i>	<i>Sıklık</i>
Öğretmenleri tanıımıyorduk, başvurumuz üzerine RAM görevlendirdi (V1, 2, 3, 4, 5, 6).	6
İlk öğretmeni RAM görevlendirdi, sonraki öğretmenleri biz seçtik (V7).	1
Özellikle bayan öğretmen talep ettik ve kabul edildi (V4).	1
Toplam	8

Tablo 35’ te görüldüğü gibi 5 velinin “evde eğitim hizmetlerinde görevlendirilen öğretmenleri tanımadığı RAM tarafından görevlendirildiği (V1, 2, 3, 4, 5, 6)”, bir velinin “ilk öğretmenin RAM tarafından görevlendirildiği, sonraki öğretmenlerin aile tarafından seçildiği (V7)”, bir velinin ise “özellikle bayan öğretmen talep ettiği ve talebinin kabul edildiği (V4)” tespit edilmiştir.

Tablo 36. Velilerin “Evde eğitim hizmetleri uygulamasını nasıl buluyorsunuz? Sizce bu uygulamanın öğrencilerin gelişimine katkısı nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar

Tablo 36.1. Evde Eğitim Hizmetlerinin Nasıl Bir Uygulama Olduğu Yönündeki Velilerin Görüşleri

<i>Uygulama Hakkındaki Görüşler</i>	<i>Sıklık</i>
İyi (güzel) bir uygulama (V1, 3, 5, 6).	4
Çok faydalı bir uygulama (V2, 3, 4, 7).	4
Bu uygulamayı daha önce bilmiyorduk (V1, 2).	2
Birebir eğitim (V2, 5).	2
Çok memnunuz (V7).	1
Çocuk artık kardeşleri gibi öğretmeni olduğu için mutlu (V2).	1
Toplam	14

Tablo 36.1.’ de görüldüğü gibi velilerin evde eğitim hizmetleri uygulamasını sıklıkla “İyi (güzel) bir uygulama veya çok faydalı bir uygulama” olarak değerlendirdiği tespit edilmiştir. Velilerin evde eğitim hizmetleri uygulaması hakkında 6 farklı cevap ile olumlu yönde fikirler öne sürdükleri görülmektedir.

Velilerin soruya ilişkin görüşlerinden bazıları şu şekildedir;

“Evde eğitim hizmetleri bence çocuklar için faydası olan bir şeydir. Çünkü düşünsene engelli çocuğun, birebir öğretmen onunla ilgileniyor. Bu da hani çocuğun kendini biraz daha işe yarar olduğunu hissettiriyor. Çünkü bakıyorum engelli çocuğumla diğer çocuğum, diğer çocuğum okula gidince öbürü üzülüyordu. Ama şimdi engelli olan da diyor ki, seviniyor. İşte benim öğretmenim de geliyor. Ben okula gideceğim, benim öğretmenim gelip bana ders verecek. Öğretmeni geldiği zaman hatta istemez diğer çocuklarla ilgilensin. Kendisi onunla ilgilensin, kendisine de bir ilgi bekliyor. Bir şefkat bekliyor. Yani engelli çocuklar için gerçekten çok güzel bir hizmet.” (V2).

“Gayet uygun buluyorum. Normal eğitimde çocuklarımla bireysel ilgilenilmiyor. Ancak evde eğitim hizmetiyle tüm öğretmenler çocuğumla bireysel ilgilenme fırsatı yakalıyorlar.” (V5).

“Bu durumdaki çocuğumun normal okullara gitmesi söz konusu olsaydı bu kadar başarılı olamazdı. Çok memnunuz.” (V7).

Tablo 36.2. Evde Eğitim Hizmetlerinin Öğrencinin Gelişimine Katkısı Hakkındaki Velilerin Görüşleri

<i>Öğrencinin Gelişimi Hakkındaki Görüşler</i>	<i>Sıklık</i>
Öğrencinin gelişimine katkısı vardır (V1, 2, 3, 4, 5, 6, 7).	7
Kısa sürede büyük ilerleme oldu (V1).	1
Fiziksel açıdan değil ama konuşma ve akademik açıdan ilerleme oldu (V3).	1
Akademik anlamda değil ama sosyal açıdan faydası oldu (V2).	1
Toplam	10

Tablo 36.2.’ de görüldüğü gibi velilerin tamamı evde eğitim hizmetleri uygulamasının öğrencinin gelişimine katkı sağladığını düşünmektedir. Velilerin

bazıları ise evde eğitim hizmetlerinin öğrencinin engeline göre üç farklı açıdan katkısı olduğunu belirtmektedir.

Velilerin soruya ilişkin görüşlerinden bazıları şu şekildedir;

“Katkısı ders konusunda olmadı. Hani desem ki bir iki şey öğrendi mi, bir şey öğrenmedi. Ama çocukla ilgilenmeleri yönünden beyin açısından faydası oluyor. Desem ki ders öğrendi, ders öğrenmedi. Sosyalleşmesi açısından çok güzel oldu. Akademik anlamda ilerleyemedi.” (V2).

“Konuşma konusunda gelişme oldu. Sayılarla ilgili ilerleme oldu. Fiziksel açıdan gelişme olmadı.” (V3).

Tablo 37. Velilerin “Evde eğitim hizmetlerine aile olarak hangi yönden nasıl destek olmaktadır?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar

<i>Ailenin Desteği</i>	<i>Sıklık</i>
Öğretmene yardımcı oluyoruz (V1, 2, 3).	3
Eğitim için gerekli materyalleri alıyoruz (V1, 2).	2
Öğretmenin dersle ilgili taleplerini gerçekleştiriyorum (V3).	1
Ders saatleri dışında çocuğumun eğitimi konusunda destek oluyorum (V3).	1
Evde eğitim hizmetine pek katkım yok (V4).	1
Sadece eğitim konusunda destek oluyoruz (V5).	1
Derslerine yardımcı olup, eksikliklerini ve durumunu takip ediyorum (V7).	1
Manevi yönden destek oluyoruz (V6).	1
Eğitim için ortam oluşturuyoruz (V1).	1
Toplam	12

Tablo 37’ de görüldüğü gibi velilerin sıklıkla evde eğitim hizmetlerinde “Öğretmene yardımcı oluyoruz.” yanıtını verdikleri tespit edilmiştir. Velilerin soruya ilişkin 9 farklı cevap verdiği ve genellikle eğitim açısından materyal, ödevler vb. konusunda destek oldukları görülmektedir.

Velilerin soruya ilişkin görüşlerinden bazıları şu şekildedir;

“Aile olarak gelen öğretmenlerimize evde ağırlıyoruz. Bir şekilde ortamı oluşturuyoruz. O şekilde yardımcı oluyoruz. Öğretmenlerimizin istediği materyalleri oyuncakları falan tahsis ediyoruz. Onlarda tabi onlara göre uygulamaya başlıyorlar.” (V1).

“Buna destek olmamız, öğretmenlere söyledim. Yeter ki çocuğa öğretin, çocuk öğrensin. Ne istiyorsanız onu alayım. Yani ne istiyorsanız ben almaya razıyım. Bilsen ki insan kendi evini de satar bu hasta çocuğun bir şeyler öğrenmesini ister. Ne bileyim sen o çocuğa hiçbir şekilde cimrilik yapamazsın. Çünkü o çocuk hani diğer çocuklardan gerçekten farklı olan çocuklardır bunlar. Bunlar devamlı ilgi ve şefkat, merhamet bekleyen çocuklardır. O yüzden hiçbir şeyde hiçbir ihtiyacını kısıtlamadım ben bu çocuğun.” (V2).

“Evde eğitim hizmetlerine pek de katkım olduğunu söyleyemem.” (V4).

“Derslerinde yardımcı oluyorum. Durumunu takip ediyorum. Eksikliklerini takip ediyorum.” (V7).

Tablo 38. Velilerin “Evde eğitim hizmetleri uygulamasının olumlu\ yararlı yönleri nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar

<i>Evde Eğitimin Olumlu Yönleri</i>	<i>Sıklık</i>
Çocuğumda gelişme kaydedildi (V1, 2, 3, 4, 7).	5
Birebir eğitim (V1, 2, 5).	3
Çocuğumun eğitime devamı sağlanıyor (V4, 6).	2
Çocuğum sosyalleşiyor (V2, 7).	2
Çocuğumun günlük hayat becerilerine katkısı var (V7).	1
Toplam	13

Tablo 38’ de görüldüğü gibi velilerin sıklıkla evde eğitim hizmetleri uygulamasını “çocuğumda gelişme kaydedildi” cevabını verdikleri tespit edilmiştir. Velilerin evde eğitim hizmetlerinin “birebir eğitim, öğrencinin sosyalleşmesi, öğrencinin eğitime devamının sağlanması” gibi 5 farklı olumlu yönünden söz ettikleri görülmektedir.

Velilerin soruya ilişkin görüşlerinden bazıları şu şekildedir;

“Olumlu yönleri çocuk en azından sosyalleşiyor. Mesela benim çocuğum daha önceden konuşamazken şimdi çocuğum şükür konuşmaya çalışıyor. Hani seninle cümle kurmaya çalışıyor. Önceden cümle kuramıyordu. Artı mesela derdini anlatabiliyor. Çok faydası var. İletişime geçebiliyor. Hani düşünsene daha önceden insanlardan kopuk, tek başına evin içinde, ha insanların içine tamam çıkıyordu.

Çıkartıp gezdiriyordum ama yine de bir öğretmenin gelmesi hatta iki tane öğretmenin. Allah razı olsun devletten bu sene iki tane öğretmen vermişler. Geçen sene sekiz saatken bu sene on altı saate çıkartılmış. Bu çok güzel bir şeydir hani.” (V2).

“Çocuğumun eğitim hakkından mahrum olmamasıdır. Ve çocuğumun birçok açıdan gelişimini sağlamasıdır.” (V4).

“Bireysel ilgilenilmesi, fiziki şartları, birebir eğitim....” (V5).

Tablo 39. Velilerin “Evde eğitim hizmetleri uygulamasının olumsuz yönleri nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar

<i>Evde Eğitimin Olumsuz Yönleri</i>	<i>Sıklık</i>
Olumsuz yönü yok (V1, 2, 3, 4, 5).	5
Ders saatinin az olması (V7).	1
İmkanların kısıtlı olmaması (akıllı tahta olmaması vb.) (V7).	1
Çocuğumun akranlarından uzak olması (V6).	1
Toplam	8

Tablo 39’ da görüldüğü gibi 5 velinin evde eğitim hizmetinin olumsuz yönü olmadığını; 2 velinin ise “ders saatinin az olması, imkânların kısıtlı olması ve öğrencinin akranlarından uzak olması” şeklindeki 3 olumsuzluktan söz ettiği görülmektedir.

Tablo 40. Velilerin “Evde eğitim hizmetleri uygulamasında hangi sorunlarla karşılaşıyorsunuz? Karşılaştığınız problemlere çözüm önerileriniz nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar

<i>Karşılaşılan Sorunlar</i>	<i>Çözüm Önerisi</i>
Hiçbir sorunla karşılaşmadım (V1, 2, 3, 4 5, 6, 7).	-

Tablo 40’ ta görüldüğü gibi velilerin tamamının evde eğitim hizmetleri uygulamasında hiçbir sorunla karşılaşmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 41. Velilerin “Evde eğitim hizmetleri uygulamasının daha etkili olabilmesi için önerileriniz nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar

<i>Öneriler</i>	<i>Sıklık</i>
Zaten etkili bir uygulama olduğu için önerim yok (V1, 3).	2
RAM ders araç- gereçlerinin temini için destek sağlamalıdır (V4, 7).	2
Öğrencinin gelişimi takip edilmeli (V2).	1
Öğretmenler ve dersler denetlenmeli (V2).	1
Çift engelli çocuğum için evde eğitim ortamı fiziki açıdan düzenlenmeli (V5).	1
Çocuğumun sosyalleşmesi için çeşitli etkinlikler düzenlenmeli (V6).	1
Ders saati arttırılmalı (V7).	1
RAM’ daki öğretmenler daha ilgili olmalı (V7).	1
Öğretmenler daha vicdanlı hareket etmeli (V2).	1
Toplam	11

Tablo 41’ de görüldüğü gibi 2 veli evde eğitim hizmetlerinin zaten etkili olduğu için önerilerinin olmadığını belirtir iken 5 velinin evde eğitim hizmetinin daha etkili olabilmesi için 8 farklı öneride bulunduğu tespit edilmiştir.

Velilerin soruya ilişkin görüşlerinden bazıları şu şekildedir;

“Vallahi şimdi yeni olduğumuz için ileri bir süreci veya daha sonraki bir süreci şu anda değerlendirme aşamasında değiliz. Yeniyiz biz, yaklaşık iki ay oldu tahmin edersem. Şu anda güzel görüyoruz. İlerleyen zamanlarda belki biz değerlendirme yapacağız. Şöyle olsa daha iyi olur, böyle olsa daha kötü olur manasında. Şu anda iyi görüyoruz yani süreci iyi değerlendiriyoruz.” (V1).

“Evde eğitim hizmetlerinin uygulamasının daha etkili olabilmesi için ders araç-gereçlerinin temini için RAM’ dan veliye destek verilmesi gerektiğini düşünüyorum.” (V3).

“Benim çocuğum hem zihinsel hem bedensel engelli olduğu için evdeki fiziki şartların çocuğuma göre düzenlenirse daha verilen eğitim daha etkili olur.” (V5).

“Ders saatinin arttırılması, materyallerin ve imkânların sağlanması ve RAM’ daki öğretmenlerin daha ilgili olması gerekir.” (V7).

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmanın amacı doğrultusunda evde eğitim hizmetlerine yönelik öğretmen, yetkili ve velilerin görüşlerinden elde edilen bulgular ışığında sonuç, tartışma ve önerilere yer verilmiştir.

5.1.Sonuç ve Tartışma

Evde eğitim hizmetlerinde görev alan öğretmenlerin, evde eğitim hizmetlerinden faydalanan öğrencilerin velilerinin ve rehberlik araştırma merkezinde evde eğitim hizmetlerinde görev alan yetkililerin uygulamaya ve sürece yönelik görüşlerini belirlemek amacı ile yapılan bu araştırma nitel araştırma türünde betimsel bir durum çalışmasıdır. Araştırmanın amacı doğrultusunda 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Ağrı ilinde evde eğitim hizmetlerinde görev alan amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme ile belirlenen 31 öğretmen, evde eğitim hizmeti alan 7 öğrencinin velisi ve rehberlik araştırma merkezinde evde eğitim hizmetlerinde görev alan 2 yetkili araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Örneklem grubuna ilişkin elde edilen kişisel bilgiler şu şekildedir:

- Araştırmada yüz yüze görüşme yapılan 5' i erkek, 9' u kadın olan evde eğitim hizmetlerinde görev alan 14 öğretmenin kişisel bilgileri incelendiğinde; yaşlarının 24- 36 arasında ve mesleki kıdemlerinin ise 1- 8 yıl arasında değiştiği görülmektedir. Öğretmenlerin 1'inin özel eğitim, 13' ünün sınıf öğretmenliği alanında görev yaptığı belirlenmiştir. Araştırmaya görüşme formunu yazılı olarak cevaplayarak katılan 10' u erkek, 7' si kadın olan evde eğitim hizmetlerinde görev alan 17 öğretmenin kişisel bilgileri incelendiğinde; yaşlarının 24- 40 arasında ve mesleki kıdemlerinin ise 2- 16 yıl arasında değiştiği görülmektedir. Öğretmenlerin 1'inin İngilizce, 1' inin biyoloji, 15' ünün sınıf öğretmenliği alanında görev yaptığı belirlenmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğunun genç, mesleğe yeni başlayan sınıf öğretmenleri olduğu görülmektedir. Arslan' ın (2015) çalışmasında elde edilen bulgulara ise bu araştırmanın örneklemini oluşturan öğretmenlerin aksine genellikle kıdemli öğretmenlerin evde eğitim hizmetinde görev almayı tercih ettiği ve genç öğretmenlerin evde eğitim

hizmetleri ile ilgili tecrübesizlik, bilgisizlik gibi nedenlerle evde eğitim hizmetlerinde görev almayı tercih etmediği belirlenmiştir (s. 151).

- Araştırmaya katılan 1' i erkek, 1' i kadın olan 2 yetkilinin kişisel bilgileri incelendiğinde; yaşlarının 27 ve 32 olduğu, mesleki kıdemlerinin 3 ve 6 yıl olduğu görülmektedir. Yetkililerin ikisinin de özel eğitim alanında görev yaptığı belirlenmiştir.
- Araştırmaya katılan 4' ü erkek, 3' ü kadın olan 7 velinin kişisel bilgileri incelendiğinde; yaşlarının 27 ile 50 arasında değiştiği görülmektedir. Gelir düzeyleri yüksek ve düşük olarak değişmektedir. Eğitim durumu ilkökul, ortaokul, lise ve önlisans mezunu olan velilerin olduğu görülmektedir.

Veriler araştırmanın amacı doğrultusunda alanyazında hareketle ve alanında uzman kişilerden görüş alınarak hazırlanmış yarı yapılandırılmış görüşme formu ile veriler elde edilmiştir. Elde edilen verilerin analizinde ise betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular kategorize edilerek özetle şu şekildedir:

Evde eğitim hizmetleri hakkında öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda ulaşılan sonuçlar şu şekildedir:

- Araştırmada evde eğitim hizmetlerinde görev alan öğretmenler ile yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen bilgilere göre evde eğitim hizmetlerinden yararlanan öğrencilerin genellikle bedensel (fiziksel) engelli bireyler olduğu görülmektedir. Evde eğitim hizmeti alan bazı öğrencilerin ise bedensel engelli+ zihinsel engelli veya bedensel engelli+ görme engeli gibi çift engeli olan bireyler olduğu görülmektedir.
- Araştırmada evde eğitim hizmetlerinde görev alan öğretmenlerin genellikle sekiz saat evde eğitim hizmeti verdikleri görülmektedir. Görüşmeler sırasında araştırmaya katılan öğretmenler genellikle haftada iki gün dörder saat dörder saat toplam sekiz saat evde eğitim hizmeti verdiklerini belirtmişlerdir. RAM' daki görüşmeler doğrultusunda evde eğitim hizmeti alan ilkökul 1- 4. sınıf öğrencilerine 16 saat, 5-9. sınıf öğrencilerine 24 saat evde eğitim hizmeti verildiği tespit edilmiştir. Aynı zamanda evde eğitim hizmetlerinde görevlendirilecek öğretmenlerin ders

saati ve ders programı ayarlanırken öğretmenin branşı, çalıştığı okuldaki ders programı ve ders saatlerine uygun olarak görevlendirme yapıldığı belirtilmiştir.

- Araştırmaya katılan öğretmenler genellikle ders saatlerini ayarlarken ilk kriter olarak “mesai saatleri dışındaki müsait olduğu boş zamanları” belirtmiştir. Aynı zamanda öğretmenler “velinin müsait olma durumu, öğrencinin ihtiyaç ve engel durumu, evde eğitim hizmetine giden diğer arkadaşlar, RAM tarafından hazırlanan program” gibi farklı yedi kriter belirtmişlerdir.
- Araştırmaya katılan yüz yüze görüşme yapılan bazı öğretmenler aynı ders alanında eğitim vermekte iken görüşme formunu yazılı olarak yanıtlayan öğretmenlerin tamamı birbirinden farklı ders alanında eğitim vermektedir.
- Araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğu materyal veya yardımcı kaynak kullanmaktadır. Öğretmenlerin sıklıkla başvurdukları kaynak ise internettir. Soru çözümü, şarkı dinleme, video izleme gibi alanlarda derslere yardımcı olarak internet kullanılmaktadır. İnternet dışında görsel obje, oyun hamuru, bloklar, konuşma kartları gibi farklı materyal ve yardımcı kaynakların da kullanıldığı belirtilmiştir. Evde eğitim hizmeti verilen öğrencinin ihtiyaç ve engel durumuna göre kullanılan materyal ve yardımcı kaynağın farklılaştığı belirlenmiştir.
- Araştırmaya katılan yüz yüze görüşme yapılan öğretmenler evde eğitim hizmetinde görev almadaki etkin faktör olarak ilk sırada “öğrencinin durumu ve öğrenciye yardımcı olma” şeklinde belirtirken, görüşme formunu yazılı olarak yanıtlayan öğretmenler ise sıklıkla “maddi açıdan-ek ders” olduğunu belirtmişlerdir. Her iki öğretmen grubunda da farklı sıklıklarda “manevi açıdan, tecrübe edinme, boş zamanı değerlendirme, merak” gibi ortak başlıklar belirtilmiştir. Yıldırım, Talas, Yazıcı, Nural, Çelebi vd., (2015) çalışması sonucunda elde edilen bulgularda da bu çalışma sonucunda elde edilen bulgulara paralel olarak öğretmenlerin bütçeye katkı, merak gibi nedenlerle evde eğitim hizmetlerinde görev aldığı belirlenmiştir (s. 50).

- Araştırmaya katılan yüz yüze görüşme yapılan öğretmenler evde eğitim hizmetleri uygulamasının değerlendirilmesinde sıklıkla “iyi (güzel) bir uygulama” ifadesini kullanırken; görüşme formunu yazılı olarak yanıtlayan öğretmenler ise sıklıkla “çok faydalı bir uygulama” şeklindeki genel bir ifadeyi kullanmaktadır. “Birebir eğitim, eğitimde fırsat eşitliği sağlamakta, öğrencilerin eğitime devamını sağlamakta, önemli ve gerekli” gibi olumlu ifadelerin yanı sıra “yetersiz, eksik, ev ortamından kaynaklı verimli değil” gibi uygulamanın geliştirilmesi yönünde ifadelerin kullanıldığı da görülmektedir. Çiftçi’ nin çalışması sonucunda elde edilen bulgular bu çalışmada elde edilen bulgulara paralel olarak öğretmenlerin evde eğitim hizmetini “memnun olunan, gerekli ve doğru bir uygulama” (Çiftçi, 2016, s. 3289) olarak tanımladığı belirlenmiştir. Yıldırım, Talas, Yazıcı, Nural, Çelebi vd. (2015) çalışmasında elde edilen bulgularda da öğretmenler evde eğitim hizmetinin bir takım eksiklikleri olduğunu düşünse de genellikle olumlu ifadelerle evde eğitim hizmetini değerlendirmiştir (s. 51).
- Araştırmada öğretmenlerin tamamı evde eğitim hizmetlerinin evde eğitim hizmeti alan öğrencilerin gelişimine katkısı olduğu görüşündedir. Öğretmenlerin bir kısmı evde eğitim hizmetleri sürecinde akademik anlamda öğrenci ile rahatça ilerleyebildiğini ifade ederken, bir kısmı ise ilerlemenin zor ve yavaş olduğunu ifade etmektedir. Bu durumun evde eğitim hizmeti verilen öğrencinin engel durumundan kaynaklı olduğu düşünülmektedir. Bunun yanı sıra öğrencinin “sosyalleşmesi, manevi açıdan başarabilme, sahiplenme duygularının geliştiği, öğrencinin eğitime devamının sağlandığı” gibi farklı görüşlerin olduğu da tespit edilmiştir. Bu çalışmada ulaşılan sonuçlar Arslan’ ın (2015) çalışması sonucunda elde edilen bulgular ile paralellik göstermektedir (s. 150).
- Araştırmaya katılan öğretmenler sıklıkla ailelerin evde eğitim hizmetlerine olumlu (sıcak) baktığını ifade etmektedir. Aile hakkında “memnun, yardımcı, destek, ilgili” gibi olumlu ifadelerin yanı sıra “hiçbir desteği yok, büyük beklentilerinin olduğu, bilinçsiz, duyarsız” gibi olumsuz ifadelerin de olduğu görülmektedir. Aynı zamanda ailenin evde

eğitim hakkındaki olumsuz görüşünün eğitim başladıktan sonra olumluya dönüştüğünü ifade eden öğretmenler de bulunmaktadır. Bu ifadeler ailelerin evde eğitim hizmetleri hakkında çok bilinçli olmadığını göstermektedir. Benzer çalışmalarda bu çalışmada elde edilen bulguların aksine evde eğitim hizmeti veren öğretmenlerin çoğu velilerin istekli, memnun ve uygun eğitim ortamını oluşturabildiğini ifade etmişlerdir ve öğretmenlerin velilere yönelik görüşleri olumlu yöndedir (Arslan, 2015, s. 150; Çiftçi, 2016, s. 3289; Yıldırım vd., 2015, s. 51).

- Araştırmaya katılan öğretmenlerin RAM hakkında “bilgilendirici, yardımcı, aracı, kılavuz, resmi işleri yürütmekte” gibi olumlu görüşlerin yanı sıra “yetersiz, katkısı olmadığı” gibi olumsuz bazı görüşlerinin de olduğu görülmektedir.
- Araştırmaya katılan öğretmenlerin öğrencinin kayıtlı olduğu okul hakkında “işbirlikli, yardımcı, yönlendirici, resmi işleri yürütmekte” gibi olumlu görüşlerin yanı sıra “yetersiz, haberi olmadığı, katkısı olmadığı” gibi olumsuz görüşlerin de ifade edildiği görülmektedir.
- Araştırmaya katılan öğretmenlerin evde eğitim hizmetleri uygulamasının olumlu/ yararlı yönleri olarak; “Öğrencinin eğitime devamı sağlanıyor.”, “Eğitimde fırsat eşitliği sağlanıyor.”, “Öğrenci farklı ve kaliteli zaman geçiriyor.”, “Ek gelir sağlıyor.” gibi evde eğitim hizmetlerinin farklı yönlerinin ifade edildiği görülmektedir. Bu çalışmada elde edilen bulgular doğrultusunda ulaşılan sonuçlar Çiftçi’ nin (2016) çalışması sonucu elde ettiği bulgular ile paralellik göstermektedir (s. 3289).
- Araştırmaya katılan öğretmenler evde eğitim hizmetleri uygulamasının olumsuz yönleri olarak; “ev ortamında olması, öğrencinin sosyalleşmesinin kısıtlı olması veya engellenmesi, birebir eğitim nedeniyle öğrencinin sıkılması, yorucu olması” gibi farklı yanıtların olduğu görülmektedir. Genellikle verilen yanıtlarda eğitim hizmetinin evde olmasından kaynaklı olumsuzlukların olduğu söylenebilir.
- Araştırmaya katılan dokuz öğretmen evde eğitim hizmetleri uygulamasında hiçbir sorunla karşılaşmamış iken bazı öğretmenlerin “veli, öğrenci, öğrencinin kayıtlı olduğu okul, ulaşım, eğitim ortamından

kaynaklı” bazı sorunlar yaşadığı görülmektedir. Bazı öğretmenlerin karşılaşılan bu sorunlara çözüm önerisinde bulunduğu bazı öğretmenlerin ise çözüm önerisinin olmadığı tespit edilmiştir. Arslan’ ın (2015) çalışmasına katılan öğretmenlerin dile getirdiği sorunlar bu çalışmada elde edilen bulgular doğrultusunda ulaşılan sonuçlar ile paraleldir. Ancak Arslan’ ın çalışmasına katılan öğretmenler evin fiziki yapısından kaynaklı ciddi bir sorun yaşamaz iken bu çalışmada öğretmenlerin bir kısmı ciddi anlamda evin fiziki yapısından kaynaklı sorunlar yaşamaktadır (s. 144-145). Çiftçi’ nin çalışmasında öğretmenler ders programının ayarlanması ve ailenin beklentileri konusunda sorun yaşamaktadır ve öğretmen, aile, ME işbirliği içinde programın uygulanması yönü geliştirilmesi gerektiğini düşünmektedirler (Çiftçi, 2016, s. 3289). Hastane okullarında yapılan başka bir çalışmada ise fiziki koşulların yetersizliği, maddi imkanların kısıtlılığı, materyal eksikliği gibi bu çalışmaya paralel sorunların var olduğu tespit edilmiştir (Işıktekiner ve Altun; 2011, s. 329; Tuncel, 2009, s. 90-91).

- Araştırmaya katılan öğretmenler evde eğitim hizmetinin daha etkili ve faydalı olabilmesi için ders saatlerinin arttırılması, materyal desteğinin sağlanması, öğretmenlerin bilgilendirilmesi, ailelerin bilinçlendirilmesi, öğrencinin sosyalleşmesinin sağlanması gibi önerilerde bulunmaktadır. Evde eğitim hizmetleri ile ilgili yapılan diğer çalışmalarda da evde eğitimin daha etkili olabilmesi için bu çalışmaya paralel öneriler sunulmuştur (Arslan, 2015, s. 152; Çiftçi, 2016, s. 3287; Şafak, 2006, s. 67). Hastane öğretmenlerine yönelik Işıktekiner ve Altun’ un (2011) çalışmasında da benzer öneriler de bulunulmuştur (s. 330).

Evde eğitim hizmetleri hakkında yetkililerin görüşleri doğrultusunda ulaşılan sonuçlar şu şekildedir:

- Araştırmaya katılan yetkililer evde eğitim hizmetinden yararlanabilecek öğrencileri “bedensel engelli olanlar, görme, işitme, zihinsel vb. evden çıkamayacak kadar engelli olanlar ve süregen hastalığı olanlar” şeklinde ortak bir cevapla tanımlamıştır. Verilen ortak cevabın “Evde Eğitim Hizmetleri Yönergesi” nde; “En az dört ay süreyle örgün eğitim

kurumundan doğrudan yararlanamayacak durumda olduğunu sağlık raporu ile belgelendiren özel eğitim ihtiyacı olan öğrenciler evde eğitim hizmetinden yararlanabilir.” (MEB, 2010) şeklinde belirtilen ifade ile paralel bir ifade olduğu görülmektedir. Rehberlik araştırma merkezinde evde eğitim hizmetlerinde görev alan yetkililer aynı zamanda görüşmeler sırasında Ağrı’ da 2012 yılında evde eğitim hizmetlerinin başladığı ve ilk yıllarda az sayıda öğrenciye ulaşılmış olsa da evde eğitim hizmeti alan öğrencilerin sayısı her geçen yıl arttığını ifade etmişlerdir.

- Araştırmaya katılan yetkililer evde eğitim hizmetinden yararlanmak isteyen velilerin yapması gerekenler için “hekim raporu, RAM’ a başvuru, eğitsel değerlendirme ve değerlendirme sonucuna göre evde eğitim hizmeti” ortak cevabını vermiştir. Verilen ortak cevabın “Evde Eğitim Hizmetleri Yönergesi” nde; “Bireyin en az dört ay süreyle örgün eğitim kurumundan doğrudan yararlanmasının mümkün olmadığı ya da yararlanması hâlinde olumsuz sonuçlar doğuracağını belirten sağlık raporu, veli başvuru dilekçesi, öğrenci belgesi, ev Ortamı Durum Tespit ve Değerlendirme Formu, veli Sözleşmesi, değerlendirme kurulu raporu gerekmektedir” (MEB, 2010) şeklindeki ifade ile paralel bir ifade olduğu görülmektedir.
- Araştırmaya katılan yetkililer evde eğitim hizmetinde görevlendirilecek öğretmenler konusunda “ ilk önce öğrencinin kayıtlı okuldaki öğretmenler, sonra özel eğitim öğretmenleri ve son olarak başvuru yapan diğer öğretmenler” ortak cevabını vermiştir. Verilen ortak cevabın “Evde Eğitim Hizmetleri Yönergesi” nde; “Evde eğitim hizmetinde bireyin özelliği ve öncelikli eğitim ihtiyacına göre gezerek özel eğitim görevi yapan öğretmen, rehberlik ve araştırma merkezlerinde görevli görme, işitme ve zihinsel engelliler sınıf öğretmenleri ile bireyin kayıtlı bulunduğu okul ve diğer okullardaki okul öncesi, sınıf ve diğer alan öğretmenleri eğitim hizmetlerini yürütmek üzere görevlendirilir.” (MEB,2010) şeklinde belirtilen ifade ile birebir aynı sıralama olmasa da paralellik gösterdiği görülmektedir.

- Araştırmaya katılan yetkililer evde eğitim hizmetleri uygulamasında öğretmenlerin görevlendirilmeleri sırasında “özel eğitim sertifikası şartı aranmadığını bu yıldan sonra özel eğitim seminerini almayan öğretmenlerin görev alamayacağı” ortak cevabını vermiştir. Bu açıklamadan hareketle bireyin ihtiyaç ve engel durumuna göre görevlendirme yapılırsa da öğretmenlerin evde eğitim hizmeti veya engel grupları ile ilgili bu yıla kadar çok bilgi sahibi olmadıkları ancak bu yıldan itibaren özel eğitim semineri ile öğretmenlerin görevlendirmeden önce evde eğitim hizmeti ve engel grupları ile ilgili ön bilgilendirme yapılmasının amaçlandığı söylenebilir. Görüşmeler sırasında yetkililer, öğretmenlerin mezun oldukları bölümlerin evde eğitim hizmeti vermek için uygun olmasa da çaba, sevgi, özveri, yardım, merhamet vb. duygular ile eğitim verdiklerini ifade etmişlerdir. Yıldırım, Talas, Yazıcı, Nural, Çelebi vd., (2015) çalışması ve hastane okullarında yapılan bir çalışmada da elde edilen bulgular doğrultusunda benzer sonuçlara ulaşılmıştır (Tuncel, 2009, s. 90-91).
- Araştırmaya katılan yetkililerin evde eğitim hizmetleri uygulamasını değerlendirirken “Eğitimde fırsat eşitliği sağlanıyor.” ortak cevabının yanı sıra “iyi (güzel) ve çok faydalı bir uygulama, öğrencilerin eğitime devamı sağlanıyor, birebir eğitim” gibi olumlu değerlendirmeler ve “öğrenci okul ortamından uzak” şeklinde olumsuz bir değerlendirme de yapılmıştır.
- Araştırmaya katılan yetkililer evde eğitim hizmetleri uygulamasının öğrencinin gelişimine katkısı olduğunu düşünmektedir. Yetkililerden biri çift engelli öğrencilerde daha çok katkı sağlandığını düşünmekte iken diğer yetkili tek engelli öğrencilerde başarı sağlandığını düşünmektedir.
- Araştırmaya katılan yetkililer ailenin evde eğitim hizmetlerine bakış açısı ile ilgili farklı görüş bildirmektedir. Yetkililerden biri velilerin evde eğitim hizmetlerine sıcak baktığını ancak geç başvuru yaptıkları için evde eğitim hizmeti sürecinin geç başladığını belirtmekte iken diğer yetkili ise velilerin evde eğitim hizmetinden sonra olumsuz bakış

açıların olumlu yönde değiştiğini ve bazı velilerin öğretmenden fazla beklentisi olduğunu düşünmektedir.

- Araştırmaya katılan yetkililer evde eğitim hizmetinin olumlu yönü olarak “birebir eğitim ve anında dönüt” sağladığı ortak cevabını vermiştir. Yetkililer birbirinden farklı olarak “Öğrencinin eğitime devamı sağlanıyor. Eğitimde fırsat eşitliği sağlanıyor. Aile ve öğrenci mutlu oluyor.” gibi evde eğitim hizmetlerinin olumlu yönlerini de vurgulamıştır.
- Araştırmaya katılan yetkililerden biri evde eğitim hizmetlerinin olumsuz yönü olmadığını düşünmekte iken diğer yetkili “sosyalleşmenin kısıtlı olması, eğitimin okul ortamından ve akranlarından uzak olması, öğrencinin engeli nedeniyle birebir eğitimden sıkılması ve ders saatinin fazla olması” şeklinde evde eğitim hizmetlerinin olumsuz yönleri olduğunu düşünmektedir.
- Araştırmaya katılan yetkililer bayan öğretmen yetersizliği ve velilerin evde eğitim hizmeti için geç başvuru yapması konusunda sorun yaşamaktadır. Bu sorunlar için ücretli öğretmen görevlendirmesi veya radyo kanallarında evde eğitim hizmetleri ile ilgili reklam yapılması çözüm önerilerini önermektedirler. RAM’ın yaşadığı bayan öğretmen yetersizliğinin nedeni çoğu velinin evde eğitim hizmetinde bayan öğretmenin evde eğitim hizmeti vermesini istemesinden kaynaklanmaktadır. Velilerin evde eğitim hizmetlerinde bayan öğretmenlerin evde eğitim hizmeti vermesini istemesinin nedeni; Babaların ders saatinde evde bulunmaması veya kız öğrencilere bayan öğretmenin evde eğitim hizmeti vermesini gerektiğini düşündükleri içindir. Bunun altında yatan temel faktör ise kültür, muhafazakarlık olabilmektedir. Arslan’ ın (2015) çalışması sonucunda elde edilen bulgular bu çalışma sonucunda elde edilen bulgularla paralellik göstermektedir (s. 142).
- Araştırmaya katılan yetkililer, evde eğitim hizmetlerinin daha etkili olabilmesi için “velilerin psikolojilerine yönelik çalışmalar yapılmalı,

her öğrenciye sürekli ve tek öğretmen gitmeli, öğretmenlere evde eğitim hizmetleri ile ilgili seminer verilmeli” şeklinde öneriler sunulmaktadır.

Evde eğitim hizmetleri hakkında velilerin görüşleri doğrultusunda ulaşılan sonuçlar şu şekildedir:

- Araştırmaya katılan veliler evde eğitim hizmetlerinden yararlanmak için bütün basamaklardan bahsetmeseler de yönetmeliğe uygun olarak evde eğitim hizmetleri uygulaması için başvuruda bulundukları anlaşılmaktadır. Bazı veliler görüşmeler sırasında evde eğitim hizmetleri uygulamasından haberdar olmadıklarını RAM veya öğrencinin kayıtlı olduğu okul tarafından bilgilendirilerek evde eğitim hizmetlerinden haberdar olduklarını ve başvuruda bulunduklarını ifade etmişlerdir.
- Araştırmaya katılan velilerin evde eğitim hizmeti talebi doğrultusunda görevlendirilen öğretmenler, bir veli dışında diğer veliler tarafından tanınmamaktadır. Görevlendirmeyi RAM, velilerin evde eğitim hizmeti talepleri doğrultusunda çocuğun ihtiyaç ve engel durumuna göre yapmaktadır. Ancak bir velilerin belirttiği gibi Ağrı ilinin kültürel özellikleri nedeniyle bayanlar evde eğitim hizmeti sırasında öğrenci ile evde yalnız olduğu için özellikle bayan öğretmen talep edilmektedir. Bu durum da bayan öğretmenlerin başvuru yetersizliği evde eğitim hizmetleri uygulamasında sorun oluşturmaktadır.
- Araştırmaya katılan veliler evde eğitim hizmetlerini “iyi (güzel) veya çok faydalı bir uygulama” şeklinde genel bir ifade ile değerlendirmiştir. Bu ifadelerin yanı sıra “uygulamadan haberdar değildik, memnunuz, birebir eğitim” gibi ifadeler de yer almaktadır. Velilerle yapılan görüşmeler sırasında evde eğitim hizmetinin değerlendirmesinde hiçbir olumsuz ifadeye rastlanmamıştır. Benzer çalışmalarda da bu çalışmaya paralel olarak veliler evde eğitim hizmetinin yararlı ve gerekli olduğunu, memnun olduklarını dile getirmişlerdir (Taşdemir ve Bulut, 2015, s. 146; Yıldırım vd., 2015, s. 50).
- Araştırmaya katılan velilerin tamamı evde eğitim hizmetlerinin öğrencinin gelişimine katkısı olduğunu düşünmektedir. Veliler

öğrencilerin gelişimi hakkında fazla bilgi vermek istememektedir. İki veli evde eğitim hizmetleri uygulamasının çocuğunun akademik anlamda değil sosyal ve konuşma becerisi alanında katkısı olduğunu belirtmiştir. Taşdemir ve Bulut’ un çalışmasında elde edilen bulgular sonucunda da velilerin tamamı evde eğitim hizmetinin farklı derecelerde çocuğun gelişimine katkısı olduğunu düşünmektedir (2015, s. 146).

- Araştırmaya katılan veliler “materyal, ortam oluşturma, öğretmene yardımcı olma, ders dışında öğrencinin eğitimi ile ilgilenme” gibi konularda destek olduklarını belirtmişlerdir. Sadece bir veli evde eğitim hizmetlerine pek katkısı olmadığını dile getirmiştir. Evde eğitim hizmetlerinde velilere yönelik yapılan çalışmalarda sonucunda elde edilen bulgularda bu çalışma sonucunda elde edilen bulgular ile paralellik göstermektedir (Taşdemir ve Bulut, 2015, s. 147-152; Yıldırım vd. 2015, s. 50).
- Araştırmaya katılan veliler evde eğitim hizmetlerinin olumlu yönü olarak sıklıkla “çocuğumun gelişimine katkısı oldu” şeklinde olumlu bir ifade kullanmıştır. Bunun yanı sıra “birebir eğitim, çocuğun eğitime devamı sağlanıyor, günlük hayat becerilerine katkısı var, çocuğun sosyalleştiği” şeklinde evde eğitim hizmetlerinin olumlu yönlerini de belirtmişlerdir.
- Araştırmaya katılan veliler genellikle evde eğitim hizmetlerinin olumsuz yönü olmadığını düşünmektedir. İki veli “öğrencinin akranlarından uzak, ders saatinin az ve imkanların kısıtlı olduğu” şeklinde evde eğitim hizmetinin olumsuz yönü olduğunu belirtmişlerdir.
- Araştırmaya katılan velilerin tamamı evde eğitim hizmetlerinde hiçbir sorunla karşılaşmamıştır. Bu çalışmada elde edilen sonuçların aksine benzer bir çalışmaya katılan veliler “ev ortamının elverişsizliği, öğrencinin okul ortamını araması, öğretmeni kendilerinin seçememe veya bulmakta zorlanma, çocuğun toplum içerisine çıkmaktan duyduğu rahatsızlık” gibi farklı sorunlarla karşılaşmakta ve aile, program ve

öğretmene yönelik evde eğitim hizmetinin geliştirilip iyileştirilmesi gerektiğini düşünmektedirler (Taşdemir ve Bulut, 2015, s. 153).

- Araştırmaya katılan veliler evde eğitim hizmetlerinin daha etkili olabilmesi için “ders saatinin arttırılması, RAM tarafından araç- gereç teminin sağlanması, denetimin arttırılması, eğitim ortamının düzenlenmesi” gibi önerilerde bulunmuşlardır. İki veli ise evde eğitim hizmeti zaten etkili olduğu için öneride bulunmak istememiştir. Benzer çalışmalarda da veliler bu çalışmada elde edilen bulgulara paralel ve farklı olarak evde eğitim hizmetleri uygulaması ve sürecine yönelik “imkan ve desteğin arttırılması, eğitim-öğretim süresinin esnek yapılı olması, öğretmenlerin evde eğitim hizmetinin özendirilmesi, evde eğitim hizmetlerinde görev alan öğretmenlerin özel eğitim alması, ek ders yapılması, öğretmeni kendilerinin seçebilmesi, materyal desteği, diğer ailelerle kaynaşma” gibi önerilerde bulunmaktadır (Taşdemir ve Bulut, 2015; s. 150, Yıldırım vd., 2015, s. 50).

Genel bir değerlendirme yapıldığında; evde eğitim hizmetlerinde rol alan öğretmenler, veliler ve yetkililer evde eğitim hizmetinin iyi, güzel ve çok faydalı bir uygulama olduğunu ve öğrencinin gelişimine olumlu yönde katkı sağladığını düşünmektedir. Yetkililer ve veliler evde eğitim hizmeti sürecinde yönetmeliğe uygun olarak hareket etmektedir. Yapılan görüşmeler sonucunda evde eğitim hizmetlerinde görev alan öğretmenler yeterli bilgiye sahip olmadıklarını ifade etmişlerdir. Ancak görevlerini merhamet, sevgi, sabır gibi duygularla en iyi şekilde yerine getirmeye çalışmaktadırlar. Velilerin çoğu evde eğitim hizmetinde görevlendirilen öğretmenlerden seçmemiştir. Ancak velilerin evde eğitim hizmetlerinde görevlendirilen öğretmenler ve devletin sağladığı hizmetten son derece memnun oldukları tespit edilmiştir.

Öğretmenlerin eğitim verdikleri öğrenciler genellikle bedensel engelli veya bedensel engeli yanında başka bir engeli olan çift engelli bireylerdir. Öğretmenler genellikle haftada sekiz saat evde eğitim hizmeti vermekte ve bu saatleri ayarlarken genellikle ailenin, öğrencinin ve kendilerinin müsait olma durumlarını göz önünde bulundurmaktadırlar. Öğretmenler genellikle farklı ders programlarına göre ve eğitsel materyal ya da yardımcı kaynak kullanarak evde eğitim hizmeti vermektedir.

Öğretmenler merak, tecrübe edinme, öğrenciye yardımcı olma, maddi, manevi gibi farklı nedenlerle evde eğitim hizmetlerinde görev almaktadır. Öğretmenler RAM ve öğrencinin kayıtlı olduğu okulun evde eğitim hizmetlerindeki rolü hakkında genellikle bilgilendirici, yönlendirici, işbirlikli gibi olumlu görüşler bildirmektedir.

Öğretmenlere ve yetkililere göre genellikle veliler evde eğitim hizmetine olumlu bakmaktadır ve evde eğitim hizmetinden memnundur. Ailenin kendi bakış açısına göre evde eğitim hizmetine desteği; materyal temini sağlaması, eğitim ortamını hazırlama gibi farklı hazırlıklardır. Öğretmenler, yetkililer ve veliler evde eğitim hizmetinin olumlu yönü olarak, eğitimde fırsat eşitliğinin sağlandığı, öğrencinin eğitime devamının sağlandığı, birebir eğitim olduğu gibi farklı görüşler bildirmiştir. Evde eğitim hizmetlerinin olumsuz yönü olarak ise eğitim hizmetinin evde olmasından kaynaklı öğrencinin okuldan, akranlarında uzak olması ve sosyalleşmenin kısıtlı olması gibi olumsuzluklardan söz etmişlerdir. Öğretmenler evin fiziki yapısının eğitime uygun olmaması, ulaşım, öğrencinin engelinden dolayı bazı sıkıntılar, aileden kaynaklı sorunlar gibi birbirinden farklı sorunlarla karşılaşmakta iken veliler hiçbir sorunla karşılaşmamıştır. Yetkililer ise velilerin evde eğitim hizmeti sürecine geç başvurması nedeniyle sürecin aksaması ve bayan öğretmen yetersizliğinden kaynaklı sorunlar yaşamaktadır. Paydaşlar sürecin daha etkili hale gelebilmesi için materyal eksikliğini giderilmesi, öğretmenlerin bilinçlendirilmesi, sosyalleşmenin sağlanması, ek ders ücretlerinin arttırılması, ders saatinin arttırılması gibi farklı önerilerde bulunmuşlardır.

5.2.Öneriler

Evde eğitim hizmeti, sağlık durumu veya engeli nedeniyle okula gidemeyen bireylere devlet tarafından sağlanan gerekli ve faydalı bir uygulamadır. Bu araştırmadan elde edilen veriler ışığında evde eğitim hizmetinin daha etkili olabilmesi için aksayan ve geliştirilmesi gereken yönlerine ve uygulayıcılara yönelik şu önerilerde bulunulabilir:

- Evde eğitim hizmetlerinde görev alan öğretmenler kendilerini evde eğitim hizmetleri alanında yeterli görmediklerini belirttiklerinden hareketle evde eğitim hizmetleri alanında görev alan öğretmenlere eğitim verdikleri

öğrencilerin ihtiyaç ve engel grupları göz önünde bulundurularak Bakanlık tarafından hizmet içi eğitim verilmesi önerilebilir.

- Rehberlik araştırma merkezinde yetkililer ve evde eğitim hizmetleri alanında görev alan öğretmenler evde eğitim hizmeti alan öğrencilerin velilerin yeterli bilgiye sahip olmadıklarını belirttiklerinden yola çıkılarak evde eğitim hizmetleri sürecinde velileri bilinçlendirici ve bilgilendirici kurs, seminer gibi etkinlikler düzenlenmesi önerilebilir.
- Evde eğitim hizmetlerinde görev alan yetkililer evde eğitim hizmeti alan öğrencilerin velilerinin eğitim sürecinde öğrencinin engel durumu ve sağlık probleminden çok etkilendiklerini belirttikleri için en önemli rolü üstlenen ailelere özellikle psikolojilerine yönelik morallerini yükseltecek programlar ve etkinlikler (tiyatro, şiir dinletisi vb.) düzenlenmesi önerilebilir.
- Evde eğitim hizmetlerinde görev alan öğretmenler eğitim sürecinde materyal temini konusunda sıkıntı yaşadıklarını belirttiklerinden hareketle eğitim süreci boyunca öğrencinin engel durumu veya sağlık problemine uygun ve gerekli materyal, araç-gereç temini rehberlik araştırma merkezi aracılığı ile devlet destekli olarak sağlanabilir.
- Evde eğitim hizmeti alan diğer öğrenciler ve ailelerin yalnız olmadıkları hissettirileceği ve görüş alışverişinde bulunabileceği platformlar oluşturularak bilgi alışverişinde bulunmalarına imkân sağlanabilir.
- Evde eğitim hizmetleri birebir öğrenci ile yapılan bireysel bir eğitim süreci olduğu için evde eğitim hizmetlerinde görev alan öğretmenlerin yalnız olmadıklarını hissedebileceği, görüş ve bilgi alışverişinde bulunabilecekleri ortamlar oluşturulabilir.
- Evde eğitim hizmetlerinde rol alan yetkili, veli ve öğretmenler evde eğitim hizmeti alan bazı öğrencilerin ev ortamının evde eğitim hizmetine uygun olmadığı veya yeterli olmadığını belirttiklerinden yola çıkılarak evde eğitim hizmeti alan her bireyin ihtiyaç durumuna uygun olarak teknoloji destekli alternatif eğitim ortamları oluşturulabilir ve eğitim ortamlarının uygunluğu denetlenebilir.

- Rehberlik araştırma merkezinde evde eğitim hizmetlerinde görev alan yetkililer bayan öğretmenlerin başvuru yetersizliğinin evde eğitim hizmetleri sürecinde sorun oluşturduğunu belirttiklerinden yola çıkılarak bayan öğretmenlerin evde eğitim hizmetlerinde görev almalarını özendirici çalışmalar yapılabilir.
- Evde eğitim hizmetlerinde görev alan öğretmenler kış şartlarında ulaşımında sıkıntı yaşadıklarını ve bazı evlere ulaşımının oldukça pahalı olduğunu belirttiklerinden yola çıkılarak öğretmenlerin ulaşimleri özel servislerle veya ulaşım ücretlerinin ayrı bir ödenekle sağlanabilir.
- Öğrencilerin devam ettikleri rehabilitasyon merkezi de evde eğitim hizmeti sürecine dahil edilebilir ve bu şekilde işbirliği içinde hareket edilerek öğrencinin gelişimi izlenebilir ve gerekli önlemler alınabilir.
- Öğretmen, veli ve yetkililerin birçoğu evde eğitim hizmetlerinin öğrencinin sosyalleşmesi açısından bir engel olduğunu belirttiklerinden yola çıkılarak öğrencilerin sosyalleşmelerine imkân sağlayabilecek devlet destekli gezi, piknik gibi resmi kurumlarla işbirliği içinde organizasyonlar düzenlenmesi önerilebilir.
- Öğretmen, veli ve yetkililerin birçoğu evde eğitim hizmetlerinin öğrencinin sosyalleşmesi açısından bir engel olduğunu belirttiklerinden yola çıkılarak engel ve sağlık durumu uygun olan öğrencilerin okul ortamına getirilerek sosyalleşmesi sağlanabilir.
- Velilerin bilinçsiz veya evde eğitim hizmeti konusunda bilgili olmamasından kaynaklı olarak evde eğitim hizmeti alması gereken birçok öğrenci olabilir ve bu öğrencilerin evde eğitim hizmetinin başlayabilmesi için televizyon kanallarında evde eğitim hizmetine yönelik programlar yapılabilir ve bu şekilde daha fazla evde eğitim hizmetine ihtiyaç duyan bireye ulaşılabilir.
- Elde edilen veriler doğrultusunda her öğretmenin kendi branşında olmayan derslerde de evde eğitim hizmetinde görev aldığı görülmektedir. Her öğretmenin kendi branşı ile ilgili derslerde evde eğitim hizmeti vermesinin daha uygun olabileceği ve öğrenci için daha verimli bir eğitim

süreci olabileceği düşünöldüğü için bu hususun sağlanması ve denetlenmesi önerilebilir.

- Evde eğitim hizmetlerinde öğretmenler ve yetkililerin birebir eğitim nedeniyle engelinden veya sağlık durumu nedeniyle bazı öğrencilerin eğitimden sıkıldığı ve ders saatinin verimli geçmediğini belirttiklerinden yola çıkılarak her sınıf seviyesine standart bir ders saati belirlenmesinden ziyade her öğrencinin ihtiyaç, engel veya sağlık durumu göz önünde bulundurularak ders saatlerinin belirlenmesi ve programın ayarlanması önerilebilir.
- Evde eğitim hizmetleri ile ilgili farklı yöntem ve örneklem grupları üzerinde evde eğitim hizmetinin farklı yönlerini ele alan çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Acar, Ç. (2000). *Zihin Özürlü Çocuklarla Çalışan Özel Eğitim Öğretmenlerinin Sınıflarında Karşılaştıkları Problem Davranışlarla İlgili Görüş ve Önerileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Akdağ, B. (2006). Alternatif Eğitim Modelleri. *Zil ve Teneffüs Dergisi*, 6, 34-44.
- Akgündüz, M.M. (2008). “Eğitimde Reform- Ev Okulu Uygulaması (Homeschooling)” Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2008.(Web,80.251.40.59/education.ankara.edu.tr/aksoy/reform/odevler/.../akgunduzmm.doc, İndirilme tarihi: 23.10.16 ; 15.30)
- Aktaş, E. (2010). *Fiziksel Engelli Çocuk ve Ailesinin Evde Bakım Gereksinimine Işık Tutucu Araştırmaların Sistemik İncelemesi*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Alias, N., Rahman, M., Abdul, N., Siraj, S., Ibrahim, R. (2013). A Model of Homeschooling Based on Technology in Malaysia. *Malaysian Online Journal of Educational Technology*, 1(3), 10-16
- Arabacı, İ. E. (2009). *Özel Eğitim Sınıflarında Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Eğitilebilir Zihin Engelli Öğrencilere İlkokuma Öğretiminde Kullanılan Yöntem ve Tekniklere İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Arslan, Y. (2015). Türkiye’de Kitleli Bir Eğitim Topluluğu: Gezerik Özel Eğitim Hizmeti Veren Öğretmenler ve Sorunları (Batman Örneği). *Dokuz Eylül Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi* 2014, 3(4), 139-153.
- Ataman, A. (Ed.), Temel Eğitim Öğretmenleri İçin Kaynaştırma Uygulamaları ve Özel Eğitim, Vize Yayıncılık, 4. Baskı, Ankara 2017
- Aydın, İ. (2015). *Alternatif Okullar (5. Baskı)*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Aydın, İ. P., Pehlivan Z. (2002). Ev Okulu Uygulaması: Amerika Birleşik Devletleri Örneği. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 33(1), 91-97.
- Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı. (2002). *Türkiye Özürlüler Araştırması*. Ankara: Özürlüler İdaresi Başkanlığı Yayını.
- Belfield, C. R. (2004). Modeling School Choice: A Comparison of Public, Private Independent, Private-Religious and Home-Schooled Students. *Education Policy Analysis Archives*, 12(30), 30.
- Besiri, A. (2009). Yoksulluk Ekseninde Engellilerin Eğitimi. *TBB Dergisi*, 83, 353-374.
- Bildirici, F. (2014). *Özel Eğitime Gereksinimi Olan Çocuğa Sahip Ailelerde Aile Yükü ile Psikolojik Dayanıklılık Arasındaki İlişki*. Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi, İstanbul.
- Birkan, B. (2002). Erken Özel Eğitim Hizmetleri. *Özel Eğitim Dergisi*, 3(2), 99-110.
- Birleşmiş Milletler Engelliler Hakları Sözleşmesi. (2009). *T.C. Resmî Gazete*, 27288, 2009.

- Büyüköztürk, Ş. (2015). Bilimsel Araştırma Yöntemleri (Geliştirilmiş 19. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Clements, A. D. (2002). Variety of Teaching Methodologies Used by Homeschoolers: Case Studies of Three Homeschooling Families.
- Collom, E. (2005). The Ins and Outs of Homeschooling: The Determinants of Parental Motivations and Student Achievement. *Education and Urban Society*, 37(3), 307-335.
- Cook, K. B., Bennett, K. E., Lane, J. D., Mataras, T. K. (2013). Beyond the brick walls: Homeschooling Students with Special Needs. Physical Disabilities. *Education and Related Services*, 32(2), 98-111.
- Cooper, B. S., Sureau, J. (2007). The Politics of Homeschooling: New Developments, New Challenges. *Educational Policy*, 21(1), 110-131.
- Çıkılı, Y. (1996). *Özel Eğitime Muhtaç Çocukların Türk Milli Eğitim Sistemi İçindeki Yeri ve Önemi*. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Çiftçi, S. (2016). Türkiye’de Evde Eğitim Uygulamalarının Bu Eğitimi Veren Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. *Internatiol Academic Research Congress (INES)*, 3285-3289.
- Çitil, M. (2009). *Cumhuriyetin İlanından Günümüze Kadar Türkiye’de Özel Eğitim (1923-2007)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Çitil, M. Yasalarla Özel Eğitim. Vize Yayıncılık. 2. Baskı. Ankara, 2013.
- Diken, İ.H. (Ed.). (2015). Özel Eğitime Gereksinimi Olan Öğrenciler ve Özel Eğitim (12. Baskı). Pegem Akademi Yayıncılık: Ankara
- Dündar, S. (2007). *Alternatif Eğitimin Felsefi Temelleri ve Alternatif Okullardaki Uygulamalar*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Dünya Sağlık Örgütünce Yapılan Engelli Tanımı*, (2010), Erişim Tarihi: 7 Mayıs 2017, <http://engelliler.gen.tr/f53/dunya-saglik-orgutunce-yapilan-engelli-tanimi-1898/>.
- Eğitim Nedir*, (2014), Erişim Tarihi: 6 Mayıs 2017, <http://www.dmy.info/egitim-nedir/>
- Elgin, İ. (2012). *Sürdürülebilirlik İçin Eğitim, Alternatif Eğitim Yöntemleri, Sorunları ve Uygulamaya İlişkin Değerlendirmeler*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Engelliler Hakkında 5378 Sayılı Kanun. (2005). *T.C. Resmi Gazete*, 25868, 07 Temmuz 2005.
- Ensign, J. (2000). Defying the Stereotypes of Special Education: Home School Students. *Peabody Journal of Education*, 75(1-2), 147-158.
- Er, M. (2006). Çocuk, Hastalık, Anne-Babalar ve Kardeşler. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, 49(2), 155-168.
- Ergin, İ., Akseki, B., Deniz, E. (2012). İlköğretim Okullarında Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Hizmet İçi Eğitim İhtiyaçları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(42), 55-66.

- Evde Eğitim Hizmetleri Kılavuzu Kitapçığı*, (2015), Erişim Tarihi: 07 Ekim 2016, https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2015_07/27060154_mebevde4.sra.pdf.
- Eğitim Reformu Girişimi. (2011). *Türkiye’de Kaynaştırma/Bütünleştirme Yoluyla Eğitimin Durumu [Mainstreaming/Inclusive Education in Turkey]*. İstanbul: Yapım MYRA
- Gündüz, M. (2006). Okulsuz Toplum Uygulamalarına İlişkin Yeni Yaklaşımlar- Tutoring Örneği’ nin Eleştirisi. *Milli Eğitim Dergisi*, 172, 232-239.
- Işıktekiner, F. S., Altun S. A. (2011). Hastane Okullarındaki Sorunlar ve Yaşantılar. *Eğitim ve Bilim*, 36(161), 318-331.
- Jamaludin, K. A., Alias, N., DeWitt, D. (2015). Research and Trends in the Studies of Homeschooling Practices: A Review on Selected Journals. *TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 14(3).
- Karadağ, G. (2009). Engelli Çocuğa Sahip Annelerin Yaşadıkları Güçlükler ile Aileden Algıladıkları Sosyal Destek ve Umutsuzluk Düzeyleri. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 8(4), 315-322.
- Kaya, T. (2015). ABD’de Ev Okulu Uygulamasının Tarihsel Gelişimi ve Bugünkü Durumu Üzerine Bir Değerlendirme. *Sosyoloji Dergisi*, 3(30), 79-98.
- Kılıç, E. D., Önen, Ö. (2012). Homeschooling in Turkey (Focus Group Interviewing Method). *US-China Education Review*, 1, 113-123.
- Kim-Soon, N., Ahmad, A. R. B., Sulaiman, M. I. B., Sirisa, N. M. X. (2015). Homeschool in Malaysia: A Foresight Study. *International Education Studies*, 8(10), 163.
- Konukman, E. (2010). *Birlikte Eğitim Ortamındaki Zihinsel Yetersizlikten Etkilenmiş Öğrencinin Yapabildiğine Göre Verilen Özel Eğitim Hizmetinin Öğretim Amaçlarını Gerçekleştirmedeki Etkililiği*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- MEB, (2006). *Özel eğitim hizmetleri tanıtım el kitabı*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi.
- Memduhoğlu, H. B., Mazlum, M. M., Alav, Ö. (2015). Türkiye’de Alternatif Eğitim Uygulamalarına ilişkin Öğretmenlerin ve Öğretim Üyelerinin Görüşleri. *Eğitim ve Bilim*, 40(179), 69-87.
- Mermertaş, F. (2014). *Özel Eğitim Kurumlarının Tercih Nedenleri ile Öğrencilerin Memnuniyeti Arasındaki İlişki: Şırnak Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Türk Hava Kurumu Üniversitesi, Şırnak.
- Milli Eğitim Bakanlığı Evde ve Hastanede Eğitim Hizmetleri Yönergesi. (2010). *Tebliğler Dergisi*, 2629, Şubat, 2010.
- Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği. (2006). *T.C. Resmi Gazete*, 26184, 31 Mayıs 2006.
- Milli Eğitim Temel Kanunu. (1973). *T. C. Resmi Gazete*, 14574, 24 Haziran 1973.

- Newman, C. (2012). Home/Hospital Instruction: Instructional Approach to Working with Students with Major Depressive Disorder. *Online Submission*.
- Orhan, S., Genç, K. G. (2015). Engellilere Yönelik Ülkemizdeki Özel Eğitim Hizmet Uygulamaları ve Örnek Ülke Karşılaştırması. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 35(2), 115-146.
- Özçelik, D.A. (1988). Prof. Dr. H. Selahattin Ertürk' ün Eğitime Bakış Açısı Düşünce ve Uygulamalarda Yeni Bir Çağın Başlangıcı Olmuştur. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3, 31-34.
- Özel Eğitimde En Az Kısıtlayıcı Ortamlar, (2011) (Kaynak: Leuiis ve Doorlag, 2003), Erişim Tarihi: 4 Mayıs 2017, <http://notoku.com/ozel-egitimde-en-az-kisitlayici-ortamlar/>.
- Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinde Yapılan Değişikliklerin Yorumu, (t.y.), Erişim Tarihi: 21 Mayıs 2017, <http://www.memurlar.net/haber/13582/>.
- Öztürk, M. (2011). Türkiye’de Engelli Gerçeği. İstanbul: Müsiad Cep Kitapları: 30.
- Ray, B. D. (2015). Research Facts on Homeschooling. *National Home Education Research Institute*.
- Sağiroğlu, N. (2006). *Özel Gereksinimli Bireylere Sahip Ailelerin Çocuklarının Devam Ettiği Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezlerinden Beklentileri*. Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Sart, Z. H. (2014) Engelli Çocukların Eğitim Hakkı: İnsan Hakları Çerçevesinde Kaynaştırma/Bütünleşme Yoluyla Eğitim. Çayır, K. Soran, M. Ergün, M. (der.), *Engellilik ve Ayrımcılık: Eğitimciler için Metinler ve Örnek Dersler*, (s. 93-108), İstanbul: Karekök Yayıncılık.
- Senemoğlu, N. (2013). Gelişim, Öğrenme ve Öğretim Kuramdan Uygulamaya (23. Baskı). Ankara: Yargı Yayınevi.
- Snyder, M. (2011). An Evaluative Study of the Academic Achievement of Homeschooled Students Versus Traditionally Schooled Students Attending Catholic University. *Online Submission*
- Sönmez, V. (2012). Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı (Genişletilmiş 17. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sülün, K. (2012). *İlköğretim Genel Eğitim Sınıfı ile Özel Eğitim Sınıfında Öğrenim Gören Kaynaştırma Öğrencilerinin Sosyal Becerilerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Şad, S. N., Akdağ, M. (2010). Evde Eğitim. *Milli Eğitim Dergisi*, 39(188), 19-29.
- Şafak, P. (2006). Görme Yetersizliğinden Etkilenmiş Öğrenciler İçin Bir Kaynaştırma Düzenlemesi Gezici Öğretmenlik. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(3), 53-69.
- Şanlı, E. (2012). *Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezlerine Devam Eden Zihin Engelli Çocuğu Olan Ailelerin Gereksinimlerinin Belirlenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, On Dokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.

- Taşdan, M., Demir, Ö. (2010). Alternatif Bir Eğitim Modeli Olarak Ev Okulu. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 9(18), 81-99.
- Taşdemir, M., Bulut, A. S. (2015). Ev Okulu Uygulaması Üzerine Bir Durum Çalışması: Kuram ve Özel Eğitimde Uygulama, *International Journal Of Eurasia Social Sciences*, 6(19), 138-157.
- T.C. 1982 Anayasası. (1982). T. C. Resmi Gazete, 17863, 18 Ekim 1982.
- T.C. Kalkınma Bakanlığı. (2015). 10. Kalkınma Planı (2014-2018) Özürlülere Sunulan Hizmetlerin Etkinleştirilmesi Çalışma Grubu Raporu 2015, Ankara: Kalkınma Bakanlığı.
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Bakanlığı, (2011), *Türk Eğitim Sisteminin Örgütlenmesi-2011*, Ankara: MEB Strateji Geliştirme Bakanlığı
- Terry, B. K. (2011). Homeschooling in America a Viable Option. Online Submission.
- Tösten, R., Elçiçek, Z. (2013). Alternatif Okullar Kapsamında Ev Okullarının Durumu. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 37-49.
- Tuncel, Z. (2009). *Hastane İlköğretim Okullarındaki Görsel Sanatlar Eğitiminin Niteliği Konusunda Durum İncelenmesi (Ankara İli Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Türk Ceza Kanunu. (2004). T. C. Resmi Gazete, 25611, 12 Ekim 2004.
- Türk Dil Kurumu, (t.y.), Erişim Tarihi: 21 Nisan 2017, <http://www.tdk.gov.tr/>.
- Türkiye' de Çocukların Özgüvenli Bireyler Olarak Yetişmeleri İçin Reformlar Yapılıyor*, (t.y.), Erişim Tarihi: 25 Mart 2017, <http://kdk.gov.tr/haber/turkiyede-cocuklarin-ozguvenli-bireyler-olarak-yetismeleri-icin-reformlar-yapiliyor/539>.
- Uğur, A. (2015). *Özel Eğitim Kurumlarında Çalışan Öğretmenler İle Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Doyum Düzeylerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Giresun Üniversitesi, Giresun.
- Ulusoy, K., Dilmaç, B. (2009). Ağır Düzeyde Zihinsel Öğrenme Yetersizliği (Öğretilbilir Düzeyde) Olan Çocukların Tarih Konularından Milli Değerleri Öğrenme Süreci İle İlgili Bir Çalışma. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2, 120-135.
- Ulutaşdemir, N. (2007). Engelli Çocukların Eğitimi. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 2(5), 119-130.
- Vural, S., Yücesoy, Ş. (2003). Türkiye'de Özel Gereksinimli Bireylere Yönelik Hizmetlerin Yasal Yapılanmasında Avrupa Birliği'ne Uyum Çabalarının Yansımaları. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(1), 141-158.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2013). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (9.Genişletilmiş Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, N., Talas, S., Yazıcı, L., Nural, H., Çelebi, İ., Çetin, K. ve diğerleri (2015). Evde Eğitim Alan Öğrencilerin Eğitim Süreçlerinin Değerlendirilmesi (Tokat İli Örneği). *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 33-52.

Yılmaz, B. (2005). Bedensel Engelli Çocukların Temel Eğitim Okullarında Eğitim Alabilmesi İçin Gereken Mimari Düzenlemeler. *J. Fac.Eng.Arch. Selcuk Univ.*, 20(3), 73- 84.

Yörükoğlu, A. (1983). *Çocuk Ruh Sağlığı (5. Baskı)*. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları: Ankara.

EKLER

	Sayfa No
1. Öğretmenler İçin Görüşme Formu.....	126
2. Yetkililer İçin Görüşme Formu.....	127
3. Veliler İçin Görüşme Formu.....	128
4. Ağrı İl Milli Eğitim Müdürlüğünden Alınan İzin Belgesi.....	129
5. Ağrı Valiliğinden Alınan İzin Belgesi.....	130

EK 1

EVDE EĞİTİME YÖNELİK ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ SORULAR

- Cinsiyetiniz:
 - Yaşınız:
 - Mesleki Alanınız ve Kıdeminiz:
1. Evde eğitim hizmetlerinde eğitim verdiğiniz öğrencinin engel durumu nedir?
 2. Evde eğitim hizmetleri için haftada kaç saat eğitim veriyorsunuz? Bu saatleri ayarlamadaki kriterleriniz nelerdir?
 3. Öğrencinize hangi alanda eğitim veriyorsunuz? Eğitsel materyal kullanıyor musunuz veya yardımcı bir kaynaktan yararlanıyor musunuz?
 4. Evde eğitim hizmetlerinde görev almanızdaki etkin faktörler nelerdir?
 5. Evde eğitim hizmetleri uygulamasını nasıl buluyorsunuz? Sizce bu uygulamanın öğrencilerin gelişimine katkısı nelerdir?
 6. Ailelerin evde eğitim hizmetlerine bakış açısıyla ilgili görüşleriniz nelerdir?
 7. Rehberlik araştırma merkezindeki yetkililer evde eğitim hizmetleriyle ilgili süreçte nasıl bir rol oynamaktadır?
 8. Öğrencinin kayıtlı olduğu okul evde eğitim hizmetleriyle ilgili süreçte nasıl bir rol oynamaktadır?
 9. Evde eğitim hizmetleri uygulamasının;
 - a. Olumlu\ yararlı yönleri nelerdir?
 - b. Olumsuz yönleri nelerdir?
 10. Evde eğitim hizmetleri uygulamasında hangi sorunlarla karşılaşıyorsunuz? Karşılaştığınız problemlere çözüm önerileriniz nelerdir?
 11. Evde eğitim hizmetleri uygulamasının daha etkili olabilmesi için önerileriniz nelerdir?
 12. Eklemek istedikleriniz.....

EK 2

EVDE EĞİTİME YÖNELİK VELİ GÖRÜŞLERİ

SORULAR

- **Cinsiyetiniz:**

- **Yaşınız:**

- **Eğitim Düzeyiniz:**

Okuma- yazma bilmiyorum() İlkokul Mezunu() Ortaokul Mezunu()
Lise Mezunu() Önlisans Mezunu() Lisans Mezunu()

- **Gelir Düzeyiniz:**

Düşük-1450 altı() Orta- 1450() Yüksek- 1450 üstü()

1. Evde eğitim hizmetlerinden yararlanmak için nasıl bir yol izlediniz?
2. Evde eğitim hizmetlerinde talebeniz doğrultusunda sizin tanıdığınız bir öğretmen mi görevlendirildi?
3. Evde eğitim hizmetleri uygulamasını nasıl buluyorsunuz? Sizce bu uygulamanın çocuğunuzun gelişimine katkısı nelerdir?
4. Evde eğitim hizmetlerine aile olarak hangi yönden nasıl destek olmaktadır?
5. Evde eğitim hizmetleri uygulamasının;
 - a. Olumlu\ yararlı yönleri nelerdir?
 - b. Olumsuz yönleri nelerdir?
6. Evde eğitim hizmetleri uygulamasında hangi sorunlarla karşılaşıyorsunuz? Karşılaştığınız problemlere çözüm önerileriniz nelerdir?
7. Evde eğitim hizmetleri uygulamasının daha etkili olabilmesi için önerileriniz nelerdir?
8. Eklemek istedikleriniz.....

EK 3

EVDE EĞİTİME YÖNELİK YETKİLİLERİN GÖRÜŞLERİ

SORULAR

- Cinsiyetiniz:
 - Yaşınız:
 - Mesleki Alanınız- Branşınız:
 - Kıdeminiz:
1. Evde eğitim hizmetlerinden kimler yararlanabilir?
 2. Evde eğitim hizmetinden yararlanmak isteyen velilerin nasıl bir yol izlemesi gerekmektedir?
 3. Evde eğitim hizmetlerinde kimler görevlendirilir? Görevlendirme sürecinde nelere dikkat edilir?
 4. Görevlendirilen öğretmenlerde özel eğitim sertifikası şartı aranıyor mu? Özel eğitim sertifikası olan öğretmenlerin süreçteki başarısı sertifikası olmayan öğretmenlere göre farklı mıdır? Değerlendirir misiniz?
 5. Evde eğitim hizmetleri uygulamasını nasıl buluyorsunuz? Sizce bu uygulamanın öğrencilerin gelişimine katkısı nelerdir?
 6. Ailelerin evde eğitim hizmetlerine bakış açısıyla ilgili görüşleriniz nelerdir?
 7. Evde eğitim hizmetleri uygulamasının;
 - a. Olumlu\ yararlı yönleri nelerdir?
 - b. Olumsuz yönleri nelerdir?
 9. Evde eğitim hizmetleri uygulamasında hangi sorunlarla karşılaşıyorsunuz? Karşılaştığınız problemlere çözüm önerileriniz nelerdir?
 10. Evde eğitim hizmetleri uygulamasının daha etkili olabilmesi için önerileriniz nelerdir?
 11. Eklemek istedikleriniz.....

EK 4

T.C.
AĞRI VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 68513552-100-E.525109
Konu: Bilimsel ve Eğitim Amaçlı İzin İşlemleri
(Aylin ASLAN)

13/01/2017

İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

- İlgi : a) 28.12.2016 tarih ve E.25101 sayılı yazınız.
b) Valilik makamından alınan 10.01.2017 tarih ve 68513552-100-E.381535 sayılı izin onayı.

Üniversitenizin Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı Sınıf Eğitimi Bilim Dalı tezli lisans öğrencilerinden 154001030 numaralı Aylin ASLAN'ın "Evde Eğitime Yönelik Öğretmen Görüşleri" adlı çalışmada kullanmak üzere, ilimizde Evde Eğitim hizmetleri uygulamasında görev alan öğretmen – Veli ve Rehberlik Araştırma Merkezi yetkilileri ile görüşmeler yapmasının uygun görüldüğü ile ilgili Valilik makamından alınan ilgi (b) izin onayı ekte gönderilmiştir.

Buna bağlı olarak, evde eğitim hizmetleri uygulamasında görev alan öğretmen, öğrenci ve Rehberlik Araştırma Merkezi yetkililerine ait liste de hazırlanarak ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinize rica ederim.

Ahmet İhsan ÇİĞİL
Vali a.
Vali Yardımcısı

Eki : İlgi (b) Onay.
Öğretmen Listesi

GÜVENLİ ELEKTRONİK
İMZALI ASLI İLE AYNI DİR.

13.01.2017
Kasım AYLA
Şef

AĞRI MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
Kağızman Cad. Ağrı
http://agri.meb.gov.tr
egitimogretim04@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Şenol DEMİR (Şef)
Tel : (0472) 280 94 37
Faks: (0472) 280 94 50

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 7699-80d3-3771-b01c-88e5 kodu ile teyit edilebilir.

EK 5

**T.C.
AĞRI VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü**

Sayı : 68513552-100-E.381535
Konu: Bilimsel ve Eğitim Amaçlı İzin İşlemleri
Aylin ASLAN

10/01/2017

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Rektörlüğünü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının,
28.12.2016 tarih ve E.25101 sayılı yazısı.

İbrahim Çeçen Üniversitesinin Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı Sınıf Eğitimi Bilim Dalı tezli lisans öğrencilerinden 154001030 numaralı Aylin ASLAN'ın "Evde Eğitime Yönelik Öğretmen Görüşleri" adlı çalışmasında kullanmak üzere, İlimizde Evde Eğitim hizmetleri uygulamasında görev alan öğretmen – Veli ve Rehberlik Araştırma Merkezi yetkililerinin isimlerinin tarafına verilerek ilgililerle görüşmeler yapmak istediği, ilgi yazı ile bildirilmiştir.

İbrahim Çeçen Üniversitesinin Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı Sınıf Eğitimi Bilim Dalı tezli lisans öğrencilerinden 154001030 numaralı Aylin ASLAN'ın "Evde Eğitime Yönelik Öğretmen Görüşleri" adlı çalışmasında kullanmak üzere, İlimizde Evde Eğitim hizmetleri uygulamasında görev alan öğretmen – Veli ve Rehberlik Araştırma Merkezi yetkilileri ile görüşmeler yapması, Müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde, olurlarınıza arz ederim.

Hatem DURSUN
Millî Eğitim Müdürü

OLUR
10/01/2017

Ahmet İhsan ÇİĞİL
Vali a.
Vali Yardımcısı

Eki : İlgi Yazı ve Ekleri

AĞRI MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
Kağızman Cad. Ağrı
<http://agri.meb.gov.tr>
egitimogretim04@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Şenol DEMİR (Şef)
Tel : (0 472) 280 94 37
Faks: (0 472) 280 94 50 Atatürk Bld.

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden a44d-6a3c-33ae-bb6f-40f4 kodu ile teyit edilebilir.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	Aylin ASLAN
Doğum Yeri ve Tarihi	Konak/ 18.07.1991
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi	Adnan Menderes Üniversitesi- Eğitim Fakültesi – Temel Eğitim Bölümü Sınıf Öğretmenliği
Yüksek Lisans Öğrenimi	Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Atatürk Üniversitesi Ortak Yüksek Lisans Programı- Sosyal Bilimler Enstitüsü- Temel Eğitim Anabilim Dalı- Sınıf Eğitimi Bilim Dalı
Bildiği Yabancı Diller	
Bilimsel Faaliyetler	
İş Deneyimi	
Stajlar	
Projeler	
Çalıştığı Kurumlar	Milli Eğitim Bakanlığı- Sınıf Öğretmeni
İletişim	
E-posta Adresi	aylinaslan39@gmail.com
Yüksek Lisans Mezuniyet Tarihi	
09.10.2017	